

63

SCIENCE FICTION FANTASY HORROR

FORÅR
2022

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

HIMMELSKIBET – MAGASINET FOR FANTASTIK

Nummer 63, forår 2022

HIMMELSKIBET beskæftiger sig med de fantastiske genrer. Bladet bringer artikler, noveller, kunst, anmeldelser, nyheder m.v., der på den ene eller den anden måde har med fantastik at gøre. Se mere på www.himmelskibet.dk.

HIMMELSKIBET er et non-profit forehavende, der udelukkende bliver produceret af ulønnet arbejdskraft. Alle indlæg er © indlæggenes ophavsmænd.

HIMMELSKIBET udgives af foreningen **Fantastik** og udkommer to gange om året. Medlemmer kan få bladet tilsendt via e-mail. Læs om Fantastik på www.fantastik.dk.

Kontakt: kasserer@fantastik.dk

Ansvarshavende redaktør: Klaus Æ. Mogensen

Tlf. 30 65 11 22, himmelskibet@fantastik.dk

Dette nummers redaktør: Klaus Æ. Mogensen

Layout & montage: Klaus Æ. Mogensen

Forsidegrafik: Michael Bernth

Korrekturlæsning: Klaus Æ. Mogensen, Thomas Winther, Lykke Hashøj

ISSN-NR: 2596-7134

Deadline for #64: 1/8 2022

INDHOLD

Forside af [**Chili Christensen**](#)

Indhold.....3

Redaktionelt.....5

ved Klaus Æ. Mogensen

Kampagnen i sandkassen.....6

Bjarne Sinkjærs rollespilsklumme

Dukkeføreri.....15

Novelle af Mikael Rigtrup Madsen

Gas over Passchendaele.....22

Novelle af Michael Pilgaard

Anmeldelser: film, tv og spil.....34

Ved vores anmelderkorps

Hugo awards 2021.....53

Af Klaus Æ. Mogensen

World Fantasy Awards 2021.....55

Af Klaus Æ. Mogensen

Anmeldelser: bøger og tegneserier.....56

Ved vores anmelderkorps

Korte omtaler.....96

Af Thomas Winther

Nær salten Østerstrand.....107

Novelle af Cato Pellegrini

Jean-Claude Mézières, 1983-2022.....143

Nekrolog ved Klaus Æ. Mogensen

Trofast.....146

Novelle af Torben Mogensen

Andre store superheltetegnere.....154

Artikel af Klaus Æ. Mogensen

Tegneserieklummen.....167

Artikel af Tue Sørensen

Ny fantastik på dansk.....173

Bogliste af Janus Andersen

REDAKTIONELT

Velkommen til nr. 63 af *Himmelskibet*! Ligesom sidste nummer er dette præget af COVID-19-pandemien, som desværre har tappet mange af de faste bidragydere for energi, så de ikke har leveret lige så meget stof som de plejer. Selvom der er gået et halvt år siden sidste nummer udkom – helt efter den nye plan om kun at udkomme to gange om året – er bladet ikke meget tykkere end dengang det kom fire gange om året. Det er dog blevet til 186 sider, så der er stadig masser af læsestof til resten af den kolde vinter! Så jeg vil gerne give et stort tak til de, der har bidraget til bladet – nye såvel som gamle.

For der kommer heldigvis nye ansigter til hele tiden, og det er dejligt, for bladet skulle nødig blive præget af gamle, gnavne mænd. I dette nummer kan vi byde velkommen til Chili Christensen, der har produceret det flotte billede på forsiden, og til Mikael Rigtrup Madsen, som debutterer her i bladet med horrornovellen “Dukkeføreri” på side 15. Jeg håber at de kommende numre vil byde på mange andre nye bidragsydere, så *Himmelskibet* kan blive ved med at være så levende og relevant som da det startede for 18 år siden.

Klaus Æ. Mogensen, redaktør

KAMPAGNEN I SANDKASSEN

af Bjarne Sinkjær

I denne artikel vil jeg gå i dybden med noget jeg prøvede med en kampagne vi kørte i foreningen Avalon, som vi kaldte *Krangor*, nemlig ‘sandbox’ eller sandkasse-kampagnen.

Der findes forskellige typer af kampagner, hvor spilleren udøver skiftende grad af kontrol; railroad-kampagnen, den fortløbende kampagne, den episodiske kampagne, og så sandkassen. Forskellen er graden af frihed i spillerens, i deres spilpersoners, og i spillederens valg i forhold til Historien, og graden af medvirken af spillerne til at skabe den historie. De forskellige typer af kampagner kan også blandes i større eller mindre grad. Den ene type kampagne er ikke bedre end de andre; det kommer an på hvad vi, som spillere og spilleder, vil have ud af historien.

How to be a Great GM på YouTube definerer sandkasse-kampagnen som episodisk, hvor historien ikke eller i meget lille grad forbindes mellem hver spilaften; skurke tæ-

Roller & Regler

ves i slutningen af hver episode, hvor spilpersonerne kan drage hen og gøre hvad de vil og hvor spillerne selv skal fylde 'huller' ud i historiens forløb, hvis de f.eks. er på kro. Jeg ser det som en lidt snæver måde at køre en sandkasse-kampagne på.

Min tilgang til sandkassen er i høj grad computerspil, hvor spilleren frit kan bevæge sig rundt på kortet, rydde huler, snakke med bipersoner og løse sidemissioner i (næsten) vilkårlig rækkefølge – men hvor der er en overordnet historie, og hvor hovedmissioner driver det store, gyldne plot fremad. Det er computerspil som f.eks. *Baldur's Gate*, *Skyrim* og *Fallout*. Denne artikel er mine tanker og ideer. De er ikke eviggyldige sandheder, og der vil givetvis være en del der er uenige – de må så skrive deres egne artikler.

Planlægning

Jeg ville starte kampagnen med et møde med spilleleder og spillerne, hvor vi snakker om forventninger og kaster ideer op – og evt. slutter af med et lille brætspil, så vi føler at vi spilmæssigt har fået noget ud af aftenen. Jeg mener at en historie, hvad enten det er en episode eller en kampagne, består af et plot, en konflikt og et budskab. Plottet er selve handlingen i historien: Hvad er det, som hovedpersonerne vil opnå? Hvad er deres mål? Konflikten er det, der forhindrer dem i at nå deres mål. Budskabet er moralen eller fortællingen i historien og handler om de menneskelige grundvilkår, altså følelser. Genren er rammen omkring historien.

Efter en uge eller to, hvor alle de medvirkende lige har haft tid til at tygge lidt på ideerne, mødes man igen og skaber verdenen og spilpersonerne, og så kommer første spilgang, eller o-dag. Alt dette foregår i højere grad end almindelige kampagner med input fra både spillederen og spillerne, som skal munde ud i at alle har en grundlæggende forståelse for og enighed om genre, plot, hovedkonflikt og budskab.

For at tage genre først, så tror jeg at der er grænser for hvilke genrer der egner sig til sandkasse-kampagner. Da der vil være en højere grad af improvisation og en mindre grad af kausalitet mellem de enkelte missioner og spilaftener, er samfundet eller plottet nødt til at være lidt løsere i det; de kan ikke være for stive og komplicerede. Der skal gives plads til at spillerne, eller spillederen, laver en alvorlig brandert, og man så eventuelt kan rykke videre til en ny by og en ny mission. Et gennemreguleret samfund,

som f.eks. det danske, giver ikke meget rum til at sætte en streg over fortiden og starte på en frisk et nyt sted. Det at samfundsstrukturen skal være relativ løs, kan løses ved at samfundet er enten under opbygning eller under opløsning. Så 'middelalder'-fantasy, western, postapokalyptisk og frontier-science fiction egner sig, mens moderne samfund, vampyr-klassesamfund og ultratech-kampagner ikke gør.

Plottet er hvad spillerne vil opnå med deres spilpersoner. De laves i fællesskab og skal selvfølgelig designes så de fungerer sammen, sådan nogenlunde. Spilpersonerne skal indgå i en dynamisk gruppe, så alle har noget betydningsfuldt at bidrage med, både når der afvikles scener og i kampagnens overordnede historie. Alle skal altså have noget at lave under udforskning, rollespil eller kamp. Den klassiske gruppe er jo at man har 1-2 krigere, en tyv, en troldmand og en klerk. Historiemæssigt kan spilpersonerne også have motivationer og mål der supplerer hinanden, og de må gerne harve indbygget mindre konflikter der kan skabe grobund for rollespil. Jeg tror nemlig at man som spiller skal passe på ikke at overgeare sin baggrund, men holde den rimeligt moderat, så det ikke bliver for svært for spillederen at sikre at alle spilpersoner rundes af historiemæssigt. Jeg forslår at spilpersoner får noget familie og et par venner og allierede, så de har et netværk spilleren kan bruge.

Gruppen som helhed skal have en grund til at gå på eventyr, og spillerne skal sammen finde ud af hvordan deres figurer har fundet sammen og eventuelt allerede kender hinanden. Ellers er der de klassiske måder at starte

på; at de er fanger og må arbejde sammen for at vinde friheden, skibbrudne efter det samme forlis og skal overleve på en fremmed kyst m.fl. De skal også have et fælles mål eller *Plot*, som kommer i spil når de første behov – ren overlevelse eller etablering af gruppen i samfundet – er opfyldt. Det kan være alt fra at redde verden til at jage ussel mammon og berømmelse.

Som en del af dette skal spilpersonerne, og gruppen som helhed, have nogen eller noget der modarbejder dem i at opnå deres mål, dette er kampagnens *Konlikt*. Der kan være ydre eller indre forhold hos en spilperson der forhindrer hende i at nå sine mål og finde sin plads i verdenen; uønskede personlighedstræk, fjender, social stigma osv. Ligeledes skal gruppen have nogle ydre og evt. indre forhindringer der kan skabe grundlag for spillederens historier; fjender, samfundsforhold, sociale forhold eller noget overnaturligt.

Sidst skal man blive enig om et *Budskab* for kampagnen. Er der en morale eller fortælling for gruppen som helhed? I en samurai-kampagne jeg var med i, endte Budskabet mere eller mindre med at handle om kærlighed; om en ung samurai der fandt sig selv og kærligheden, og en ældre samurai der mistede kærligheden – og måske sig selv.

Det vil måske også være en god ting at snakke lidt om hvornår kampagnen slutter. Det kan være at verden er blevet reddet, spilpersonerne har opnået deres mål – eller en fast dato eller et antal spilgange. Dette aftales løst, for at forhindre at kampagnen forplumres og løber ud i sandet. Det gælder om at holde kampagnen frisk og spændende. Ellers slut af på en måde så spilpersonerne eller kampagnen afrundes på en god måde, så spillerne oplever et tilfredsstillende følelsesmæssigt pay-off.

Jeg ville starte ud i en mindre by, eller et kvarter i en større by. Sammen med spillerne ville jeg definerer fem lokaliteter eller kerne-bipersoner. 1. Et sted at samles. En kro eller en bar er et klassisk samlingssted, med mulighed for at hvile ud og møde nye mennesker. 2. Et sted at handle. Spilpersonerne har brug for et sted til at købe basalt udstyr og opgradere det udstyr de startede ud med (og så vi kan dræne spilpersonerne for det bytte de har fået op under neglene). 3. Et sted at få opgaver. En organisation eller en person der kan give dem opgaver, som kan fortælle dem noget om verden og banke dem kærligt på plads, hvis det behøves. Altså en person der kan fungerer som mentor, patron eller allieret. 4. Et missionsområde. En ruin, forladt mine, skummel skov eller noget fjerde, som kan undersø-

ges og rystes for at se hvilke fjender og hemmeligheder der falder ud. 5. Så skal byen have noget krydderi, et eller andet der gør den anderledes end alle de andre landsbyer. Der skal være plads til skøre vinkler.

Så skal der spilles

Efter al den snak skal vi i gang med O-dag. Spilpersonerne introduceres for hinanden og skal i gang med første eventyr. Der er sikkert en del information der skal dumpes, og det kan være svært at sluge, så for at få gang i spillet, kan man starte *in media res*, dvs. med en kamp, og så tage de begivenheder der førte op til kampen bagefter. Under første eventyr lægger du tre spor ind til mulige eventyr, og spillerne vælger så den de synes bedst om. Det kan være rygter om farer eller dusører, bipersoner de møder der har problemer, som alle kræver nogle stærkt bevæbnede sociale afvigere at fikse. Lad valgene for spillerne være lidt simple og klare i starten. Efter dagens spil vælger spillerne hvad de vil gå videre med, så spilleren kan forberede sig. Men hele tiden skal du have spilpersonernes motivation og mål for øje.

Her vil jeg introducere en mekanisme jeg lidt i sjov kalder *træk og slip*, eller Push & Pull. Slip (Push) er når spillederen skubber informationer, historier og missioner mod spillerne, træk (Pull) er når spillederen tager informationer fra noget spillerne har fundet på og bruger det i kampagnen – gerne på nye og overraskende måder.

Eksemplet kunne være at spilpersonerne f.eks. redder en biperson. Bipersonen får et navn, og hun er måske en tid sammen med dem. Hendes personlighed udbygges, og hun får sit eget liv og mål. På et tidspunkt slår hun sig ned og forlader dermed gruppen – og senere kan spillederen bruge hende til at fodre spillerne med nye eventyr, ved at hun f.eks. er kontakt for en oprørsgruppe. Så det handler om, både for spillerne og spillederen, at være åben og være klar til at tage bolden og løbe med den. Men der kan og vil opstå døde perioder. Derfor suppleres træk og slip-metoden med at spillederen har forberedt to-tre eventyr eller *encounters*, som han kan hive op af hatten hvis kampagnen eller aftenens eventyr på den ene eller anden måde går i stilstand.

En anden potentiel motivation for spillerne er at spilpersonerne skal opbygge en form for samfund eller organi-

sation. Hvis spillerne p.t. ikke har andet at lave, er det en god motivation for dem at de skaffer ressourcer til deres hjem og bygger noget op, forbedrer relationerne til omverdenen via lidt diplomati, eller afværger potentielle farer mod deres Hjem. Dette kræver nogle regler for opbygning og drift af deres Hjem, hvad enten dette er en gård, en landsby, en borg eller en rumstation. Jeg kender mest sådanne regler fra spillene *Mutant Year O* og *Forbidden Lands* fra Free League Publishing, men der er sikkert flere derude. I disse spil kan spillerne også bare udforske kortet, som man gør det i computerspil som f.eks. *Baldur's Gate*, for at se hvad der gemmer sig bag den næste bakke.

Undervejs skal du lave gode noter over steder og bi-personer, så de spilles konsistent. Opfordr en eller flere af spillerne til at tage gode noter. Start hver spilaften med at spilleren læser op af sine noter; dette motiverer ham til at tage noterne, men giver dig også mulighed for at se hvordan spillerne opfattede forrige spilgang, så du kan rette kampagnen ind derefter. Noter også muligheder for fremtidige eventyr og hav øje for mulighederne. Undslap præstinden for Slangekulten? Hvad laver hun så? Hvem snakker hun med? Vil hun prøve at undgå de skrappe eventyrere eller tværtimod forsøge at hævne sig? Nogle, eller måske de fleste, muligheder vil slumre, og der vil ikke komme mere ud af dem, mens andre ideer vil blomstre op, som nye spændende muligheder og udfordringer for spillerne.

DUKKEFØRERI

Af Mikael Rigtrup Madsen

Mit navn er Mikael Rigtrup Madsen. Min indgang til de fantastiske genrer var Metal. Jeg har skrevet seriøst i et par år og drømmer om at blive min generations Frank Herbert, Stephen King og George Lucas. Man kan følge min langsomme, men målrettede overtagelse af forfatterverdenen på min instagram-konto “drakantropos”.

DET gav ikke mening, hvis man tænkte efter.

To af væggene i stuen bestod af store glaspartier. Arkitekten måtte i en kunstnerisk hjerneblødning have tænkt, at det var smart.

Det ene vendte ud imod gaden, så alt var perfekt oplyst fra middagstid af. Det gav mening. Omvendt vendte det andet direkte ind mod nabohækken. Var designeren græs-fetichist, veganer eller græsenke?

Stuen lå badet i mørke. Alle møbler var trukket ud til siderne, på nær sofabordet, der stod i midten af rummet.

Udenfor var ingen på vej hjem fra aftenarbejde. Ingen teenagere der sneg sig hjem, efter besøget hos flirten. Ikke en gang en kat sneg sig rundt derude med en fugl i gabet

Hoveddøren gik op uden en lyd.

Lyskontakten sagde klik. Stuen blev oplyst af sin loftslampes skarpe skær.

Tina Davey Connors kom ind i stuen. Hendes leverpostejfarvede hår var uglet. Små bladstykker hang imellem totterne. Både T-shirten og den oplynede hættetrøje lignede noget, der ikke havde set sæbe i uger. Rødlige hudafskrabninger kiggede frem fra de flænsede bukseknæ. Det stod i dyb kontrast til de fløjlsbukser og den habitjakke hun normalt gik i. Hendes sko trak et spor af mudder efter sig.

Hun satte to poser og en rygsæk fra sig med et bump. Et suk undslap hendes læber.

De blodsprængte øjne stod i samspil med de mørklilla rande under øjnene.

Tina gik over til de to vægvinduer og rullede gardinerne ned. Hun mærkede efter om gardinet var helt nede ved karmen. Kort hvilede hendes blik på hendes forbundne fingre.

Så så hun tilbage på rygsækken og poserne.

Rygsækken kom på ryggen igen, og hun hankede op i poserne. Begge dele bar hun over til sofabordet.

Sofabordet var bart på nær en bog og et foto.

Tinas blik hvilede på fotografiet. Hun stod sammen med en yngre dreng og så ikke yngre ud, end hun gjorde nu. Bag dem stod en mand og en kvinde, begge med ar-mene om dem. Forældrenes hår var pænt redt, men havde samme farve, som drengen og Tina.

Tina strøg billedet med sine fingre. En tåre fandt frem i hendes øjenkrog. Hurtigt tørrede hun den væk med bagsiden af sin ærmeovertrukne hånd.

Hendes blik gled ned til rygsækken og poserne. Langsomt tog hun ting op og lagde dem på sofabordet.

Et bundt afklippet hår, rullet sammen som et garn-nøgle.

Negle.

Kattetænder.

Vand i en flaske, hvor låget blev skruet af med skæl-vende hænder.

Bagefter en skål. Låget kom af. Tinas hænder skæl-vede endnu mere. I den lå der lim, lerjord, harpiks, voks og mel.

Fire enliters poser med blod blev lagt ved siden af.

Sæden fra en mand og sekret fra en kvindes underliv skvulpende rundt i endnu en pose.

Tina tog genstandene i øjesyn.

Hun tog en stump genstand fra sin lomme. Blodet, sæden og sekretet kom løbende i skålen, og tingene blev most sammen.

Imens faldt tårerne og sveden dryppede fra hendes tinding. Begge dele landede i skålen.

Til sidst var det hele malet til grød. Oveni røg tænderne, håret og neglene.

Tina tog bogen. Siderne, gule som de var, knasede, da de blev bladret.

Fra Tinas mund lød en mumlen af uforståelige ord. Imens formede hun den grødlignende masse til noget, der mindede om formen på tre miniature-mennesker. Den ene mindre end de to andre.

Til slut sagde hun højt for sig selv: "Nu til den vigtigste fase ... skabelsen."

Tina lænede sig op ad væggen. Lampen var gået ud. Hun stirrede imod de smadrede vinduer, hvor nattens brise kravlede ind. Langsomt trak hun sit ene ben til sig, så det andet. Til sidst fik hun fumlet sig op. Kort støttede hun sig til væggen.

Forsigtigt følte hun sig frem med en udstrakt hånd. Den ramte en del af sofabordet, som nu lå i stumper og stykker.

Hun nåede over til vinduet ud imod gaden.

Glasskårene lå som hundredvis af fodspor i græsset.

Tina bakkede. Hun åbnede sin mund, men lukkede den igen. Ingen lyd undslap hende.

Netop da lød en banken fra hoveddøren.

Hun drejede hovedet imod lyden. Gangens mørke stirrede på hende.

Det bankede igen.

Tina trak vejret hurtigt ind og holdt det.

Banket lød for tredje gang.

Modstræbende i sine bevægelser gik hun derud, famlede sig frem til kontakten. Klikket lød og gangen blev oplyst. Tinas kløede sig i øjnene.

Bank, bank, bank, lød slagene, nu lige efter hinanden.

”Hal ... hallo?” peb hun.

Intet svar kom fra den anden side af hoveddøren.

Dørhåndtaget klikkede, da Tina trykkede det ned.

I mørket mellem døren og karmen skinnede noget der lignede øjne. Hun gik et skridt tilbage med store øjne.

Døren gled lydløst op.

Ind marcherede tre dukker i menneskestørrelse. Deres stive gang mindede om marionetters.

Dukkerne lignede de tre fra billedet.

Dukkefar og dukkemor gik imod det mørke køkken. Det klirrede, da skuffer blev åbnet. En utydelig mumlen lød fra dem.

Den sidste af trio'en stillede sig foran hende. Dens aflange stive mund bevægede sig langsomt.

”Hej storesøster.” Lillebrors stemme lød læspende og hul. ”Det er os, vi er tilbage. Bare rolig, du skal ikke være bange. Kom. Ligesom når du besøgte os derhjemme, kan vi

alle fire hænge ud i køkkenet.” Samtidig løftede dukkebror sine dukkehænder imod hende.

Tinas blik strøg fra dukkens hænder, til dens ansigt og tilbage igen. Hun rystede på hovedet.

Ovre fra køkkendøren kiggede dukkefar og dukkemor nu på Tina. Gangens lys reflekterede sig i deres øjne. Begge blinkede.

Forsigtigt løftede hun sin hånd. Fingrene tog om dukkens. Langsomt førte dukkebror an og de forsvandt ud i køkkenets mørke.

Næste morgen sad Tina ved køkkenbordet. Dukkefar stod ved vasken. Dukkemor stillede en fyldt tallerken foran Tina.

“Her er en nærende morgenmad bestående af æg, bacon og brød.”

Tina kiggede fra den nymalede papmachemad og lige frem for sig. Dukkebror proppede maden i sig. Stykkerne faldt fra hans mund.

Bagved hendes tallerken lå en saks med blodplamager omkring sig.

Forgæves forsøgte hun at løfte sin stofarm. Tårer steg op i hendes øjne, så dukkefar kom hen til hende.

“Så så, nu hjælper jeg.” Faren lagde sin hånd på Tinas skulder, hvor trådende forbandt stof med hud.

Faren tog skeen op. Med kvalmende lyde blev dukkemaden slugt.

“Er du skidtmads?” spurgte dukkefar.

“Kald ikke vores Tina det. Hun er jo voksen,” kom det prompte fra dukkemor.

“Du vil altid være dukkefarmands lille pige.” Stemmen lød næsten glad fra de stive plastiklæber. Dukkefar mærkede Tina på panden. “Du føles mere kold nu. Her, tag en bid mere. Det vil kun gøre dig godt.”

“Jeg sætter vand over til te,” sagde dukkemor.

Endnu en mundfuld blev skovlet ind i Tinas mund. Igen slugte hun med kvalmende lyde.

Hun så frem uden at blinke.

Øjnene blev blanke.

De faldt ud, ned i hendes skød.

De tre dukker så på hinanden. Moren lagde en arm om broren. I sin anden hånd havde hun et par plastikkugler malet som øjne.

“Må jeg? Så er jeg det første hun ser.” Dukkeforældrene nikkede synkront til dukkebror.

Plastikøjnene blev blidt trykket ind i Tinas øjenhuler. Efter nogle sekunder blinkede hun. Tina så på sin lillebror. Et stift smil lagde sig over hendes læber. Roligt så hun på deres forældre, der begge smilte tilbage.

Tina løftede selv sin stofarm, skar et stykke bacon, tyggede det. Hun havde knap slugt det, før den næste bid røg ind i hendes mund.

Mor hældte te op til dem alle sammen og satte sig ved siden af far. Lyden af klirrende knive og gafler og latter genlød igennem hele huset.

GAS OVER PASSCHENDAELE

Af Michael Pilgaard

Michael Pilgaard er uddannet biokemiker og skriver normalt non-fiction og retrodigitaliserer gammel dansk litteratur. Men, engang imellem kommer der en idé til en historie, f.eks. til #februaryfiction og noveller om de to gutter Ashar og Morr, hvor der tages lidt strøm på bl.a. heltegenre, konspirationsteorier, nulfejlskultur og popkulturen. Der er ikke nogen dybere mening eller plan med historierne, det handler bare om at give den gas og havde det sjovt med at fortælle en rigtig røverhistorie.

Illustration: Klaus Æ. Mogensen via Wombo

Passchendaele, Ypres Salient, Belgien, september 1917

Jeg fløj rundt i tågen og bandede over menneskeheden og dens evindelige krigsførelse. Sennepsgassen lugtede fælt og gav mig en grim smag i munden. Der skal heldigvis mere til at gøre mig syg end et gasangreb, men det var stadig ubehageligt.

Hvorfor jeg var der? Jeg passede blot mit job, som jeg har haft i omtrent 14 tusind år. En eller anden på Preussernes side havde fået den fantastiske idé at slippe en dæmon løs på slagmarken, og nu fløj jeg rundt i tæt tåge og sennepsgas og prøvede at finde krybet.

Mit navn er Ashar, og mit 'job' er at håndtere besøgende fra rummet og andre dimensioner, der ikke skal være her eller ikke kan opføre sig efter reglerne, når de er her. Fyldebøtter, invasionsstyrker, rejsende, der er strandet eller mod deres vilje flået gennem en dimensionsportal.

Udryddelse af skadedyr, kan man vel godt kalde det.

Mens jeg søgte i tågen, fik jeg pludselig øje på John-John og landede ved siden af ham. John-John er en dæmon der er i eksil på Jorden. En ret trist historie, faktisk. John-John er, for nu at sige det pænt, ikke så kvik. Af samme grund bliver han også tit kaldt Dum-Dum. Dum-Dum er et af de pænere øgenavne. Hans forkærlighed for spiritus i store volumener, og effekten af denne, har givet ham en lang række mindre charmerende øgenavne.

“Haaaarrj, Ash!” snøvlede han og dinglede lidt sidelæns, da han fik øje på mig. “Hva’ laver du her?”

Egentlig var det lidt synd for ham. Han var god som dagen var lang, men han var en drivert. Hjemme i hans egen dimension havde han kone og to børn, der alle var forsømte og levede under kummerlige forhold, men han kunne ikke komme hjem til dem. Den korte forklaring var, at han var blevet smidt ud af sin hjemdimension på grund af druk. Af uransagelige årsager er al brug af rusmidler både ulovligt og socialt uacceptabelt. Samtidig var han pacifist, hvilket heller ikke har været populært i et kriger-samfund, som det han kommer fra.

Egentlig er ham omkring to meter og tredive, med horn, og vejer vel omkring de hundred og fyrre kg, men fordi vi ikke kan have et stort skrummel rendende rundt på Jorden, der ligner menneskenes fordomme om, hvordan Helvedes dæmoner ser ud, er han indhyllet i en illusion, der får ham til at ligne en lidt tyk, halvskaldet, midaldrende mand på omkring en meter og halvfjerds i højden og en vægt omkring de hundrede kg.

“Jeg leder efter en dæmon, som skulle være hentet hertil, og som angiveligt skulle sprede død og ødelæggelse.” Jeg stod og spejdede ud over slagmarken. Sikke et roderi de havde lavet denne gang. Det ville tage mange år at få alt det ryddet op, når de var færdige med at slås. “Har du set noget?”

“Jooo, jo, jo, nu du siger det. Et ordentligt skrummel af en skyggedæmon. Jeg så den ... øhh...” Han så sig forvirret rundt. “Derovre, måske.” Han pegede i retning af de preussiske linjer, mens han åbnede en ølflaske fra et større lager han havde med sig i en pose. “Hør ... ved du, hvad det er de

slåsser over denne gang?” Han pegede ud over slagmarken med flasken og satte den derefter for munden og tømte den. “De laver et farligt rod,” fortsatte han og ræbede eftertrykkelig, “men i det mindste sprayer de med et eller andet, der dufter dejlig hjemligt.”

Jeg trak på skuldrene. “Hvem ved? Jeg har forlængst opgivet at holde styr på hvem der slås og hvorfor. Sikkert endnu en af de indavlede sinker i et af deres monarkier, der har set sig sur på en af de indavlede sinker i et andet monarki. Det kan være noget så tåbeligt som to konger, der har opdaget at de boler den samme elskerinde...

En skyggedæmon siger du?” Det gjorde jo unægteligt det hele noget lettere. Skyggedæmoner er store, men de er ikke særligt stærke, og de er dummere end snot.

“Jeps!” Han slap en vind, en rigtig blæser, der næsten lugtede værre end sennepsgassen.

Ved hans side klynkede hans bedste ven, ud over sprutten, hunden Bæst. Fysisk set er Bæst ikke en hund, men en art laverestående dæmon, men de har en ret god fysisk lighed med nogle af de gadekryds, man ser, der lever på gader og lossepladser. Af sind og intelligens er de heller ikke så forskellige fra hunde, så de mennesker, der ser Bæst, tror bare han er en ufatteligt grim bastard.

Bæst er en gave fra vores fælles ven Ben’jammin, der kommer fra Zone 5 ligesom John-John og Bæst. Navnet Bæst fik han som ‘hvalp’”stort set lige da Ben’jammin var kommet med ham. John-John havde drukket tæt og var faldet i søvn, og mens han sov, havde Bæst drukket hans be-

holdning af øl, for derefter at kaste op over det hele. Efter den dag hed dyret aldrig andet end Bæst.

Pludselig begyndte kuglerne at pifte om ørene på os. Enkelte ramte, men ud over lidt ubehag ved anslaget var de heldigvis uskadelige. En klirrende lyd fik os til at kigge ned. Det kunne godt være vi var usårlige, men det var øl-flaskerne tydeligvis ikke.

“Sikke et spild!” sagde John-John muggent og rejste sig.

En høj stikflamme og et enormt brøl fra en dæmon ovre fra den belgiske side af slagmarken fik kugleregnen til at stilne af.

“Derovre var den,” snøvlede John-John og pegede lidt åndsfraværende i den rigtige retning. Blikket hang stadig ved de smadrede flasker. Jeg tror, han kiggede efter om der tilfældigvis skulle være en tilbage, der var hel.

I det fjerne kunne jeg svagt se varmestrålingen fra dæmonen i det infrarøde spektrum, så jeg begyndte at bevæge mig i den rigtige retning.

“Jeg går med,” sagde John-John og rejste sig med en blafrende, våd lyd, der gjorde mig glad for at jeg ikke stod i bagblæsten, “det kan være de har noget drikkeligt. De sidste soldater var vist ikke helt friske!”

Dæmoner er ikke vegetarer, og et af de tilladte fødeemner er, hvad de nu kan finde af døde dyr på krigsskuepladser.

Han gylpede en bolle op.

“Du kunne jo have taget tøj og patronbælte af,” sagde jeg tørt.

Det er de tossede mølkugler militæret bruger. De virker på dæmoner som katteurt på katte.

Da vi nåede over mod de belgiske skyttegrave, skød soldaterne fra ententemagterne løs på dæmonen. I den tåge der var, kan det ikke være meget de har kunnet se, men en tredive meter høj skikkelse, der er helt sort og spy ild er dog til at få øje på.

“Hvor har du forresten gjort af Morr?” spurgte John-John og så sig om. “Han plejer da at være i nærheden, når der er dæmoner der skal have tæv.”

“Han havde en opgave i en anden dimension. Måske når han tilbage til at hjælpe her.”

Vi var nu så tæt på at vi kunne se dæmonen ordentligt. Selvfølgelig skulle opgaven med at fjerne dæmonen ikke være nem. Det var ikke en skyggedæmon, men en skumringsdæmon, en nær slægtning, som ikke er helt så ufarlig.

“U-ups!” kom det lidt grødet fra John-John, ”hvad gør vi nu?”

Skumringsdæmoner er ligesom at håndtere nitroglycerin. Et forkert stød og de eksploderer, så man kan ikke bare tampe løs på dem. Jeg kom til at tænke på, at mens kugler fra almindelige håndvåben ikke var noget problem, så vidste jeg faktisk ikke om det at blive ramt af en kanon kunne udløse eksplosionen.

Sandt at sige havde jeg heller ikke lyst til at finde ud af det. Da en i halv størrelse detonerede i Tunguska i 1908, gav det et ret stort knald. Jeg kunne lige forestille mig,

hvor stort et hul i jorden det ville give, hvis denne her sagde puf.

Soldaterne havde nu fået øje på os, og en del af dem åbnede ild i vores retning. John-John tog det naturligtvis som en invitation, så han løb så hurtigt han kunne hen til skyttegravene (og jeg bruger her ordet 'løb' lidt løseligt i forhold til det faktiske, noget uregelmæssige bevægelsesmønster), hoppede ned, og ud fra råbene og de tavse våben, kunne jeg regne ud, at han løb en længere tur i begge retninger.

I mellemtiden begyndte jeg at bevæge mig i retning af den løbske dæmon, mens jeg overvejede, hvordan jeg håndterede situationen. Det gode ved situationen var, at med tågen og sennepsgassen ville mødet med skumringsdæmonen på slagmarken blive affærdiget som hallucinationer og massehysteri. Historierne om en fed, halvskaldet civilist, der rendte rundt i skyttegravene og stjal sprut ville bestemt heller ikke hjælpe med at gøre historien om mødet med skumringsdæmonen mere troværdig.

Vi måtte vel hellere starte med at få den store dæmon tilbage til Preussernes linje, hvor den var kommet fra. Hvis vi vidste, hvor og hvordan den var endt her på Jorden, uden at eksplodere, ville det øge sandsynligheden for at vi kunne slippe af med den igen, uden at blæse området i stykker.

Lidt efter kom John-John tilbage med favnen fuld af flasker. Han knappede en af dem op, bundede den, og med et veltilfreds ræb pegede han på skumringsdæmonen.

“Og lad os så få givet den fyr et ordenligt los i røven, så han forsvinder!” lallede ham og åbnede endnu en gang

for overtrykket i tarmsystemet, mens han begyndte at slin-
gre i retning af skumringsdæmonen.

At indhente dæmonen var ikke noget problem. Den bevægede sig rundt på må og få og havde tydeligvis ikke noget den ville eller skulle, andet end at få stillet sin sult.

Jeg fløj op foran dens ansigt og viftede med armene for at få den til at følge efter. Fra der hvor jeg hang i luften, kunne jeg se stedet, hvor den var kommet ind i vores verden. Den afsvedne plet på omkring hundrede meter i diameter og de mange brankede lig, der lå på og omkring pletten var ikke til at tage fejl af. Vi skulle have den tilbage til det sted.

Jeg kunne ikke se, hvordan de havde fået åbnet en portal til skumringsdæmonen. Hvis det er talismaner eller lignende artefakter, plejer jeg lige at sørge for at de bliver fjernet. Lidt ligesom man ikke har skarpladte våben til at ligge og flyde, hvis der er små børn i hjemmet. Men i sager som denne, er det også en fordel at kunne se noget om, hvad det er for en type magi, der har været anvendt. Det mindsker sandsynligheden for komme til at gøre noget forkert, så dæmonen ryger i luften.

Skumringsdæmonen stod ubevægelig og gloede på mig. Den vidste vist ikke, hvad den skulle mene om mig, eller hvad den skulle gøre.

“HEY!” råbte John-John nede fra jorden, hvor han stod og viftede med armene. “HEY! ... Hernede!” Det høje råb fik ham til at bøvse højlydt igen, og jeg hørte ham mumle

noget om for fremtiden at sikre sig at maden var friskere end de sidste to.

Stadig ingen reaktion.

John-John åbnede og tømte endnu en flaske og kastede så den tomme flaske hårdt mod dæmonens fod. Jeg ved ikke, hvad han havde tænkt sig i sit omtågede sind, men hvis geværrild ikke generede en skumringsdæmon, hvad skulle en tom flaske så kunne gøre?

Så var det John-John la-vede en af de tåbelige ting, som kun fulde kan finde på. Han tog et godt, langt til-

løb, og plantede sine spidse horn i foden på skumringsdæmonen.

Dét kunne den mærke!

Med et hyl løftede den foden og rystede den hårdt. John-John, der virkelig havde lagt kraft i stødet, sad fast med hovedet og slaskede om foden som sådan en anden løs strop, mens flaskerne han havde i favnen fløj til alle sider. Bæst piskede rundt under skumringsdæmonens fod og snappede efter dens tæer, og inden jeg nåede at gøre

noget, satte skumringsdæmonen foden hårdt ned på Bæst, der døde øjeblikkeligt med et splat.

Stadig brølende af smerte satte dæmonen sig ned, flåede John-John ud af foden og smed ham på jorden. Et øjeblik blev den distraheret af den røde klat under foden, som den skrabede af og spiste. Hvordan den kunne tænke på mad midt i det kaos er mig en gåde.

Dæmoner af John-Johns type er heldigvis ret hårdføre, så han var øjeblikkelig på benene og begyndte at spæne, alt hvad han kunne hen mod stedet, hvor skumringsdæmonen var kommet over dimensionsbarrieren. På vejen nåede han at samle en ølflaske op, og mens han løb det bedste han kunne, hvilket sandt at sige ikke var ret godt, fik han knap-pet øllen op og tømte den i farten.

Dæmonen, der så den lille skikkelse der jollede af sted i en blafren af bøvser og prutter, tænkte af uforklarlige årsager åbenbart 'mad', for den satte efter John-John.

Med John-John i gang med at lokke skumringsdæmonen hen hvor vi ville have den, teleporterede jeg i forvejen, for at begynde at forberede en portal der var stor nok, og af en type der ikke ville få vores gæst til at detonere.

Jeg var faktisk lige ved at tro, at det nok skulle lykkes alt sammen, da jeg så John-John komme oksende.

Og så var det så, at planerne røg af sporet!

Bedst som John-John var på den sidste strækning, kastede skumringsdæmonen sig over ham, som en kat, der fanger en mus, og en knasende lyd, da John-John forsvandt i dens gab, sagde at det var vejs ende for John-John.

Skumringsdæmonen kiggede på mig og så pludselig ud til at have det skidt. Jeg var ret sikker på, at den ikke havde dårlig samvittighed. Måske var det noget den havde spist? Måske en spritmarineret dæmon? Med en rallende lyd dejsede den om på siden, og en geyser af tyktflydende sort væske stod ud af munden på den. I løbet af fem-ti minutter var hele dæmonen reduceret til en sort pøl af slim. Ufordøjede rester af John-John, Bæst og diverse soldater og deres udrustning dukkede frem i takt med at slimen sank ned i jorden.

Det var en noget anden afslutning på sagen, end jeg havde forestillet mig, da jeg ankom til området.

“Det her kommer til at redde Dum-Dums familie,” lød det fra Morr, der dukkede op ved siden af mig. Han så ud som Kaiser Wilhelm, men af en eller anden grund var hans hoved og et firkantet udsnit af torsoen i gråtoner, som om det var et portrætfoto i sort/hvid. “Dum-Dum ... jeg mener John-John ... var en stor og tapper soldat, der ofrede sit liv i kamp for at redde andre krigere!” fortsatte han i en perfekt efterligning af Wilhelm.

“Årh, jeg ved nu ikke om jeg vil kalde ham en tapper soldat der ofrede sig. Han blev spist, fordi han ikke kunne flytte røven hurtigt nok, og det samme blev hans følgesvend ... og der var ingen af os der vidste, at alkohol fik skumringsdæmoner til at gå harmløst i opløsning.”

Morr kiggede ud over slagmarken.

“Jeg kunne godt lide John-John...” sagde han eftertænksomt. “Han var en fin fyr! ... Det var da et værre ro-

deri de har lavet i den her krig. Så meget synes jeg da ikke de plejer at ødelægge, der hvor de slås... Jeg vil gerne hjælpe John-Johns familie, og hvis han faldt tappert i kamp for at redde andre, især soldater, vil han og hans familie få fuld æresoprejsning og genoprejsning af social status.”

Jeg fik John-Johns og Bæsts jordiske rester af vejen. Det var bedst ikke at have rester af dæmoner til at ligge og flyde, hvor de med overvejende sandsynlighed kunne blive fundet af mennesker.

“Jaja ... vi kan vel godt strække sandheden lidt. Hvis de spørger, hvordan han døde, så indtog han en stærk gift og lod sig spise, så han var sikker på at giften kom ind, hvor den havde sin virkning på fjenden.”

“Og hans næsten dødbringende tarmgasser nævner vi ikke?”

“Kender vi ikke noget til! Menneskene havde smidt en masse krigsgasser over området, som stank, så det ikke var til at lugte andet!” Jeg åbnede en portal til John-Johns dimension. “Værsgod at træde nærmere,” sagde jeg med en fejende bevægelse, “alder før skønhed!”

“Ja, det er godt med dig,” sagde Morr tørt og gik igennem, og jeg fulgte efter.

Det var lidt trist med tabet af John-John. Jeg kunne godt lide ham. Men det var en lille smule rart at vide, at John-Johns død i det mindste ville føre lidt godt med sig. Det er ikke så tit at det sker.

ANMELDELSER: FILM, TV OG SPIL

Se flere anmeldelser på *Himmelskibets* [anmelderblog](#).

Spider-Man: No Way Home

Spider-Man: No Way Home

Film, USA, 2021, 2 timer 28 minutter

Instruktør: Jon Watts

Medvirkende: Tom Holland, Zendaya, Benedict Cumberbatch, Jacob Batalon m.fl.

[IMDb](#)

[Rotten Tomatoes](#)

Spider-Man: No Way Home har fået en god modtagelse, både fra publikum og kritikere. På IMDb får den hele 8,7 i rating, og 71 i metascore. Så må vi have med en god film at gøre, tænker man.

Men jeg må sige at jeg, i modsætning til mange andre, blev skuffet da jeg så den. Da *Spider-Man* er en af mine favorit-superhelte havde jeg visse forventninger til filmen. Specielt første gang jeg så den, var jeg skuffet. Anden gang var den bedre. Da kunne jeg bedre sætte pris på filmens visuelle side.

Men hvorfor var jeg skuffet over den? Svaret er, at det er historien der skuffer. Den er tyndbenet og forudsigelig.

Spider-Man: No Way Home starter med, at hele verden ved at Peter Parker er Spider-Man, og pressen er på nakken af ham. Bl.a. J. Jonah Jameson fra Daily Bugle er efter ham. Og det vil han forståeligt nok ændre på.

Peter Parker opsøger så Dr. Strange og spørger ham om han vil hjælpe. Dr. Strange siger ja, og via magi får han verden til at glemme, at Peter Parker er Spider-Man. Men det går galt, da Peter Parker hele tiden blander sig, mens Dr. Strange skal kaste sin besværgelse. Det betyder at grænserne mellem dimensionerne kolliderer og der kommer skurke ind i vores helts univers fra andre universer. Der kommer for eksempel Dr. Octavius/Octopus, og det virker vældig godt når han kommer på banen. Jeg forventede en god historie ud af mødet mellem Dr. Octavius og Spider-Man. Mødet mellem de to fungerede udmærket i Sam Raimis *Spider-Man 2*, som jeg synes er en af de bedste Spider-Man film der er lavet. Men her fungerer det ikke.

Det hele falder sammen som en kage, til det rene ingenting, og Dr. Octavius bliver indespærret af Dr. Strange sammen med andre skurke, bl.a. Green Goblin. Og skurkene bliver således ikke brugt til ret meget i historien.

Hvad der sker videre, skal ikke afsløres her. Og det er heller ikke nødvendigt. Resten af filmen er i de store træk temmelig forudsigelig. Det må derfor desværre konstateres, at *Spider-Man: No Way Home* har en tyndbenet historie. Det er i min verden mærkeligt at kritikerne ikke har kritiseret dette. Hvis Peter Parker ikke havde afbrudt Dr. Strange, havde der ikke været nogen historie. Jeg synes at

det er alt for tyndt et grundlag at spinde en historie omkring. Det gjorde også at jeg havde svært ved at blive grebet af filmen. Og jeg synes også at filmen er for lang.

I stedet for at have en konflikt med et begrænset antal skurke om noget vigtigt, så vælger man at basere hele historien på en fejltagelse lavet af Peter Parker. Havde man valgt det første, kunne det have været en god film. Men historien er selvfølgelig ikke det hele i en film. Der er andre ting der trækker op i filmen.

Film er selvfølgelig først og fremmest et visuelt medie og *Spider-Man: No Way Home* er en flot film med gode effekter. Her tænker jeg specielt på scenen hvor Dr. Strange og Spider-Man er i "the mirror dimension", spejldimensionen. Den virker, og er meget flot. Og *Spider-Man: No Way Home* er således en vellykket film hvad det visuelle angår. Og skuespillet er fint nok. Der er også god action i filmen, men den er som sagt hængt på en tynd historie. Og den action som er i filmen, gør også at filmen undgår at blive kedelig. Men det er ikke nok til at redde filmen. Og i kvalitet er historien ikke særlig god, specielt sammenlignet med de andre film der er lavet om Spider-Man i de seneste omkring 20 år; hverken Sam Raimis film eller de andre Tom Holland film.

Karakter: 4 stjerner ud af 10

Jóannes á Stykki

Titane

Film, 108 min.

Frankrig/Belgien 2021

Instr.: Julia Ducournau

Medv.: Agathe Rousselle, Vincent
Lindon, m.fl.

Vinder af Guldpalmen 2021

[IMDb](#)

[Rotten Tomatoes](#)

Titane er en ubehagelig og bizar arthouse-horror-film af den belgiske instruktør Julia Ducournau.

Alexia er en ung kvinde som tilsyneladende altid har været lidt speciel. Som barn forårsagede hun en bilulykke, som ledte til at hun fik indopereret en titanium-plade i kraniet, og lige siden har hun tilsyneladende haft et stort set erotisk forhold til biler og måske generelt til metal. Som voksen arbejder hun som danser til undergrunds-bil-shows, hvor hun bl.a. har sit hyr med at afvise tilnærmelser fra diverse mænd. Hun begynder så at slå disse mænd ihjel. Efterfølgende indleder hun forhold til kvinder, men det ender ligesådan. Da hun nu er seriemorder og på flugt fra myndighederne, skifter hun identitet, og udgiver sig for 'Adrien', en dreng som forsvandt for mange år siden. Adriens far, Vincent, er så desperat efter at få sin 'søn' igen efter alle disse år at han accepterer Alexia og giver hende ubetinget kærlighed, selvom han efterhånden bliver klar over at hun nok ikke er hans forsvundne søn. I mellemti-

den er Alexia blevet gjort gravid af en bil (ja, der er tyk symbolik på færde her), og der vokser et metallisk væsen i hendes mave, som til tider lækker bil-olie. Umiddelbart lægges der op til at et monster kommer til verden ... men det udvikler sig ikke helt som man forventer.

Selvom det, der foregår på biograflærredet, i ret høj grad er frastødende og afstumpet, er Titane en yderst tankevækkende film som indbyder til interessante fortolkninger. Efter filmen lagde jeg hovedet i blød for at finde den vinkel som kunne få filmen til at give mening, og med lidt hjælp fra kommentarer og analyser fundet på nettet, mener jeg at have fundet den. Det hårde metal, bilerne, Alexias hengivelse til dem, samt hendes (selv)had til det kødelige, skal symbolisere toksisk maskulinitet – noget der er unaturligt og forvredet af samfundet og som alle, også kvinder, er fundamentalt influeret og fordærvet af. Alexia er dog mere ødelagt af det end de fleste, fordi hun (tolker

jeg det i hvert fald som) som lille er blevet misbrugt af sin far. Filmen er særdeles vellykket fordi den formår at tilføje de gamle horror-troper ny og progressiv mening og bruge nogle af de gammelkendte klicheer på spændende og originale måder. Vi har her en horrorfilm som ikke længere bare for den sjove traditions skyld forbinder sex med synd og død, men introducerer en maskulinitets-symbolik som den kilde – den nådesløse metalliske og erektile hårdhed – der fordærver og forråder både livet og alle dets drifter. Men ikke i så total grad at der ikke også levnes plads til forløsning og helbredelse via dybe og naturlige følelser. Som sådan inviterer Titane eventuelt også til en revurdering af den Cronenbergske body horror som den er arvtager til, samt måske til at se mange andre gamle horror-film i et nyt lys.

Karakter: 8 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

The Silent Sea

Tv-serie, sæson 1, Netflix 2021

8 afsnit af ca. 45 minutter

Instruktør: Choi Hang-yong

**Med: Bae Doona, Gong Yoo, Joon Lee,
Kim Sun-yong m-fl.**

[IMDb](#)

The Silent Sea er en sydkoreansk science fiction-tv serie. Det er en nyfortolkning af kortfilmen *The Sea of Tranquility* af Choi Hang-yong. Den handler basalt set om at Jorden har fået mangel på vand. Det er blevet meget tørt på Jorden. Vandstanden i havene falder dramatisk (af ikke-forklarede årsager), og vandet er også blevet forurennet af plastik. Folk får vand tildelt alt efter hvor højt oppe i hierarkiet de er. En gruppe videnskabsmænd får til opgaven at hente tre kapsler på en forladt base på månen. De tager afsted i deres rumskib, men noget går galt undervejs. De nødlander og skal gå over til månebasen hen over månen. En mand er såret. Han kan ikke gå hele vejen. Han omkommer derude. De andre når ind på månebasen i sidste øjeblik, før deres iltforsyninger slipper op. Der er et mysterium omkring månebasen. Der er mange hemmeligheder, og folk i gruppen har skjulte agendaer. Hvad er der sket på månebasen? Hvorfor får de ikke alt at vide så de bedre kan klare deres mission? De må selv opklare hvad der er sket. Der sker en hel del på månebasen. Mere af handlingen skal ikke afsløres.

Jeg vil sige at *The Silent Sea* ikke er hard science fiction. Der sker ting, der bryder med selv de allermest basale naturlove, og hovedpersonerne håndterer ikke deres situation særlig realistisk. Jeg kunne ikke lide at man ikke hører noget om hvordan gruppen klarer sig på månebasen. Hvordan spiser og sover de? Er der i hele taget noget mad til dem? Det måtte gerne have været med i tv-serien. Det er måske dog ikke meget tid de er der, men de er jo også strandede indtil der kan blive sendt et redningsfartøj. I den første *Alien*-film ser man trods altbesætningen på rumskibet spise omkring et bord. Der er faktisk lidt *Alien* over *The Silent Sea*. Tv-serien er ikke særligt uhyggelig, men det er heller ikke meningen med den.

Jeg kunne godt lide mysteriet, som fortsætter i næste sæson. Man får mange svar, men ikke alle svar. Du kan se den, hvis du kan lide et godt mysterie. Det er også tilfredsstillende at få at vide hvad titlen *The Silent Sea* hentyder til. Jeg kunne også godt lide karakterne i tv-serien. De er nogenlunde realistiske. Jeg kunne se tv-serien med koreansk eller engelsk tale. Der er også engelske undertekster. Der er måske kun et enkelt lille plothul. Ellers hænger det godt sammen. Det er nok ikke noget for børn. Jeg var godt underholdt hele vejen til enden. Jeg vil gerne se sæson to, når den kommer. Det plejer jo også være gode ting som kommer på dansk Netflix, når det er fra udlandet. 8 ud af 10 stjerner.

Andreas J. Søe

Arcane

Animationsserie, Netflix 2021

Sæson 1, 9 afsnit af ca. 40 minutter

Skabt og skrevet af Christian Linke og Alex Yee

Stemmer: Hailee Steinfeld, Ella Purnell, Kevin Alejandro, Katie Leung, Jason Spisak, Harry Lloyd m.fl.

[IMDb](#)

Arcane, med undertitlen *League of Legends*, er en animeret science fantasy-serie løseligt baseret på populære online-kampspil *League of Legends* fra Riot Games, som også er medudvikler på tv-serien. Det har angiveligt taget 6 år at lave de blot 9 episoder i sæson 1, og det kan ses! Jeg skal lede meget længe for at finde animation, der er lige så flot som her, selvom jeg medtager Disney, Dreamworks og Studio Ghibli.

Vi befinder os i en verden præget af avanceret steam-punk-teknologi, med store luftskibe og store tandhjulsdrevne maskiner. Centrum for historien er to nabobyer forbundet af en bro, den storslåede og lysende Piltover med himmelstræbende art nouveau-tårne og den fattige, mørke Zaun hvor folk bor i gamle, slidte boliger mellem smalle, dybe gyder hvorfra lyden af dunkende industri aldrig er fjern. Byerne illustrerer det klassiske skel mellem en overklasse af købmænd og akademikere og en undertrykt underklasse af arbejdere og håndværkere. Begge steder er

primært beboet af mennesker, men vi møder også trolde, gnomer og andre mindre menneskelige intelligensvæsener.

Første afsnit begynder med slutningen på en konflikt, hvor indbyggerne i Zaun forsøger at sætte sig op mod Piltover, men bliver slået hårdt tilbage og tvunget til at acceptere en ulige fred. Under konflikten bliver de to små søstre Violet og Powder forældreløse, og de bliver adopteret af oprørslederen Vander. Vi springer hurtigt 6-8 år frem, hvor pigerne er blevet teenagere og sammen med de to venner Mylo og Claggor forsøger at finde sig en plads i samfundet som klatretyve. De bliver lokket til at lave et kup i Piltover, trods adoptivfaderens formaninger om at undlade kup derovre, og de kommer til at stjæle noget som er mere værdifuldt og mere farligt end de aner. Dette bliver starten på en ny konflikt mellem Piltover og Zaun, som kulminerer i et opgør mellem Vander og hans gamle rival, gangsterlederen Silco, med pigerne fanget i midten.

I Piltover følger vi de unge akademikere Jayce og Viktor, som arbejder med at forene magi og teknologi, noget som er strengt forbudt på grund af magiens kaotiske og potentielt ødelæggende væsen. De ønsker ikke personlig magt, men at gøre magi tilgængelig for alle, også underklassen i Zaun, hvor Viktor har sine rødder. Vi møder også den mange hundrede år gamle forsker Heimerdinger (en lille, hundeagtig gnom), den rebelske overklassepige Caitlyn og den smukke og ambitiøse rådkvinde Mel Medarda.

Blandt disse og flere personer bliver der i løbet af en håndfuld år dannet omskiftelige alliancer og fjendskaber i og på tværs af de to byer, og de to søstre bliver undervejs

fanget på hver sin side af konflikterne. Et gennemgående tema er ambitioner på egne eller andres vegne og den pris, der skal betales for at få opfyldt ambitionerne – og om man i sidste ende er villig til at betale den pris. Vi præsenteres for hævntørst, kærlighed, ærgerrighed, håb, vanvid og tragedie i en kompleks historie, der virkelig får følelserne frem hos hovedpersonerne (og seerne). Det er ikke altid lige let at se, heller ikke for seerne, hvad der er det rigtige eller forkerte at gøre i de svære dilemmaer som hovedpersonerne bliver stillet overfor. Man anet et spinkelt håb forude – men bliver det knust før det kan finde rodfæste?

Arcane har opnået stor success og er en af de mest populære Netflix-serier nogensinde, og på IMDb har den p.t. den sjældent høje karakter 9.1. Den kan sagtens ses uden at have spillet computerspillet (det har jeg fx ikke). Der er en sæson to på vej, men selvom producenterne siger at det ikke vil tage 6 år at lave anden sæson, får vi den næppe at se før tidligst slutningen af 2023, snarere 2024. Det skal dog ikke afholde folk fra at se sæson 1 med det samme. Det ville være en synd og en skam at lade være.

Klaus Æ. Mogensen

She-Ra and the Princesses of Power

Animationsserie, Netflix 2018-2020

52 afsnit af ca. 25 minutter

Udviklet til tv af Noelle Stevenson

Stemmer: Aimee Carrero, Marcus

Scribner, Karen Fukuhara, Keston

John, AJ Michalka m.fl.

[IMDb](#)

Netflix har i nogle år arbejdet med at opdatere det gamle *Masters of the Universe* univers til moderne seere. *Masters of the Universe* startede som en legetøjsserie fra Hasbro med titlen *He-Man and the Masters of the Universe*, som blev til en animeret tv-serie af samme navn og senere til en spillefilm med Dolph Lundgren i titelrollen. På tv kom også en spinoff-serie, *She-Ra: Princess of Power* (1985), og dette blev den første serie som Netflix begyndte at opdatere tilbage i 2018, i samarbejde med forfatteren Noelle Stevenson, kendt for sine feministiske tegneserier *Lumberjanes* og *Nimona*. Og det feministiske skinner klart igennem, da langt størstedelen af de centrale figurer er kvinder – eller rettere, piger, for de flestes vedkommende.

I første episode møder vi den unge Adora, en toptrænet kadet for det civiliserede samfund Horden, og hendes medkadetter, specielt den rebelske kattepige Catra, der er Adoras bedste veninde, måske fordi de begge er forældre-

løse og er blevet opdraget af Horden. Kadetterne er trænet til at bekæmpe de dæmoniske Prinsesser i den farlige Whispering Forest, som omgiver Hordens by, og Adora bliver forfremmet til kaptajn, som skal lede et angreb mod en by i skoven. Men inden det sker, nødlander hun i skoven, hvor hun finder et magisk sværd og møder en af de frygtelige prinsesser, Glimmer, og hendes ven Bow. Hun indser at Glimmer og Bow faktisk ikke er så dæmoniske, og hun bekæmper sin indoktrinering og skifter side. Det magiske sværd forhandler hende til en ny inkarnation af She-Ra, den mægtigske af de prinsesser, der bekæmper Horden og dens leder Hordak, som er kommet til planeten Etheria fra en anden verden. Som She-Ra er hun superstærk, men som Adora bliver hun mødt med mistro fra prinsesserne, da hun bærer en Horde-uniform. Hun bliver dog efterhånden accepteret og begynder at kæmpe mod Horden, især i selskab med Glimmer og Bow. Det bringer hende i direkte konflikt med Catra, som føler at Adora har forrådt hende og Horden.

I løbet af seriens fem sæsoner (hvor sæson 2 og 3 reelt er én sæson delt i to) bliver vi introduceret til et stort galleri af bifigurer, hvoraf nogle har dramatiske forhistorier mens andre mest er comic relief. Denne blanding af drama og humor kendetegner i det hele taget serien, og man kan virkelig leve sig ind i personernes ambitioner, sorger og frustrationer. Figurene kan ikke sort/hvidt deles op i helte og skurke, for selv de værste skurke har gode sider eller forståelige motiver, mens flere af heltene kan optræde selvisk mod deres allieredes bedste. Det gælder fx seriens nok

sjoveste figur, prinsesse Entrapta, der lader sig lokke til hvad som helst hvis hun får lov til at lege med avanceret teknologi. I det hele taget er serien regnbuefarvet i mere end én forstand. For det første er tegningerne holdt i en kulørt, pastelfarvet palet, og for det andet er en del figurer mere eller mindre tydeligt homoseksuelle. Det viser sig fx at Bow har to fædre, og to af prinsesserne har et romantisk forhold til hinanden. Det er ikke noget som der bliver gjort et stort nummer ud af – sådan er det bare – og det bliver heller ikke påtrængende, blandt andet fordi der ikke er en gnist af sex i serien. She-Ra og de andre prinsesser ligner for eksempel ikke Barbie-dukker som i den oprindelige serie, men er i stedet naturligt proportionet (med plads til overvægt) og har ikke specielt fremtrædende bryster eller røve, sådan som det ellers tit ses for kvindefigurer i fantasyfilm og serier.

Seriens univers byder på en blanding af magi, super-evner og science fiction-teknologi. I de sidste sæsoner får det sidste mere plads, da konflikten breder sig ud over planeten Etheria og kommer til at dreje sig om hele universets skæbne; en opgave som She-Ra og hendes venner er dårligt rustet til at håndtere. Der er solid spænding helt indtil slutningen af den dramatiske finale, som afslutter serien.

Selvom serien er lavet til børn, er der rigtig meget for voksne at komme efter. Konflikterne er komplekse, persondramaerne er medrivende, og humoren lige i plet, så man klukler sig gennem flere episoder. Serien er hermed hjerteligt anbefalet!

Klaus Æ. Mogensen

Masters of the Universe: Revelation

Animationserie, sæson 1, del 1 & 2
Netflix, 2021

10 episoder af ca. 25 minutter

Udviklet til tv af Kevin Smith

Stemmer: Sarah Michelle Gellar,

Lena Heady, Mark Hamill m.fl.

Anmeldelsen indeholder spoilere!

[IMDb](#)

Netflix har i 2021 lavet ikke mindre end to animationsserier baseret på serien *He-Man and the Masters of the Universe* fra 1980'erne. Denne serie, med filminstruktøren Kevin Smith (*Clerks*, *Chasing Amy*, *Dogma* m.fl.) som tovholder, er en "spirituel fortsættelse" af den gamle serie, og første afsnit kunne langt hen ad vejen godt ligne et afsnit af den oprindelige serie, hvor He-Man kæmper mod den onde Skeletor mens han prøver at holde sin identitet som Prins Adam hemmelig for alle andre end nogle få udvalgte. Men afsnittet slutter apokalyptisk: Castle Grayskull bliver ødelagt, og He-Man og Skeletor bliver begge dræbt i den magiske eksplosion – som også betyder at næsten al magi forsvinder fra planeten Eternia.

I de følgende 4 afsnit følger vi den desillusionerede Teela (Gellar), datter af Man-at-Arms og He-Mans romantiske interesse. Hun er skuffet over at hendes far og Prins Adam har holdt hemmeligheden om He-Man skjult, og hun

vælger at ernære sig som dusørjæger sammen med veninden Andra. Hun bliver imidlertid kontaktet af Skeletors tidligere handlinger, Evil-Lyn (Heady), som har en plan for at få magien tilbage til Eternia – en plan der kræver at de to tidligere dødsfjender må samarbejde om at finde de to dele, som He-Mans magiske sværd er blevet splittet i. De to dele kan findes i Eternias udgaver af Himmel og Helvede, så det bliver ikke nogen let opgave. Undervejs støder vores hovedpersoner på gamle venner og fjender, som hjælper eller stiller sig i vejen for opgaven. Stilen i disse afsnit er anderledes mere mørk og dystert end i den gamle serie og minder mere om en anden Netflix-animationsserie, horrorserien *Castlevania*. Uden at have set ret meget af den gamle serie, tror jeg der de scener som vil få gamle fans til at knibe en tåre.

I seriens anden del på 5 afsnit er tingene lidt mere som man forventer det af en *Masters of the Universe*. Skeletor (Hamill) vender tilbage, og så handler det om at forhindre at han får den totale magt over Eternia og måske andre verdener; en opgave der kan synes umulig. Det hele spidser til i en apokalyptisk finale, hvor intet mindre end hele universets eksistens er truet.

Jeg synes at Kevin Smith har klaret opgaven udmærket og har tilføjet flere dimensioner til den oprindelige series ret ret todimensionelle figurer. Den nye serie er ikke helt på højde med søster-serien *She-Ra*, men den byder på nogle timers hæderlig underholdning for både gamle fans og nye seere. Om der kommer en fortsættelse, vides ikke endnu.

Klaus Æ. Mogensen

He-Man and the Masters of the Universe

Animationsserie, Netflix 2021

Sæson 1

10 episoder af ca. 25 minutter

Udviklet til tv af Robert David

Stemmer: Kimberly Brooks, Antony

del Rio, Grey Griffin, David Kaye,

Yuri Lowenthal, Ben Diskin m.fl.

[IMDb](#)

Netflix har i 2021 lavet ikke mindre end to animationsserier baseret på serien *He-Man and the Masters of the Universe* fra 1980'erne. Hvor den anden serie er en slags fortættelse af den gamle serie, er denne en *re-imagining* med nyfortolkninger af figurer og steder. En anden nyskabelse er at denne serie er 3D-animeret til forskel fra de andre seriers klassiske 2D-animation.

Vi starter med at følge Teela, som her er en ung tyv, der af nogle skumle typer er blevet hyret til at stjæle et magisk sværd fra kongeslottet. Som følge af en mængde begivenheder ender sværdet i stedet i hænderne på den unge mand Adam, som har mistet hukommelsen og er vokset op i en barbarisk klan, hvor han blandt andre er blevet ven med den store, grønne krigerkat Cringer og pigen Kras'tine. Da Adam samler sværdet op, bliver han til den muskelsvulmende He-Man, som bliver rodet ind i kampen mod den onde Skeletor og hans kumpaner. Det viser sig

(måske ikke overraskende for folk med lidt kendskab til He-Man) at Adam er Kongens søn, som alle troede var død. Måske mindre overraskende er det, at Skeletor er Kongens bror og dermed Adams onkel; et forhold der skaber lidt ekstra drama.

Det er tydeligt at serien henvender sig til et yngre publikum, som ikke kender den gamle serie, og især til drenge, der gerne vil have mere action end romantik. Dette ses blandt andet i de svulstige (og lange og gentagende) transformationsscener, som når Adam løfter sit sværd og bliver til He-Man.

Jeg kan godt mærke at jeg ikke er det rette publikum til denne nyfortolkning. Historien er sådan set okay, om end med lovlig meget fokus på lange actionscener, men jeg finder animationsstilen grim, larmende og, i mangel på et bedre ord, skrydende. Men måske er jeg bare en træt, gammel boomer (okay?).

Klaus Æ. Mogensen

HUGO AWARDS 2021

Ved Klaus Æ. Mogensen

Hugo Awards 2021 (for værker udgivet i 2020) blev uddelt 18. december i forbindelse med årets delvist virtuelle Worldcon, Discon III. Vinderne blev:

- Roman: Martha Wells for *Network Effect*
- Kortroman: Nighi Vo for *The Empress of Salt and Fortune*
- Langnovelle: Sarah Pinsker for “Two Truths and a Lie”
- Novelle: T. Kingfisher for “Metal Like Blood in the Dark”,
- Bogserie: Martha Wells for *The Murderbot Diaries*
- Faglitteratur: Maria Dahvana Headley for *Beowulf: A New Translation*
- Tegneserie: Octavia Butler, Damian Duffy, & John Jennings for *Parable of the Sower: A Graphic Novel Adaptation*
- Dramatisk præsentation, lang: Greg Rucka og Gina Prince-Bythewood for *The Old Guard*
- Dramatisk præsentation, kort: Michael Schur for *The Good Place: Whenever You're Ready*
- Redaktør, kort form: Ellen Datlow
- Redaktør, lang form: Diana M. Pho
- Professionel kunstner: Rovina Cai
- Semiprozine: Troy L. Wiggins, DaVaun Sanders m.fl. for *FIYAH Magazine of Black Speculative Fiction*

- Fanzine: Adri Joy, Joe Sherry, The G & Vance Kotrla (red.) for *nerds of a feather, flock together*
- Fancast: Jonathan Strahan and Gary K. Wolfe for *The Coode Street Podcast*
- Fanskribent: Ella Sjunneson
- Fankunstner: Sara Felix
- Videospil: *Hades*, Supergiant Games

Andre priser uddelt ved sammen lejlighed:

- Lodestar Award (YA-roman): T. Kingfisher for *A Wizard's Guide to Defensive Baking*
- Astounding Award (bedste debutant): Emily Tesh

WORLD FANTASY AWARDS 2021

Ved Klaus Æ. Mogensen

World Fantasy Awards 2021 (for værker udgivet i 2020) blev uddelt 4. november på årets World Fantasy Festival. Vinderne blev:

- Roman: Alaya Dawn Johnson for *Trouble the Saints*
- Kortroman: Tochi Onyebuchi for *Riot Baby*
- Novelle: Celeste Rita Baker for “Glass Bottle Dancer”
- Antologi: Ann & Jeff VanderMeer (red.) for *The Big Book of Modern Fantasy*
- Novellesamling: Aoko Matsuda for *Where the Wild Ladies Are*
- Kunstner: Rovina Cai
- Særpris, professionel: C.C. Finlay, redaktør af *F&SF*
- Særpris, ikke professionel: Brian Attebery for *Journal of the Fantastic in the Arts*

ANMELDELSER: BØGER OG TEGNESERIER

Se flere anmeldelser på *Himmelskibets* [anmelderblog](#).

Vøluens vej: Snehild

Roman af Anne-Marie Vedsø Olesen

Lindhardt & Ringhof, 2021, 416 s

Anmeldereks. doneret af forlaget

Dansk Jernalder. Midt om vinteren flygter den unge kvinde Asdis fra krigere, der angriber hendes landsby, mens hendes ufødte barn presser på for at komme ud. Barnet bliver født i et læskur med jættekvinden Hyrrokin

som jordemoder og nornerne Verdande, Skuld og Urd som vidner. Tretten år senere bor barnet, Snehild, i kongebyen Himlinge i riget Sialand. Hendes mor er nu en æret lægekyndig, og Snehild er begyndt at få profetiske syner. Hun får lov at studere sammen med kongens tvillingsønner Roar og Aslak, som hun også træner kampkunst med. Begge begærer den smukke pige med det viltre, hvide hår, og hun begærer dem igen, mest den smukke, snedige Aslak.

Alt tegner godt for den unge pige, men virkeligheden kommer i vejen i form af høvdingedrab, pest og en jaloux ypperstepræstinde. Snart må hun flygte, alene gennem en snestorm, til landet på den anden side af floden Tryggvæld. Her bor jætter og alfer, og Asgård ligger kun en regnbue væk. Hyrrokin og hendes ulvesønner træner hende i sejd og kampkunst. År senere vender hun tilbage til Himlinge, netop som intriger, hævn og ærgerrighed ramler sammen under et blodigt bryllup.

Det er kort sagt handlingen i Anne Marie-Vedsø Olesens roman *Vølvens vej: Snehild*, der er planlagt som en trilogi, men ifølge forfatteren måske ender med at være ni bind – en for hver af den ni verdener i nordisk mytologi. Historien veksler fermt mellem to verdener, den jordnære, som Olesen (med en vis ret) kalder *Game of Thrones*-sporet, og den mytologiske hvor guder og jætter vandrer på jord. Mens intrigerne spidser til i Himlinge, udspiller parallelle intriger sig i Asgård, og Snehild oplever begge dele gennem sine syner, som bliver stadigt mere sikre. Den jordnære handling udspiller sig ikke i rent opdigtede omgivelser, men på Stevns, hvor Olesen bor: Floden Tryggvæld er Tryggevælde Å, og kongebyen Himlinge er Himlingøre. Det skaber en ekstra jordforbindelse for handlingen, som kan mangle i meget andet fantasy.

Trods sine over 400 sider er bogen hurtigt læst. Tekststørrelsen er læsevenlig, og kapitlerne er korte, ofte kun 3-4 sider, og det giver også en del luft. Dertil flyder sproget let, både i beskrivelsen af realistiske begivenheder og i de mere mytologiske, der ofte fortælles med lange, drømmende sætninger. Der citeres flittigt fra Eddaen, og Anne-Marie Vedsø Olesen bidrager selv med vers i samme stil. Man aner en erfaren forfatter, der har fundet sin egen stil.

Allerede inden udgivelsen var bogen dømt til succes, solgt til elektronisk udgivelse på otte andre sprog, og siden er det kommet frem at historien om Snehild skal blive til en streaming-serie produceret af Piv Bernths selskab Apple Tree Productions. Godt gået!

Klaus Æ. Mogensen

Dragesten

Romanserie af Ry Kristensen

Bind 1 : Dragehjerter, 2019, 204 sider

Bind 2 : Sersi Wicca, 2021, 290 sider

Forlaget Evig

Anmeldereksemplar

doneret af forlaget

Søskendeparret Le og Mark har hørt historier om krigen imellem dragemenneskene og heksene og om hvordan den nuværende Kong Nok sammen med de seks hekseklaner overtog magten og besejrede dragemenneskene. De to børn havde dog næppe forstillet sig at de snart skulle blive inddraget i konflikten, men da deres familie bliver angrebet af hekse, bliver familiens hemmeligheden endeligt afsløret for dem. De er dragemennesker, men for at beskytte dem har de aldrig fået dette at vide. Nu er krigen dog ved at bryde ud igen, og det er nødvendigt for dem at kende sandheden. Da de dog aldrig har været i deres drageform, kan heksene ikke fornemme deres sande natur. De beslutter sig derfor for at ville hjælpe med at infiltrere kongeslottet for at hjælpe børnene med at skaffe nogle af de dragesten der kan give dem deres drageform. Deres mor er dog modstander af at de skal indblandes, så de sniger sig afsted uden hendes viden. Le ender med at tage tjeneste ved en ond heks, og i et forsøg på at sætte efter Le ender Mark med at arbejde i slottes stalde.

Det lykkedes dem at skaffe nogle af dragestenene, noget som får Kong Nok til at blive nervøs for om dragemenneskene skal blive magtfulde igen. Bind 2 starter derfor med at han torturerer en række folk for at få oplysninger om vor dragemenneskene befinder sig. Krigen er dermed rykket endnu tættere på.

Allerede i bind 1 begynder der at vise sig tegn på at der er en sammenhæng imellem hekse og dragemennesker og at de måske er afhængige af hinanden. Dette er der yderligere spor af i bind 2. Her bliver det også tydeligt at alt ikke er sort/hvidt, at der er gode og onde på begge sider af konflikten, og at problemet bl.a. er gammelt had og ønske om hævn. Det er nu op til de unge at prøve at få konflikten løst, og undgå den helt store krig.

Der er fuld fart over historien, og man kommer hurtigt ind i universet og konflikterne. Det er ganske glimrende fantasy skrevet til unge. Bøgerne er hurtigt læst, og de holder både højt tempo og spændingsniveau hele vejen igennem. Så nu er det bare at vente på næste bind i serien.

Thomas Winther

Pulp Horror Fiction

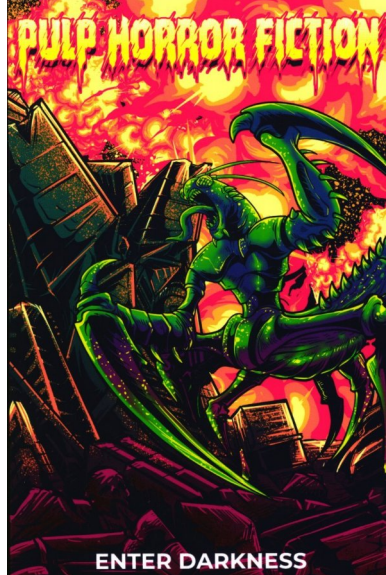
Antologi. Red. Lars Grill Nielsen

Enter Darkness, 2021, 326 sider

Hvis ikke titlen på denne antologi tydeligt nok fortæller at dette er en hyldest til kiosklitteraturens underlødige horrorfortællinger hvor muterede monstre var hovedattraktionen, så viser monsterknæleren på forsiden det helt sikkert. Denne bog er med andre ord skrevet til en målgruppe som jeg i høj grad er en del af. Da jeg blev tilbudt at modtage et anmeldereksemplar af bogen, havde jeg faktisk allerede købt den.

Bogen starter stærkt ud med en novelle af Lars Ahn hvori en indehaver af en krokodillezoo bliver tilkaldt pga. mistanke om en krokodille i en kloak. Alle har hørt vandrehistorierne om krokodiller der lever i kloakker, men han kan som fagperson fortælle at dette ikke vil kunne lade sig gøre, da krokodiller skal have adgang til sollys for at kunne holde sig varme. Det han i første omgang støder på, er en kæmpe fedtklump der nærmest er ved at fortære en kloakarbejder, og det bliver ikke mindre underligt da han rent faktisk finder rester af krokodilleæg. Og da han lige pludselig er omgivet af lejesoldater, er det tydeligt at en er gal.

I den næste novelle, "Knælernes nat" af Karsten Brandt-Knudsen (som også står bag omslagets illustration), bliver to lejemordere sendt ud for at destruere et narkola-

boratorie som en del af en bandekonflikt. Det viser sig dog at det, de kommer ud til, ikke er et almindeligt lille narkokogeri, og de ender i et udslip af noget de på ingen måde var forberedt på.

I Alice Aagaards "Velkommen til Monarch" er en mands bil gået i stå, og mens han venter på vejhjælpen går han hen til den nærmeste Monarch. De han går ind, er der en mand der stormer ud med et forfærdet udtryk i øjnene. Det viser sig at dette ikke er noget let sted at komme væk fra igen.

Bog er fyldt med action, mutationer, børneædende monstre og andet splat, og jeg sad næsten og savnede at bogen var trykt i et format og på en papirkvalitet der havde mindet mere om kiosklitteraturens udgivelser, for også at have genskabt den del af læseoplevelsen.

Selvom de i alt 11 noveller er meget forskellige, så passer de alle meget godt ind i temaet, og jeg var bestemt ganske godt underholdt hele vejen igennem bogen.

Thomas Winther

Destin 3 – Dødemandstågen

Roman af Danny Bilotft Davidsen

Forlaget mellemgaard, 2021

284 sider

Grafik: Simone Hollmann Pedersen

Anmeldereksemplar

doneret af forlaget

Dødemandstågen er tredje bind i serien om den forældreløse Destin fra asteroiden Lyoneida. De to foregående bind er *Seerkrystallen*, der udkom i 2016, samt *Snefuglen* der udkom året efter i 2017. Det betyder, at der er gået fire år, siden jeg læste bind to, og min nærmest eneste anke til *Dødemandstågen* er, at den ikke starter med et kort resumé af de tidligere bind, så vi lige får genopfrisket handlingen indtil nu. I stedet for genlæste jeg bind et og to, og det var i virkeligheden en fornøjelse, men det er ikke sikkert, at alle læsere har tålmodighed til det.

Så først en kort gennemgang af handlingen i bind et og to:

Historien udspiller sig langt ude i fremtiden, efter at den teknologiske overlegne race Torakiderne er forsvundet og menneskene stort set har glemt alt om dem. Torakidernes artefakter findes dog stadigvæk rundt om i rummet og er mål for mange skattejægere og magtbegærlige mennesker, idet de giver deres ejere store evner.

Seriens hovedperson, Destin, er vokset op på asteroiden Lyoneida, hvor han arbejdede på en energifarm drevet af mester Eberon. Hans eneste ven, den ligeledes forældreløse pige Maridel, fandt i første bind et smukt skrin, der indeholdt et af Torakidernes eftertragtede artefakter, en seerkrystal. Uden at vide hvad det er, rører Maridel artefaktet, som binder sig til hende.

Desværre er der flere på jagt efter skrinet. Dels soldater (rødfrakker) fra kongeriget Carnelior der ledes af kong Leonhardt, og dels skattejægeren Cyril og hans besætning fra skibet Den Lovløse. Maridel bliver taget til fange af Carnelior-kommandanten Isaac, der vil bruge hende til at finde andre artefakter rundt om i universet. Destin ender derimod på Den Lovløse, hvor han hjælper Cyril med at finde Isaac og dermed også Maridel på en forladt rumstation i stjernesystemet Ameliet, gemt af vejen i gaskæmpen Nourants yderste ring. Men det går ikke helt efter Destins plan i bind et.

Da bind to starter, er Destin blevet efterladt på månen Rheinoud, der hører til det Azurelieuske rige under dronning Claudette. Månen vrimler med soldater (blåfrakker), og snart befinder Destin sig dybt under jorden som slave i en mine. Med hjælp fra piraten Rawlin, som han møder i minen, og Hammet, en bekendt fra mester Eberons energifarm, lykkes det ham at blive købt af grevinde Abrielle. Siden stjæler han ad kringlede veje hendes skib, Snefuglen, og fortsætter sin eftersøgning af Maridel. Jagten fører ham bl.a. til piraternes frihavn på månen Daenore ved gaskæm-

pen Graymere, hvor de må overvinde piratkongen Archard for at slippe væk igen.

Dødemandstågen fortsætter, hvor vi efterlod Destin i bind to – på Snefuglen som kaptajn over en lille, broget skare. Udover Destin består besætningen af styrmanden og tidligere pirat Rawlin, maskinmesteren Hammet som egentlig kun er lærling, grevinden Abrielle der ejer skibet, men lader Destin bruge det mod at få del i skattene de regner med at finde, samt løjtnant Risetete, der er Abrielles loyale livvagt og stålsat blåfrakke.

Det er lykkedes gruppen at slippe fra Daenore og piratkongen Archard med livet i behold, men alt andet mangler de. Uden at have en egentlig plan beslutter Destin at de skal flyve til planeten Dawnsbury, hvor han har en tåget fornemmelse af at Maridel er. Det viser sig, at der har været et stort slag, så da de ankommer, er det ikke længere Carneliors rødfrakker, der patruljerer, men Azurelieus blåfrakker, hvilket vækker glæde hos Abrielle og Risetete.

På Dawnsbury skal de proviantere og finde en besætning. Men pludselig får Destin øje på Julia, den næstkommanderende på Den Lovløse. Det lykkes ham at tage hende til fange for at bytte hende med Maridel. Men da han finder Den Lovløse og stiller Cyril ultimatummet, flyver Cyril blot uden Julia. Destin sætter efter i Snefuglen, men Den Lovløse flyver ind i *Dødemandstågen*, en stor sort masse i rummet over Dawnsbury om hvilken der går grufulde historier. Historier, der viser sig at være mindre forfærdelige end virkeligheden.

På bibliotekerne er bøgerne om Destin placeret i børne/ungdomsafdelingen, men det skal ikke afholde en voksen læser fra at kaste sig over serien. Persontegningerne er ikke de dybeste, men underholdningsværdien er i top, og jeg er bare blevet mere og mere begejstret for serien. Historien er fyldt med action og ramasjang, og spændingskurven er stort set støt stigende hele vejen igennem. Samtidig er hele universet bygget troværdigt og overbevisende op, så det er en fornøjelse at udforske det sammen med Destin.

Biltoft har skabt et spændende steampunk-univers, hvor højteknologiske våben eksisterer side om side med kårder og knive, og hvor menneskene kan mekaniseres med dampdrevne dele for at få bedre syn eller flere kræfter. Biltoft går ikke i detaljer med teknologien, men fortæller i stedet et rigtigt rumeventyr med tydelige helte og skurke, tilsat et godt skvæt 1800-tals-atmosfære.

Hver bog er et spændende eventyr, hvor jagten på Maridel er den samlende tråd. Derudover er der nogle bagvedliggende plottråde, som jeg glæder mig til at se samlet til sidst. For bind tre er ikke sidste bind om Destin! Forhåbentlig går der dog ikke fire år igen, før vi får en fortsættelse.

Destin 3 – Dødemandstågen er et voldsomt underholdende steampunk-rumeventyr. Jeg kan varmt anbefale den, men læs bind et og to først.

Jette Holst

Føle mig om

Roman af Palle Tønning

Forfatterskabet 2020/21

Anmeldereksemplar

doneret af forlaget

En lille gruppe unge fra samme gymnasium kan pludselig sanse andres følelser – ligesom vi andre kan bruge vores syn, hørelse og lugtesans. Hvorfor er det sket lige præcis for dem? Hvad er forbindelsen mellem dem? Hvorfor bliver der flere af dem? Og hvad har de tænkt sig at bruge deres fantastiske evne til?

Oplægget til romanen *Føle sig om* er stort tænkt, samtidig med at det er historien om en lille gruppe venner (og fjender). Det er dansk science fiction 'light', som foregår i et i et letgenkendeligt københavnermiljø. Det er "hvad nu hvis?" der er omdrejningspunktet i fortællingen – og ikke "hvordan kan det lade sig gøre?"

Jeg må være helt ærlig – romanen var en blandet fornøjelse, som jeg ikke kan give min uforbeholdne anbefaling. Netop derfor vil jeg først nævne romanens meritter. Den væsentligste er, at den tager fat i det store spørgsmål om bevidstheden: Tænker vi før vi handler, eller rationaliserer vi bare vores handlinger bagefter? Romanen præsenterer mange argumenter på det sidste.

Selve plottet kan være inspireret af *Scanners*-filmene, hvilket bestemt ikke er en skidt ting. I *Scanners* har en

gruppe mennesker har fået særlige, psykiske evner – navnlig telepati og telekinese. Hovedpersonerne – Sanserne – i *Føle sig om* har en mere diskret evne, nemlig en slags overudviklet empati. De har alle sammen deres at slås med, også mere end det er almindeligt for unge. Stoffer kommer fra en splittet skilsmissecfamilie, Kamilla fra et overklasse-hjem med høje forventninger, Jazzmin har politiske ekstremister i sin familie, Christian bliver domineret af sin mor, og Anders, ja, han er nærmest alt for almindelig. Men det er meget sundt at runde persongalleriet af med en just sådan en neutral personlighed.

Præcis ligesom i *Scanners* er der en Sanser som både kan – og vil – misbruge evnen. Christian kan nemlig ikke lukke af for andres følelser, og han forstår ikke sine egne. Da han havner på psykiatrisk afdeling, føler han at de andre Sansere bærer skylden, fordi de ikke forhindrede det. Hvordan kom det så vidt? Jo, i én af de mere mindeværdige sekvenser prøver Stoffer at forhindre Christian i at komme på tomandshånd med en pige kaldet Julie, fordi han tror at Christian vil begå et overgreb. Hvad han dog ikke forstår – før det er for sent – er at det er Christian, der har aller-mest brug for beskyttelse.

På visse områder minder romanen meget om Bjarne Reuters *Zappa*. Begge romaner har et virkelig dumt svin som omdrejningspunkt og gør meget ud af at illustrere hvorfor det er gået så galt. Om de andre Sansere får reddet Christian fra sig selv – eller ej – vil jeg dog ikke afsløre.

Romanen har altså både en god bærende idé og masser af intriger i den lille venne- og fjendekreds. Så hvorfor

skrev jeg, at jeg allerhøjest kan anbefale den med visse forbehold?

Svaret er: Dialogen gør den vanskelig at komme igennem. Ikke vanskelig som i højt lix eller snørklet eller kunstfærdigt. Nej, problemet er at dialogen er alt for realistisk.

Ser I – selv når man taler om ‘realisme’ eller endda socialrealisme i litteraturen, så er det aldrig ført ud i sin fulde konsekvens. Som regel mener man blot, at personer og miljøer er genkendelige. Men i fiktionens verden er mennesker som regel mere velformulerede end de er i virkeligheden. De taler ikke i rigtige sætninger, men i replikker, som man så kan sidde og fryde sig over. Hvor var det dog vittigt, flot eller ondsksfuldt sagt! Forfattere beundres for deres sproglomster. Skuespillere beundres for at gøre selv de mest opstyltede replikker virkelighedstro.

I *Føle sig om* taler alle personerne som man gør i virkeligheden. Især Stoffer har en tendens til at rable, uden at nogen gør mine til at afbryde ham (hans venner er helt utrolig tålmodige med ham). Hvis du stadig ikke kan se problemet, så prøv at optage en samtale, som du har med en ven. Du vil blive chokeret over hvor ofte du gentager dig selv, fordi du falder over dine egne ord og runder sætningen af med at gentage det første du sagde igen (og ja, foregående sætning var et eksempel på dette). Det kan være ret ubehageligt at blive konfronteret med, men det gør denne roman.

Jeg kan ikke sige om forfatteren har gjort det bevidst eller ej. Det er hverken litterært, teatralisk eller filmisk,

men slet og ret superrealistisk. Det er et stilgreb, som kunne have været interessant i en kort, eksperimenterende novelle. Der kunne forfatteren endda have gået *all in*, og have tilføjet alt fra “øh” til de konstante afbrydelser, der også hører til i talesproget! Når stilgrebet bruges igennem en hel roman, bliver det til gengæld anstrengende at læse, og det er en skam.

Føle sig om er tænkt som en hel trilogi – om det bliver med det samme persongalleri eller rent tematisk ved jeg ikke. Jeg håber dog at det bliver det sidste. Det vil nemlig give forfatteren en mulighed for at starte på en frisk, uden at det vil skurre for meget, hvis stilen skifter. Der er potentiale i plottet og nogle af de store spørgsmål forfatteren stiller, men det rent sproglige og skrivetekniske skal være bedre.

Rasmus Wichmann

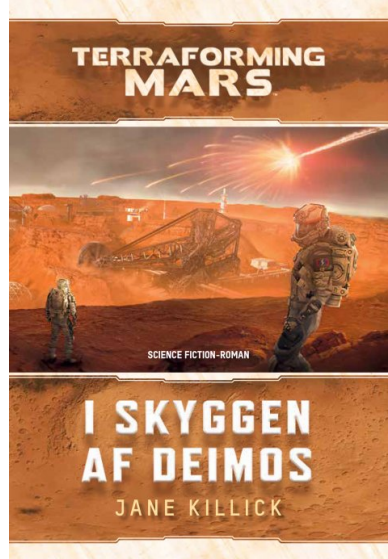
Terraforming Mars: I skyggen af Deimos

Roman af Jane Killick
Character Publishing, 2021
360 sider
Anmeldereksemplar
doneret af forlaget

I skyggen af Deimos er en technothriller der udspiller sig på Mars trehundrede år ude i fremtiden, hvor terraformingen af Mars er begyndt. Historien er baseret på brætspillet *Terraforming Mars*.

De seneste år har brætspil haft en kraftig fremvækst, og spilforlagene har søgt at brede spillenes universer ud på flere platforme. Det har været set før med for eksempel filmatiseringerne af *Clue* og *Sænke slagskibe (Battleship)* og udviklingen af rollespil baseret på brætspil fra *RuneQuest* til *Legend of the Five Rings*, og i disse år forsøges i stigende grad også med romaner og tegneserier. Et forlag, som fokuserer på dette, er Aconyte Books, som står bag den engelske oroginaludgave af denne bog.

Brætspillet *Terraforming Mars* fra det svenske spilforlag Fryxx og den amerikanske samarbejdspartner Stronghold Games var en succes fra det øjeblik, det udkom i 2016, og det er siden blevet suppleret af flere udvidelser og en spinoff, samt en dansk oversættelse (hvilket langt fra er normen for et spil, hvor samtlige kort er unikke og derfor

kræver sin egen oversættelse frem for at udgiver nøjes med at vedlægge en regelbog på fire sprog).

Det var med nogen skepsis, jeg gav mig i lag med bogen, fordi man i brætspillet følger ansigtsløse megacorporations gennem adskillige generationer, mens de gør Mars beboelig for menneskeheden – for hvem skulle man følge i bogen, og over hvilken tidsperiode?

Bogen åbner med den tyske migrant Luka, der sammen med mange andre har ladet sig lokke til Mars i håbet om et bedre liv, og ved hans ankomst bevidner han en ulykke. Ved siden af ham følger vi Julie, der er chef for United Nations Mars Initiative og som bliver pålagt at undersøge ulykken nærmere. Ulykken er en løssluppen asteroide, som er blevet slynget mod Mars' overflade som et led i terraformingen af Mars, og kendere af brætspillet ved hvilket kort, der er tale om og genkender straks den krog, som forfatteren har valgt at forbinde bog og spil med. Undervejs som historien skrider frem og verdensbygningen etableres, vil brætspilleren genkende flere andre teknologikort.

Derfra forløber historien over stok og sten. Der forvarsles på behørig vis, men bogens forsøg på at moralisere over at vi som mennesker bringer vores dårlige sider med til andre verdener, er kun halvhjertet udført.

Historien er fortalt gennem to synsvinkelfigurer, der har trukket flere af deres træk i moderne Hollywood science fiction-film. Den ene er den unge kvinde, der har valgt karrieren over familie og til sin ærgrelse må se sine forældre favorisere søsteren og dennes børn, mens den anden er den unge mand, der bærer på et traume ubevidst

forårsaget af en af bogens semi-skurke, som gør at de to karakterer har deres obligatoriske klimaks mod slutningen af bogen, så den traumatiske fortid kan skrinlægges.

Bogens Hollywood-skabelon forstærkes af at, bortset fra nogle enkelte beskrivelser af at livet på Jorden grundet klimakatastrofer er blevet værre, så er der grundliggende ikke sket noget i de 300 år, som er mellem læserens nutid og bogens fremtid. Jorden er i et udefinerbart nu – blandt andet eksemplificeret ved Julies forældres kejtede evne til at bruge ækvivalensen til Zoom, som gennem tre hundrede år er uforandret til trods for at det er verden, hvor man har brugt det i generationer – og fremtiden er således kun på Mars. Det er et kunstgreb, hvor forfatteren springer over at kere sig om, hvad tre hundrede år betyder for livet på jorden og kun skal fokusere på, hvad det betyder for kolonier på Mars med sparsomme ressourcer. Med andre ord er det en bog, som udspiller sig på Mars, hvis vi i dag var i gang med at terraforme den. De få referencer til for eksempel en verdensregering gør det ikke ud for verdensbygning, og det fungerer fint for et brætspil, men for en bog bliver det en utilfredsstillende oplevelse.

Oversætteren har gjort et godt stykke arbejde med teksten, og som læser er der ikke sætninger, man snubler åbenlyst over, og de tekniske forklaringer er ikke forsøgt oversat af en oversætter for hvem science fiction er fremmed, heldigvis, og det gør at sproget flyder let og naturligt. *I skyggen af Deimos* er en triviell og lidt middelmådig technothriller skrevet med intention om at blive filmatiseret, påduttet en brætspilslicens for at trække på brætspillet

fanskare som læsere. Den er hurtig læst og giver en eftermiddags underholdning.

Morten Greis

Brætspillet Terraforming Mars

Fede svin

Novellesamling af Nikolaj Højberg

Kandor/Dreamlitt, 2022, 214 sider

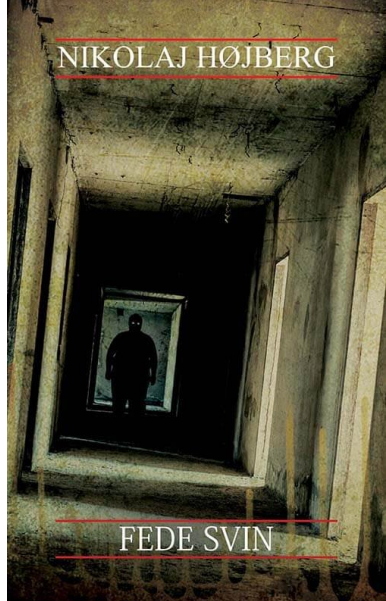
Anmeldereksemplar

doneret af forlaget

Der er ved at være ni år siden vi sidst fik en novellesamling fra Nikolaj Højberg, men nu er samlingen *Fede svin* udkommet (han har i de senere år skrevet en række børnebøger om Pirat Bent som jeg dog ikke kender nærmere til).

Omslaget på denne fjerde novellesamling fra hans hånd har samme grafiske udtryk som de tre forrige, og da jeg var ganske begejstret for dem, så var jeg straks klar til at kaste mig over denne nye bog.

De syv noveller bogen handler om syv mænd der alle står i specielle eller uheldige situationer. Der er den kriminelle Jannick som er kommet til at forelske sig i sin bandeleders datter, noget der er absolut forbudt, og han kender til de trusler der er fremsagt hvis nogen nærmer sig datteren. Da forholdet kommer frem, bliver Jannick givet valget om enten at bliver udsat for den tortur der var blevet truet med eller at skulle bryde ind i en bankboks på det ganske bestemt tidspunkt. Det viser sig dog at der er en endnu større katastrofe på vej end hvad lederen vil kunne finde på at gøre ved Jannick.

Den jobsøgende Morten bliver spurgt ind til hvorfor han har et klistermærke på sin bil med sætningen “Drenge-røv forever”, et spørgsmål som han ikke var forberedt på, og han misser derved at få det job som han rigtig gerne vil have. På en efterfølgende gåtur ved standen finder han noget mærkeligt der får ham til at glemme alt om jobsamtalen.

Poul er blevet den sure gamle mand. Han ved ikke helt hvordan han er endt med at blive det, men har er bevidst om at det er det han er blevet. En dag skriver han en spydig joke om sin nabo på Facebook, hvilket ender i en krig med en troll. Men kan nogen vinde disse diskussioner på nettet?

Historien om Jonas er en science fiction-historie hvor han henvender sig til en replicant der kan give ham minder. Minderne bliver mere og mere voldelige, men samtidig med at han får implanteret disse minder, stiger han også i graderne i firmaet, noget der ikke kan være helt tilfældigt.

I samlingens titelnovelle “Fede Svin” følger vi den 361 kg tunge Torben som lægen har været meget direkte overfor: Hvis Torben vi mere end et år mere, så skal han tabe sig. Han har prøvet alle de kure han kan finde på nettet, men han bliver dog præsenteret for en kur som har en noget alternativ proteinkilde.

Flere af bogens syv noveller har spor af det overnaturlige, og de har alle noget grotesk over sig. De passer alle fint sammen i denne samling. Eftersom det er ved at være en del år siden der sidst er kommet en samling fra Nikolaj Højberg, kom det som en glædelig overraskelse da bogen

dukkede op, og jeg var ikke klar over at jeg savnede en ny udgivelse fra ham før jeg sad med den. Nikolaj Højberg skriver rigtigt godt og forstår virkelig at skrive spændende og overraskende noveller der bevæger sig ind i weird fiction-traditionen på en ganske fin måde.

Bogen skal bestemt op på sin plads på hylden ved siden af de tre forrige samlinger, og så håber jeg at der ikke skal gå så mange år igen inden jeg skal lave plads til endnu en samling fra hans hånd.

Thomas Winther

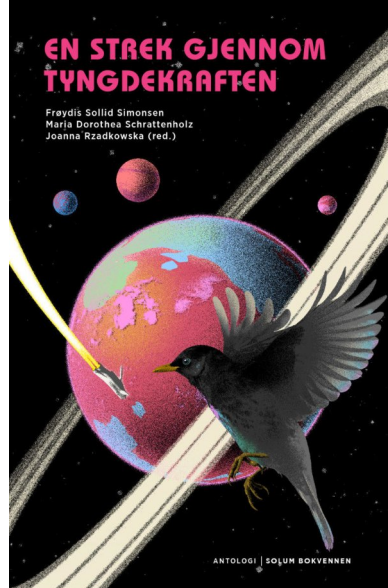
En strek gjennom tyngdekraften

Antologi med ny, norsk science fiction

Frøydis Sollid Simonsen, Maria Dorothea Schrattenholz og Joanna Rzadkowska (red.):

Solum Bokvennen 2022. 280 sider.

Indb. NOK 349,-

En strek gjennom tyngdekraften (2022)

er en splinterny, norsk science fiction-antologi. Hvis vi også tæller fantasy-antologien *Evigskogen* (1990) med (hvilket redaktørerne af nærværende udgivelse har valgt *ikke* at gøre), er den faktisk kun den ottende i rækken på halvtreds år. De foregående syv antologier udkom med nogle års mellemrum på henholdsvis Gyldendal Norsk Forlag og Bok og Magasinforlaget i årene 1972-2000 (en oversigt findes i *Novum* nr. 143 og 144).

Siden er der altså gået over tyve år inden den foreliggende samling føjer sig til listen. Tyve år er alt for længe. Alene af den grund kan jeg kun applaudere initiativet. Vil man gerne have at vide, hvor norskskrevet science fiction har opholdt sig i den mellemliggende periode, skal man åbenbart lede blandt de skønlitterære forfattere. Og deres udgivelser er ikke mærket 'sf', så man skal læse anmeldelser og virkelig følge med, hvis man vil holde sig orienteret.

Bidragssyderne er således ikke genuine sf-forfattere. De er allesammen specielt udplukkede af redaktørerne. Dermed viser antologien ikke nødvendigvis hvad der p.t. skrives af norsk sf, men hvad de udvalgte forfattere er kommet op med. Alligevel må man sige, at de er sluppet godt fra opgaven, i nogle tilfælde endda særdeles godt.

For os der i lighed med redaktørerne har læst samtlige tidligere norske sf-antologier, er det nærliggende at trække paralleller mellem dem. Det er dog ikke rigtigt af mig at gøre det, da de jo hver især er tidsbilleder på hvad for slags science fiction, der blev skrevet i Norge på de respektive udgivelsestidspunkter.

I de fem første antologier finder vi en del gengangere, der kan siges at tilhøre den faste kerne af norske sf-forfattere. Men fra og med *Vidunderlige nye verden?* (1994) har nye generationer overtaget føringen. Det er kun godt, der sker en tilvækst indenfor genren. Specielt glædeligt er det at en del af dem er kvinder. At de også skriver mainstream er ingen ulempe.

Ikke alle de femten bidrag i *En strek gjennom tyngdekraften* er dog science fiction i almindelig forstand. Her finder vi naturmystik og magisk realisme med udpenslede beskrivelser af (norsk) natur, noget som redaktørerne benævner *slipstream*. Lige siden firserne er det nærmest blevet en egen subgenre blandt norske sf-forfattere som Øyvind Myhre og Willy Ustad m.fl. at henlægge romaner og noveller til et mystisk naturlandskab, som regel de norske skove. Det giver autenticitet.

Andre tekster indeholder forskellige slags maskiner, og teknologi spiller en afgørende rolle for handlingen. Derudover bliver vi serveret et par rumfartshistorier, samt kendte sf-motiver såsom computerteknologi, kloning, androider, osv. Pointen er ikke så meget at forfatterne griber til de her klicheer, men den måde hvorpå de formidler sandelighed, følelser, fremmedgørelse.

Fire af bidragene er digt/prosadigt. Tre af dem er desuden skrevet på nynorsk. De kan måske være lidt svære at tilgå for danske læsere. Sf-lyrik er en speciel udtryksform som formentlig forudsætter at læseren er fortrolig med de sproglige virkemidler. Tuset ind på forfatterens bølglængde, så at sige.

Nils Øivind Haagensen's "Kva er edel ferd?" er en ordknap tekst, der formidler menneskelig afsavn i en sfærisk uendelighed. Morten Langelands "Solregnsblues" beskriver et androide-barns fødsel og opvækst i fem billeder. I Martin Ingebrigtsens "Dikt" og Kjersti Wøien Hålands "Jona" klarer jeg ikke helt at gennemskue, hvad der gør dem til science fiction. Men der vil helt sikkert være læsere, der finder dem både nyskabende og spændende.

Alle de resterende elleve noveller er gode på den måde, at de ikke blot nøjes med at beskrive et givet fænomen (et novum), men også hvilken virkning forandringerne har haft på menneskene. Referencer til klimatruslen, flygtningekriser o.l. som vi kender dem fra vores egen verden, bliver den baggrund, historierne udspilles mod, ikke selve temaet, og det fungerer meget godt.

Læserne vil sikkert selv finde frem til deres personlige favoritter; her skal jeg nøjes med at fremhæve nogle af dem, jeg synes fungerer bedst. Lasse W. Fosshaugs "Akson" handler om udviklingen af det verdensomspændende computernetværk *Faceblog*. Cathrine Knudsens "Villfarelsen" er en rørende historie om androide-barn. Kristoffer Ringes "Føniksdansen" udforsker konsekvenserne af at klon sig selv og bagefter overføre ens bevidsthed til den meget yngre krop. Hilde Østby skriver i "Destinasjon X" om mulighederne med drømmerejser. Og Bjørn Vatne påpeger "Problemet med opp" i samlingens klart mest humoristiske indslag.

Det kan være fristende at sammenligne enkelte af novellerne med klassiske sf-værker af forfattere som Brian Aldiss og Philip K. Dick, men de skal selvfølgelig bedømmes på deres egne præmisser. Når jeg alligevel nævner det, er det for at understrege at nutidige norske udøvere af fantastik, bevidst eller ubevidst skriver sig ind i en genre-historisk sammenhæng.

I det begejstrede efterord viser de tre redaktører at de har sat sig godt ind i sf-genrens fremvækst og udvikling i Norge. De diskuterer forskellige definitioner, og tager et opgør med Bing og Bringsværds tanke om at science fiction er det samme som fabelprosa. I det hele taget er *En strek gjennom tyngdekraften* en gennemarbejdet udgivelse, der bekræfter at norsk science fiction har meget godt at tilbyde i de kommende år.

Det er vel for meget at håbe på, at vi skal få årlige norske sf-antologier, ligesom de danske *Lige Under Over-*

fladen, men indtil næste antologi udkommer, er der flere af de medvirkende forfattere, hvis bøger kan være værd at undersøge nærmere.

Cato Pellegrini

Warning Light Calling

Digtsamling af Peter Graarup
Westergaard

Udgivet af Vræyda Literary

ISBN 978-1-988034-17-1 (Paperback)

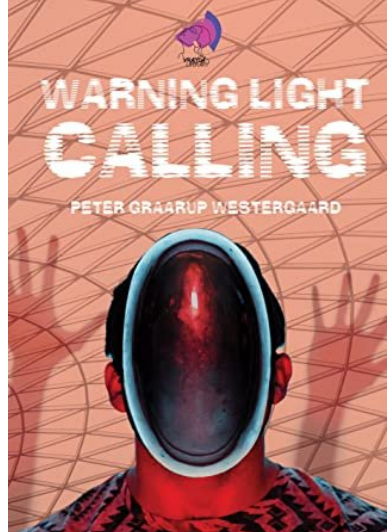
e-ISBN 978-1-988034-18-8 (eBook)

Udgaver: Paperback, eBook (Kindle,
Kobo, Nook)

Udgivelsesdato September 2021

Pris: \$ 14.97 CAD

Anmeldereksemplar doneret af forlaget

Det er meget almindeligt for danskere, der skriver science fiction, at appropriere genrens historieelementer, så “det ligner fremtid”, fremfor bare at skrive en regulær science fiction-historie med alt hvad dertil hører: Der skal faktisk en pæn stor mængde velovervejet verdenskonstruktion (worldbuilding) til for at skabe en troværdig illusion om ahistorisk tid. Begrundes en histories tid og sted omhyggeligt, kan fortællingen og karaktererne udvikle sig i ro og mag og øge chancen for at læseren køber præmissen om “hvad nu hvis...”. Laver man i stedet ‘lazy worldbuilding’, bliver det fremmede til en gimmick for den kræsne læser, der irriteres over ikke at få hele universet foldet ud.

Peter Graarup Westergaards *Warning Light Calling* angives af forlaget at være en science fiction-digtsamling, dvs. en konstrueret virkelighed, som digtene ét for ét fremvækster dele af: Hér Sovjet-dissidens, hér et russisk

navn, dér en Comrade – på samme måde som rammerne for en hvilken som helst (anden) genre-novelle eller -roman introduceres for læseren.

At begrunde nye og fremmede elementer er typisk nemt for SF-novelle og -roman, fordi forestillingen om det fremtidige tiltaler et bestemt publikum, der for en stor del gerne vil alt det der med at komme ud i rummet og møde fremmede livsformer og gå på opdagelse i teknologi og værens- og omgangsformer, der ikke lader sig gøre på Jorden i nutiden – som en slags spejder/nybygger/ingeniør-mentalitet – mens færre lader sig begejstre af det filosofiske ved forestillingen om faktisk at leve i fremtiden. Som sådan er karaktererne i en prosaisk SF-fortælling sjældent alt for eksistentielt ramte, og eventyret begynder derfor gerne med, at nogen bryder med vante rammer eller rammes af et teknologisk ‘backlash’ af en art – noget, der holder op med at virke og derfor skal løses, forklares, redegøres, nås, bemestres på en særlig, ny måde, gerne med videnskab og teknologi til hjælp. Reparation, civilisation, orden.

At behandle et digt som om det er prosa forekommer dog lidt overflødigt. Digtningen har sin helt egen måde at formgive intentioner på – musik af pauser, rytme, rim, alliteration – og måder at indfange læseren på til et indre sansebombardement ved hjælp af gentagelser, postulater og modsigelser, som kun virker, hvis man er villig til at lade sig forføre. Lidt i stil med SF-prosaens virkeligheds-postulater fyldt af nyt og fremmed.

Mange SF-digtende ligger dog muligvis under for en næsten 40 år gammel forestilling om at skulle forudantage

elementer af fremmedhed, så SF-digtet ikke konstant skal definere og angive sine virkelighedsparametre, sådan som digteren Suzette Haden Elgin fastslog i forbindelse med skabelsen af Science Fiction Poetry Association¹ i 1974:

“The science fiction poet who wants to be widely published and widely read must produce the verse equivalent of the short-short story, without the advantage of the established conventions that help the short-short story writer. That it can be done at all is amazing; that it's often done superbly well is a kind of miracle.”

Vil man vide noget om SF-digtning, er hendes dekret om fordringerne til genren givet den teori, man først falder over ved søgning... I hvert fald ses mange fantastiske digte overlæsset og påklistret elementer af fremmedhed – vidunderligt satirisk sat på spidsen af digteren og fantasyforfatteren Richard H. Fay med “Wondrous Gobbledygook” (2011), her gengivet med tilladelse fra forfatteren:

*On a wonderful Nagoogoo morn,
While the bumox skip across the fwa,
I strum the strings of my zidipip
And slowly sip a gurgle burgle
Beside the pink waters of Baffbee.*

*On the puboo of a keckleschmeck,
I spy a blue-green fuguwordle
Crawling upon an etafal leaf.
I pluck a crimson syton flower
And place it in Zabugana's hair.*

*On a glittering Nagoogoo night
Wududolons wing across Phreetum
And the violet shlubiyemps sing.
A gentle breeze blows off of Baffbee
As Zabugana lies next to me.*

I Nordamerika, specifikt Canada, hvor *Warning Light Calling* er udkommet, er der nu som dengang i 70'erne tradition for fortællende digte – hvor en beretning om nogen eller noget oprulles i en valgt poetisk form.

I vor del af verden har digtningen i nogen grad forladt fortællingen ('den knækkede prosa'); digtlæseren afkræves sjældent stillingtagen til en kendt, bagvedliggende virkelighed, og digte her er på mange måder i dag en naturlig form at forestille sig det fremmede og nye i, fordi digte normalt arbejder med at udfordre, omvende, nyskabe sproget, så læserens/modtagerens subjektive virkelighed også får plads – og ikke blot romanens ubevidst forudsatte virkelighed beroende på tidligere fiktions generaliseringer om måder stereotypiske mennesker er mennesker på.

Det kan ses sådan, at den bedste (også nye) digtning skubber og udvider grænserne for, hvad læseren kan med sproget; hvordan det er muligt at føle og tænke omkring små og store 'virkelighedsbilleder'; hvordan virkeligheden kan sprogliggøres. og større personlig frihed i tilegnelse af virkelighedens rammesætning dermed blive en mulighed.

En forskel på prosaens og digtningens virkemidler er derfor lidt sort/hvidt sagt, at hvor prosaen typisk forsøger

at synliggøre en ukendt, men forståelig virkelighed/adfærd som (interessant) fortælling, vil digtningen forsøge at få læseren til at finde sin subjektive og uforudsatte virkelighed i teksten som (eget) sprog.

Så, hvad skal og kan en digtsamling med fiktionens forestilling om en faktisk, sammenhængende, troværdig fremtid? Og dermed til spørgsmålet om, hvad *Warning Light Calling* er for en størrelse.

Det er altid nemmest at skrive om en forestillet eller fremskrevet fremtid, hvis man anvender genkendelige elementer fra nutiden. På den korte bane kan man sige, at teksten på fortælleplanet knokler som et lille bæst for at sammenknytte et fremtidigt Aarhus med en Sovjet-domineret samtid. På den ene side historiske Sovjet-figurer, der i fortællingens tid (efter Sovjet, som vi husker det i dag) holdes i hævd og beundres, plus et sovjetbekendt sprogbrug (Comrade), en kæreste med russisk navn, en slags glørværdighed i forbindelse med at blive soldat og en bakkanal med vennerne, der kunne minde om noget løsslupent vodkadrevent fra en eller anden russisk, filmisk stereotyp – der som enkeltstående digte og kortprosattekster skaber en baggrund for fortællingen. På den anden side: En problematisk kærlighedsaffære; dét som ung mand at søge mod at blive soldat, her rumsoldat; at finde et alternativ til kærligheden og staten; at blive fængslet; blive løsladt og være helt på herrens mark, måske.

Konstruktionen som digtsamling er dog noget stiv i det. Forfatteren har valgt at lade en redegørelse af indholdselementer som sammenhængende i afsnit og 'perio-

der' udgøre en fremadskridende fortælling: "Her er en fortælling og en morale", og summen søges fortalt: Isolation og eksklusion overalt. Og indimellem bygges baggrundshistorien op – det nødvendige SF-novum, der i sin essens hedder: Hvordan kan Sovjet være til stede i Aarhus i fremtiden? Eller måske er det en slags nutid, hvor muren aldrig er faldet, og fortællingen er en kontrafaktion – en alternativ historie – men Covid er i tiden og har karakter af statsligt overgreb, der understøtter den sovjetiske totalitarisme?

Men det er så samtidig dét, der gør bogen interessant og relevant som digtsamling – at det ikke er endegyldigt muligt at afgøre et historieudgangspunkt, at beregne en tid som faktuel, og at digtene derfor lige såvel kan fremskrive en indre (virkelighed)tilstand: "Hvis jeg har det sådan her, og dét minder mig om dét her, som jeg kender godt (Sovjet), så vil konsekvenserne af mine valg i dén kontekst være sådan her." Derved bliver samlingen en allegori bygget over en forestilling om historiske begivenheder, personer, deres ideer og handlinger som eksisterende alene ved deres bekræftelse i 'fremtiden' - altså disse nævnte historiske elementers fremtid, vores nutid, vores evige nutid – som eksempler på menneskelig isolationsfølelse som følge af afmægtighed og overgreb. På dét grundlag er bogen vellykket.

En digtsamling er dog ikke kun at regne som dens konstruktion...

Lad mig sige det sådan her: Der er klassisk-gode digte, som på smukkeste vis forbliver inden for præmisset med

mennesker gennemsyret af den historiske Sovjetstats hjernevask:

*The sun is at the center
a socialist mom finally realizes:
educating the earth's population
is completely impossible.*

og en kontrafaktions rablende allusioner til manieret (Sovjet-) ekspressionisme, som man kan forestille sig skrevet til skuffen i et samfund, der ikke har plads til udtalt modstand:

*in outer space
the prison satellite hovers
with communication criminals
among them am I
the poor pope Sputnik
in the cells of the rotating space-prison
the one-eyed system
XCE10000 in the middle informs
about perfect communication
in small parables
we listen
to a synthetic meat mouth
with a juicy, voluminous voice
it explains the philosophy of the one-eyed system
XCE10000
there is an important message*

*in everything
the mouth says
everything is conscious
nothing is subconscious
all good communicative morals
says the meat mouth
while licking its lips*

der skaber skræmmende hvide billeder i min forestilling i stil med George Lucas' film fra 1971, *THX 1138*.

Og der er digte, der peger den belæste i retning af Sovjettiden, med en snert af eksamensopgave, og for andre blot eksemplificerer. Men de er teknisk gode og ærlige og rummer den begejstring for materialet, som skal flyve over i modtageren og vække hjertet til interesse.

*Mayakovsky, I
He could drive the combine harvester
in the huge grain fields as if
it were a masculine revolution:
the assembly line of complex machinery
gathered the grain and shot it out
the side pipe, to unload into waiting wagons.
In the shadow of his dark
mountain eyes, overlooking the
fertile fields from the wheelhouse,
a smoking cigarette glowed in the night as a warning
light ever calling.
The industrial hammer and sail*

*seized the battlefields of nature:
ears of grain flaunted against the sky
soon to be cut down
by the cutter bar of steel.
“And what for?” Food for the people.
His starry fists stirred the soft soil.*

Hvis ikke man ved det, er Mayakovsky en af de kontroversielle skikkelser i Futurismen, en mand med de største følelser, komplet umulig at holde nede, selvom tidens korrekativer givet også når til ham en dag, mega-stalker af sit kærlighedsobjekt, som han var.

Og der er desværre også virkelig dårlige prosatekster, der forekommer bikset sammen på en eftermiddag, måske fordi forfattere behøvede binding mellem fortællemæssige punkter i den overordnede fortælling. Det poetisk rablende sprog er som sådan interessant, men de er ALT for lange og dårligt udført:

The next day I flew to the high castle; this time guided to the turrets. The whiteness and sterility of the atmosphere devastated me, and my mood was not improved by my first encounter with the special general AI who was supposed to help. The general AI hovered in space while it talked. It was strange, like a conversation in an old computer game with no emotions involved: pure objective exchange of stark signs in space without any gravity.

The general AI asked me several things, whether I had regular thoughts. I said “yes,” but at the same time, I as-

sured the AI, I created them myself or they might come from my headset. But the general AI was not interested, or it did not hear it because of technical disabilities, the general AI asked me to repeat things several times. I spoke loudly, yet it could barely register through the large hearing device. The AI contraption seemed without commitment to my problem, which I also exaggerated greatly when I had it damn terrible— bordering on the unbearable, whatever it might mean. Was I a regular copy? It all hovered in space.

The general AI was programmed with an objective checklist. Finally, it gave me the verdict: I was, in fact, a space soldier (but with a second identity). I didn't have to worry anymore. The AI said I was becoming a gifted soldier and I could possibly get over my regularity. At the same time, I was given the opportunity to get into the special space troops who were going to fight Team Soviet Army when they first arrived in the space in front of us. But medicine would improve my fighting abilities.

Hen mod slutningen af samlingen følger dét, som i Sovjet-tiden ville have været regulær dissidens: Af forlade regimets udgave af fællesskab for kristendom; at se Jesus som den egentlige socialist.

Jeg-fortælleren indespærres efterfølgende i en fængsels-drabant omkring Jorden, og fængslets diktat viser sig at have mere end almindelig lighed med den verden, hvor de fleste opholder sig, og opgivelse af Sovjetstatens socialisme til fordel for nutidens mig-mig-mig er det stør-

ste svigt, som derfor retfærdiggør indespærring for jeg-fortælleren:

*many of you inmates have been unjustifiably
promoted by the establishment
Facebook and Instagram
the state was totally incapable of catching you
the government believed in you and your stories
given you rank and prestige
without deserving it in any way
you have good cheating and deception skills
you are intelligent but morally depraved
and that's it," says
the leading judge, Ulysses Lex Slatem
(former system critic)
in the main office of the prison satellite
in a very concise manner*

men fortælleren lukkes ud af fængslet pga. "for stor uskyld" og vender tilbage til et helvede uden kæreste og påtrængende og fremmedgørende normalitet, hvor selv ikke Staten længere kan give eksistensen mening.

I fem måneder forsøgte jeg entydigt at læse *Warning Light Calling* som en blød-SF-fortællende digtsamling fra en kontrafaktisk nutid, hvor sovjetdiktatur, sovjetisk kunst og i særdeleshed sovjetisk litteratur fortsat findes, og ideernes tænkning derfor er filosofisk, allegorisk, poetisk, med risiko for i (bogens fiktive) offentlighed at blive anklaget for åben oppositionel agitation.

At bogen fremmaner en tid, hvor sovjet-regimet findes sammen med fremtidig teknologi, er en interessant fremmedheds-præmis for en SF-nørd – fordi digteren lejlighedsvist sparker til og fremmaner systemiske overgreb på en måde, der både siger sovjetdissidens, dada-swung, 80'er-punk og 1920'er-BLOD – men skal man betragte bogen som en science fiction-fortælling fra en kontrafaktisk nutid, fejler den lykkeligt! For, Ja, det *er* en digtsamling! i moderne forstand – altså, en poetisk allegori (hér) koblet med en velkendt historisk periode, der gennem at fortælle en historie siger noget om, hvordan vi bruger erindrungen og forståelsen af det menneskelige på, når vi skal forklare os selv om os selv og de andre. Som i alle henseender er dét, en digtsamling gør bedre end nogen anden skriftlig form.

Det har taget mig disse fem måneder at komme frem til denne anerkendelse – men jeg ville finde det gode i samlingen, fordi science fiction-digtsamlinger og ikke mindst enkeltstående SF-digte, ofte er pinligt kedelige opslagsværker over de mest fortærskede SF-elementer fra TV tropes og almenbefolkningens forestillinger om, hvad fremtiden givet rummer, at der for fanden da måtte findes noget, skrevet af en dansker, som holdt vand.

Der er meget godt ved måden, samlingen griber syntesen mellem Science Fiction og digtning an på, men lykkes helt gør forsøget altså ikke – der er simpelthen ikke redigeret hårdt og kontant nok (shame on you, forlag!) – men der er også valget af sprog...

Samlingen er udgivet på engelsk, og der er alt for mange sproglige svipsere – hér et lille udvalg:

“hammers and sail” (hammer og segl)

“the demon who raged in anguish the thousands of planets”

“it gave up and freed itself from everything it had in its interior.” (lukkede gasserne ud)

“the machine insisted with its whole massiveness”

“they stopped— just outside the moon”

“The fireplace is on fire”

Men der er mange flere, som redaktøren egentlig burde have fået øje på – for jeg magter altså ikke at forsøge at forsvare dem med en eller anden fremtids-sprogbrug á la digteren Leevi Lehtos ‘barbariske engelsk’; det er simpelthen ikke konsistent nok og fører til spontan og utilsigtet latter, når man kender det engelske sprog godt nok til at regne ud, hvad der burde have stået.

Hvis kortprosastykkerne gennemskrives og forkortes med 50-70%, og alt oversættes til dansk med hvad derefter følger af poetisk genvækkelse af indholdet, er der uden tvivl en trykbar, salgbar, interessant science-fiction-digtsamling. Som eksempel til efterfølgelse. På dansk. Så sjældnen som en dronte.

Kenneth Krabat

KORTE OMTALER

af Thomas Winther

Anne Rice 1941-2021

Jeg vil starte med et par ord i forbindelse med Anne Rices bortgang den 12 december 2021.

Det er ved at være en del år siden jeg sidst har læst en bog af Anne Rice, men der var en periode hvor jeg læste dem på stribe. Jeg tror det startede med at jeg så filmatiseringen af *Interview with the Vampire*, som gav mig lyst til at læse bogen, og herefter fulgte så de efterfølgende bøger om vampyren Lestat. Jeg tror at det, der tiltalte mig, var at grundstenen i bøgerne langt hen af vejen er jagten efter viden. Lestat opsøger hele tiden ældre og mere magtfulde vampyrer for at finde ud af hvordan det hele startede og hænger sammen. Det sker mere end én gang at det han havde fået at vide som sandheden hos en vampyr, viser sig at være noget andet når en ældre kan berette om hvordan det virkelig hænger sammen.

Ud over Lestat-bøgerne læste jeg også dem om vampyrene Armand og Pandora, samt *Knoglernes tjener* og *Mu-*

mien (og sikkert et par stykker mere). Jeg kom aldrig ordentligt i gang med *Heksetimen* og har efterfølgende ikke genbesøgt forfatterskabet. Jeg har derfor heller ikke læst hendes varulvebøger eller hendes Jesusbøger.

Nyheden om hendes bortgang har dog givet mig lyst til at genbesøge forfatterskabet. Kunne være man skulle op-søge *Prince Lestat* (2014, ikke oversat til dansk), eller måske genbesøge *Fortællingen om kropsrøveren* som indeholder flere referencer til Lovecrafts historie "The Thing on the Doorstep".

Valeta 2008-2021

Forlaget Valeta valgte at lukke med udgangen af 2021. Vi har igennem årene anmeldt en lang række af de science fiction- og horrorbøger der er udkommet på det forlag. Jeg tænkte derfor det ville være på sin plads at takke dem for de mange gode udgivelser inden for de fantastiske genrer.

Genvejen

Jeg vil ellers starte de korte omtaler med en forfatter der tidligere udkom på Valeta. D.S. Henriksens *Genvejen* er udkommet på 2 Feet Entertainment. En mand beretter om en oplevelse i barndommen hvor han sammen med nogle venner en aften tog en genvej

Det hvide skib

af

H. P. Lovecraft

HN

igennem en gammel kirkegård. Historien har så mange referencer til 80'erne at det ikke virker naturligt for historiens flow. Men når det er sagt, er den bestemt stemningsfuld og kan sagtens anbefales.

Jeg hørte *Genvejen* på lydbog hvor den er indlæst af Klaus K. Elmer. Han står også bag projektet med at udgive oversættelser af alle Lovecrafts

historier som ebøger og lydbøger på forlaget HN Publishing. De seneste udgivelser har været *Det hvide skib* og *Sarnaths undergang*. Som ved de tidligere udgivelser, kan det tydeligt mærkes på lydbogen at Klaus K. Elmer også er oversætteren og at der blandt de overvejelser der er indgået i, hvordan man oversætter en svært oversættelig forfatter som Lovecraft, også har været hvordan det har skulle læses op således at der er et ordentligt og stemningsfyldt flow. Såvel beretningen om det hvide skibs rejse ind i Dreamlands og fortællingen om hvad der gjorde at byen Sarnath gå til grunde kan bestemt anbefales i disse udgaver.

William Hope Hodgson

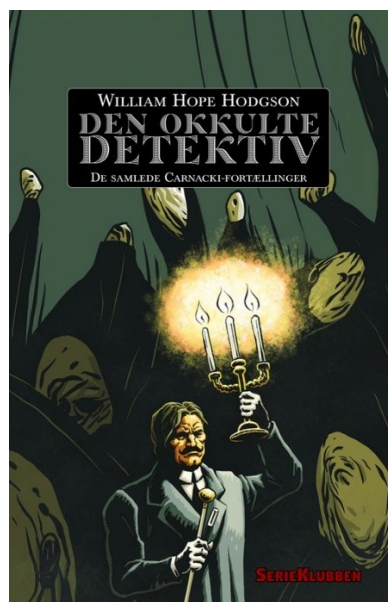
En anden af de klassiske horrormestre som vi har fået på dansk igen er William Hope Hodgson. Hans fortællinger om detektiven Carnacki har ikke været udgivet samlet på dansk siden 1929, hvor de udkom som *Porten til Helvede* på

Gyldendal. Udgaven fra dengang var dog ikke helt komplet; der var et par Carmacki historier som ikke var med. En af disse var “The Hog” som senere udkom på dansk som “Svinet” i *Gysets Mestre* (Sesam, 1997) og “A Find” som novelleudgivelsen *Et Fund* fra forlaget Pinkerton i 1983. Nu er alle historierne samlet, inklusive en novelle der ikke har været ude på dansk før, udgivet af Serie-

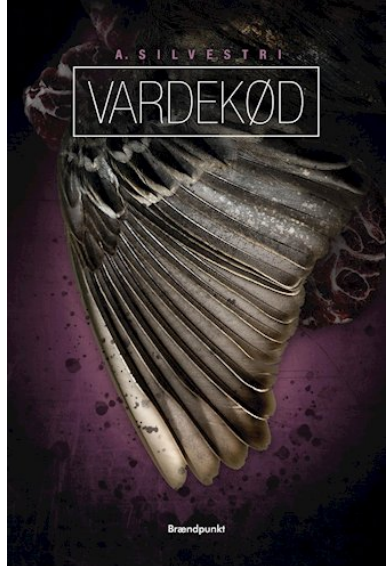
klubben som *Den okkulte detektiv – de samlede Carnacki-fortællinger*. Bogen har et ganske fint forord af Per Sandhage. Den er udgivet i serien GRU-Biblioteket, en serie som jeg ser meget frem til hvad der ellers kommer til at blive udgivet i.

Carnacki-fortællingerne er ikke det eneste nye Hodgson vi har fået på dansk. I fanzinet *Vand*, udgivet af superkultur.dk, findes novellen “Det forladte skib” af William Hope Hodgson. Det er en virkelig fin udgivelse hvor alle tekster omkredser vand i en eller anden form. Zinet blev udgivet i forbindelse med ArtBubble, men kan nu downloades fra deres [hjemmeside](#).

Vardekød

Det var godt at det lykkedes at afvikle Bogmessen i Bellacenteret på trods af Coronapandemien. En af de bøger jeg købte der var den nyeste roman af A. Silvestri. *Vardekød* (Brændpunkt, 2021, 202 sider), som er en kakofoni af kaos. Bogens bagsidetekst beskriver den som en “grotesk karrusel”, hvilket er en meget passende beskrivelse. De af bogens personer, der en sen og kold aften passerer en gennemblødt dreng på vejene omkring Varde, undrer sig godt nok over synet, men har travlt med deres egne ting og blot passerer ham, ender alle som deltagere i denne groteske karrusel. Drengen er et varsel eller måske en katalysator for den handling som man som læser bliver vidne til. De mange tråde i bogen er vel spundet sammen til en effektiv horrorhistorie, og der skal bestemt lyde en anbefaling herfra.

Pandora

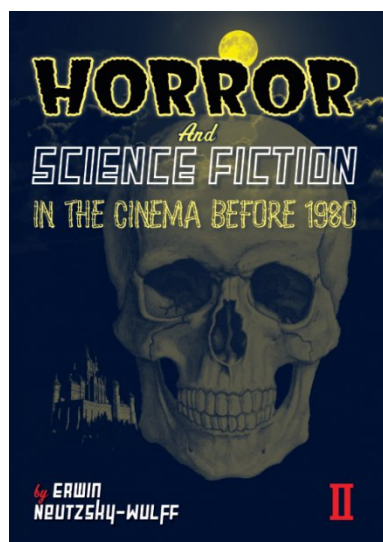
På min tur igennem bogmessen stoppede jeg bl.a. op ved forlaget Silhuets stand. Her kunne jeg se at bind 2 og 3 til Christian Engkildes serie om Pandora er udkommet. I Himmelskibet nr. 58 anmeldte jeg bind 1 *Pandora – Vulkanvinter*. Selvom bind 1 sagtens kan

læses som en afsluttende historie, havde jeg egentligt planer om at ville holde øje med hvornår efterfølgerne ville udkomme, og nu var bind 2 med undertitlen *Sandstorm* og det afsluttende bind 3 (med undertitlen *Jordskælv*) udkommet. Jeg tænker dette er bøger jeg kunne finde på at vende tilbage til på et tidspunkt for at få afslutningen med.

Et par fortsættelser til filmbøger

I Himmelskibet nr. 38 anmeldte Tue bogen *Horror and Science Fiction in the Cinema Before 1980* af Erwin Neutzsky-Wulff. Det var en gennemgang af forfatteres mening om over 1.500 genrefilm, og egentligt ganske underholdende at lave nedslag i når man lige havde vænnet sig til Erwin Neutzsky-Wulffs jargon. Der er nu kommet et bind 2 til dette værk. Det ville jo være oplagt at tro at bogen dækkede en efterfølgende årrække. Men nej – Erwin Neutzsky-Wulff har gravet yderligere film frem fra samme periode og kommenteret på dem her. Det er ikke fordi den er et *must own* hvis man har bind 1, men hvis man har det, er det næsten en skam ikke at have denne stående ved siden af.

En anden filmbog der er kommet et bind 2 til er *The Reel Ghoul: The Diary Of A Cinephile* af Ustumallagam som jeg

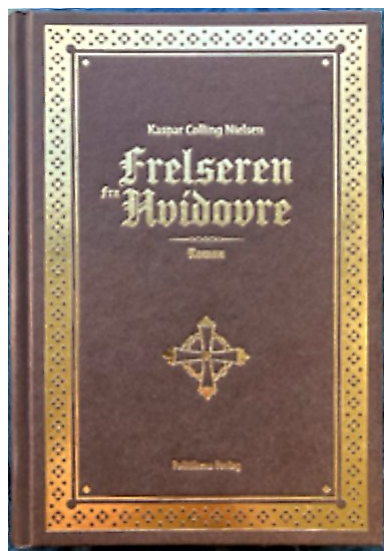
omtalte i Himmelskibet nr. 59. Det nye bind har titlen *The Reel Ghoul II: The Celluloid Addiction*” og er på 260 sider. Jeg har købt bogen, men grundet Covid har jeg ikke været ned i Mephisto og hente bogen endnu, men med genåbningen burde jeg snart finde en tur til KBH igen så jeg kan få samlet op hvad jeg har liggende derinde.

Ellers er der endnu et par bogindkøb jeg vil bruge plads på.

Frelseren fra Hvidovre

Kaspar Colling Nielsen er en forfatter som jeg har fulgt lige siden hans fantastiske debut *Mount København* (Gyldendal 2010). I hans nyeste roman, *Frelseren fra Hvidovre* (Gyldendal 2021), følger vi en digter der ikke har haft den store succes. Han lever et stille liv hvor hans primære indtægt er som trafiktæller, men ellers har han indrettet sit liv så alting lige hænger sammen, uden der er overskud til det store. Han får ikke rigtig skrevet noget selv, men bruger meget tid på at kommenterer andres digte; kommentarer som han gemmer i set eget arkiv. Verden er ramt af en pandemi, og pludseligt bliver det tydeligt at dig-

teren vil kunne standse pandemien og redde verden hvis han bare begynder at skrive igen. Der er dog ingen der skal komme og fortælle ham, hvad han skal.

Jeg læser bogen som en kommentar til kulturens trange kår under pandemien og en påmindelse om at kulturen er noget af det der gør at vi kan finde tilbage til normaliteten igen.

Jeg vil også lige knytte et par ord til selve bogen. Under omslaget gemmer der sig en smukt udsmykket bog der nærmest får den til at se religiøs ud, hvilket passer ganske godt til titlen – en ganske fin detalje

Forfattersind

En anden bog om kulturens forhold, som jeg har købt mig er *Forfattersind: interviews og tanker om drømmejobbets bagsider* (2 Feet Entertainment, 2021) af Steen Langstrup. Han har igennem længere tid haft en række lange indlæg på sin blog omkring det at være forfatter i dagens Danmark. Han har nu udgivet en bog der ikke bare indeholder hans betragtninger om hans hverv, men også hans interviews med en række af sine kolleger om emnet. Selvom jeg ikke kan kalde mig selv forfatter, fandt jeg hans blogindlæg interessante, og jeg skal bestemt have læst bogen.

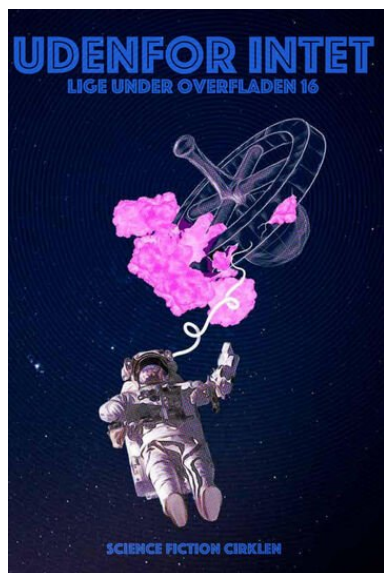
STEEN LANGSTRUP
FORFATTERSIND
INTERVIEWS OG TANKER OM DRØMMEJOBETS BAGSIDER

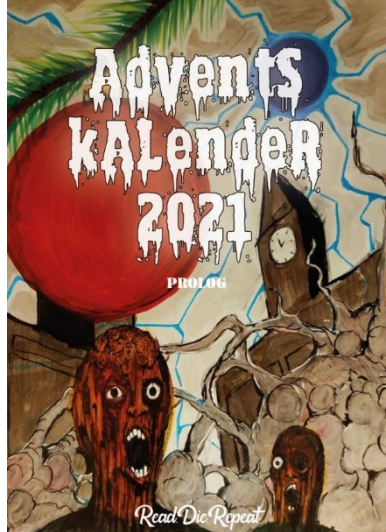
Jeg betragter som sagt bestemt ikke mig selv som forfatter, men et par noveller er det da blevet til. Den ene af dem, “Til min far” (*Himmelskibet* nr. 49) blev for nyligt gennemgået i podcasten “Robotter på loftet”. Det er en podcast hvor Lise Andreassen og Niels Dalgaard snakker om science fiction-noveller, og i dette afsnit var det min novelle de talte om, noget jeg bestemt blev smigret over, og jeg vil da derfor lige her [henvise til podcasten](#) hvis andre vil høre hvad de har at sige om min, eller om nogle af de mange andre science fiction noveller de omtaler.

Et par antologier

Science Fiction Cirklen udgiver hvert år en originalantologi med danske science fiction-noveller. I 2021 hed den *Udenfor Intet*, og det var nr. 16 i rækken af antologier i serien *Lige under overfladen*. Som altid sigter redaktøren Carl-Eddy Skovgaard efter at lave en samling med bredde i indholdet, så man kommer godt rundt i temaer inden for science fiction. Anderledes var det med antologien *Komplekskuller* som var forskellige vinkler på science fiction-noveller om klimaproblematikken.

Adventskalenderen fra forlaget Read.Die.Repeat er også en slags antologi. Historien er fortalt igennem 6 afsnit skrevet af forfatterne Pelle Gedtek, Jonas Aagaard Dinesen, Freddy E. Silva, Anne-Mette Brandt, Mariane Mide, Karina Sund og Karsten Brandt-Knudsen, hvilket samlet giver en glimrende horror fortælling

Tegneserier

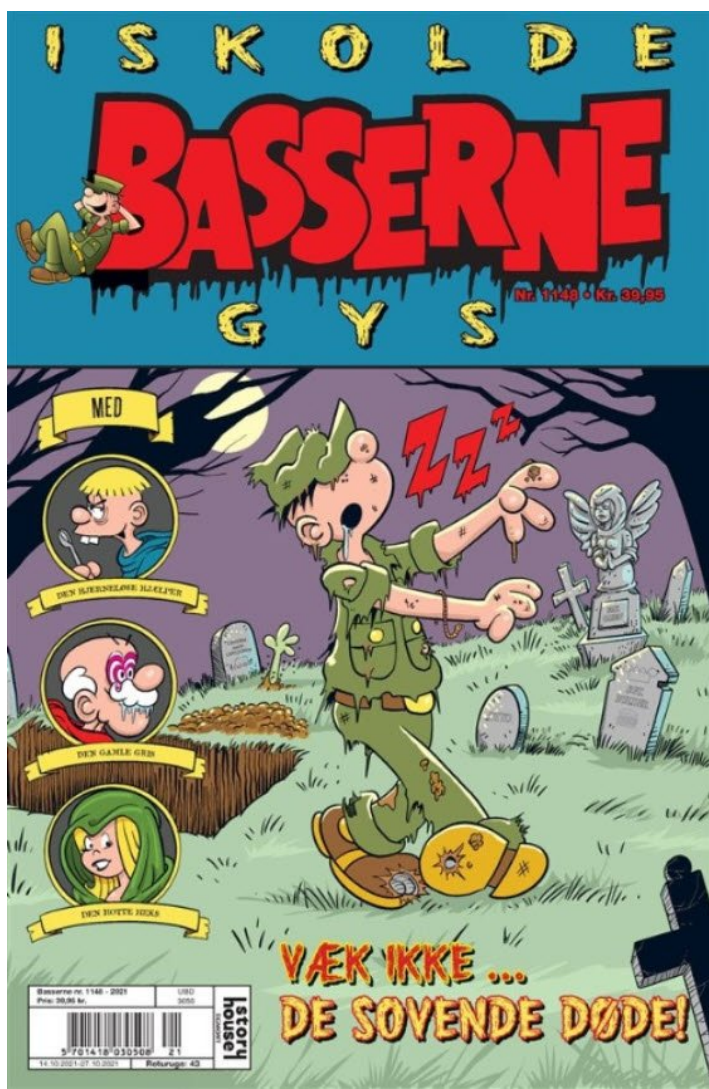
Jeg vil slutte af med et par tegneserier

Satankulten på Anholt (Afkorn, 2021) er en antologiudgivelse hvor forskellige serieskabere giver deres bud på hvordan det kunne have været hvis der virkeligt havde været satanister på Anholt. Det er ganske underholdende (og blodigt) men langt fra lige så fantasifuldt som den virkelige happening, udgivelsen er inspireret af. Jeg savner

dog et ordenligt for- eller efterord der kunne sætte udgivelsen lidt mere i perspektiv til inspirationskilden. Men ingen tvivl om at de forskellige bidragsydere har haft en fest med at skabe deres bidrag, og den stemning skinner igennem og gør at man som nævnt er ganske underholdt hele vejen igennem.

Der går efterhånden noget tid imellem jeg køber mig et *Basserne*-blad, men det nedenfor afbillede var jeg nødt til at købe. Der er ikke så meget af indholdet der er i samme tema som omslaget, men omslaget i sig selv er nok til at dette blad skulle med mig hjem. Det indeholder også en fin lille artikel om de klassiske *Tales from the Crypt*-tegneserier, skrevet af Håkan W. Isachsen.

NÆR SALTEN ØSTERSTRAND

Af Cato Pellegrini

Cato S. Pellegrini, født 1960 i Oslo, er en skandinavisk forfatter, der var aktiv i norsk fandom i firserne og halvfemserne. Han udgav fanzinet Capricorn og publicerede egne noveller og artikler i ugeblade, magasiner og fanzines. Han er efterhånden et velkendt ansigt i Himmelskibet.

Illustrationerne er af Klaus Æ. Mogensen via Deep Dream Generator.

Den flydende ø i Øresund

Nær salten østerstrand – det vil sige Danmarks kystlinje mod Østersøen – havde en gruppe kinesiske investorer finansieret en gigantisk, flydende ø. Den var anlagt syd for Øresundsbroen, udenfor Dragør, og var døbt Sundholm.

En egen banegård var blevet bygget på Peberholm; herfra fragtede elektriske færger passagerer til og fra Sundholm i det samme tidsrum, togene kørte. Anden adkomst fandtes ikke. I tillæg til hoteller, restauranter, spillecasinoer og erotiske etablissementer, rummede øen også den splinterny forlystelsespark *H.C. Andersens Tivoli Land*.

Gamle *Tivoli* var lukket ned. De mange forlystelser kunne ikke tåle al den regn, der undertiden skabte logistiske udfordringer i Indre By. Det pinte især den ældre befolkning, at parken ikke fandtes der mere. De trøstede sig dog med, at mange af de karakteristiske huse og karruseller var blevet bevaret for eftertiden. Det var endda lykkedes at redde den ærværdige træruitsjebane. Alle havde fået et revitaliseret liv i den nye park. Mange danskere tog turen derud i lune sommeraftener. De som huskede Den Gamle Have, var skønt enige om at magien manglede.

De samlede omkostninger ved byggeriet var naturligvis enorme. Med et forventet besøgstal på over ti millioner om året – det dobbelte af *Tivolis* i parkens bedste år nogensinde, 2019 – var der gode chancer for, at investorgruppen ville få deres penge mange gange tilbage. Ikke mindst de titusinder af asiatiske turister var vilde med den ny parks nostalgiske outlook.

Enkelte kritiske røster undrede sig nok over, at politikerne overhovedet var gået med til at tillade byggeriet, siden ejerne havde bånd til den kinesiske regering. Uden den massive tilførsel af udenlandsk kapital var øen med alle dens etablissementer ikke blevet til noget. Modargument lød, at de fleste turister jo trods alt også besøgte museer og spisesteder og boede på Københavns øvrige hoteller. Sådanne verden så ud, med støt stigende arbejdsløshed og deraf øgede sociale udgifter, sagde man ikke nej tak til noget, der lignende en guldmine.

Måske var det galskab at bygge sådan en ø. Eller, man kunne vende den om og sige, at det var lige netop endnu en forlystelsespark, folk havde brug for, nu de levede med stigende vandstand i verdens have. Klimatruslen var det så alligevel for sent at gøre ret meget ved, men man kunne i det mindste sørge for at hygge sig. Glemme virkeligheden i nogle timer og i fantasien rejse tilbage til en enklere og lykkeligere tid.

Selv om konsortiet der stod bag projektet var på udenlandske hænder, så var idéen pæredansk. Den var en direkte følge af ingeniørkunst på et meget højt, internationalt niveau. Åbningen af Storebæltsbroen og, nogle år senere, Øresundsbroen, havde markeret overgangen til et nyt årtusind og knyttede Skandinavien endnu tættere til det europæiske fastland.

Mens verdensøkonomien lå med brakket rygrad efter coronapandemien og alt, hvad den havde ført med sig af uro i verdens finansmarkeder, med stigende renter og inflation, besluttede de folkevalgte på Christiansborg sig for

en hurtigere igangsættelse af den undersøiske tunnel under Femern Bælt. Et tiltag, der sikrede trygge arbejdspladser i de næste mange år.

Til trods for at mængden drivhusgasser og anden forurening var gået markant tilbage, fortsatte klimaforandringerne med uformindsket styrke og tempo. Vestlige politikere begyndte at se sig om efter helt nye løsninger for at sikre menneskeheden en fremtid på en planet, der lige så stille var ved at drukne.

Løsningen var selvfølgelig at bygge nogle kæmpestore, flydende øer, der kunne anlægges på egnede steder, hvor de ikke drev af sted på grund af stærke havstrømme. Ved at kombinere samfundsmæssig nytte med kommercielle interesser (som for eksempel en forlystelsespark) ville man kunne finansiere byggeriet.

Nu kom erfaringerne fra de benævnte forbindelser til deres ret. Både tunnelen mellem Kastrup og Peberholm, og mellem Rødby og Puttgarten, var blevet bygget ved hjælp af moduler. Disse moduler blev støbt på land, slæbt i rigtig stilling, sænket og svejset sammen på havbunden. Til sidst blev vandet pumpet ud, og vupti!, så havde man en tunnel.

Den samme teknik blev nu benyttet til at lave fundamentet til den flydende ø. Øen bestod således af et antal separate, lufttætte moduler eller tanke, der var svejset sammen, hvorpå man i princippet kunne bygge hvad det skulle være ovenpå – bortset fra skyskrabere på grund af vægten.

På et tidspunkt skulle denne kunstigt anlagte ø blive skueplads for nogle dramatiske begivenheder, der for al fremtid forandrede mit og mange andre menneskers liv.

Fem år tidligere: Tørst

Det var den sommer, jeg gik omkring og tørstede på Christiania – dette moderne *Shangri-La* for det forrige årtusinds desillusionerede og fortabte pilgrimme. Fra april til oktober levede jeg i en tilstand af dehydreret eufori, hvilket jeg kompenserede for ved at drikke store mængder af øl.

For at tjene til livets opretholdelse knoklede jeg buksebaggen i laser som truckfører på et varelager i Kødbyen, hvorfra vi distribuerede kød og grønsager ud til byens restauranter. Sidste efterår havde min sagsbehandler på jobcentret (i Oslo) sendt mig af sted for at tage et truckcertifikat, hvilket kvalificerede mig til jobbet. Det viste sig hurtigt, at mit truckførerbevis var det adgangskort til det danske arbejdsmarked, jeg skulle bruge.

Morgenskiftet startede klokken seks. I god tid inden frokost havde gutterne på gulvet åbnet deres første bajere. Selv nøjedes jeg med ganske almindeligt postevand. Jeg ville ikke risikere at miste kørekortet og jobbet på grund af druk. Sidst på eftermiddagen var jeg så tørstig, at jeg fantaserede om grønne, dugfriske flasker med gyldent indhold og en svag duft af humle.

Ikke så snart var dagholdet færdigt, før jeg gik ud i Tietgensgade og tog bus 1A mod Kongens Nytorv. Jeg kunne også have taget Metroen, men jeg følte mig aldrig tryk der-

nede under jorden: Man kunne aldrig vide sikkert, hvornår den stoppede på grund af at der *igen* var kommet vand ind i tunnelen.

Ofte var jeg så smadret efter timerne i trucksædet, og så åndsfraværende på grund af varmen, at jeg glemte at stå af på den rigtige holdeplads og fik en drøj spadseretur tilbage. Mange valgte Langebro når de skulle til Christiania. Selv foretrak jeg Knippelsbro; jeg bildte mig nemlig ind, der var kortest ad den vej.

At passere broen føltes som at krydse gabet mellem to tidsaldre: Bag mig lå turistreklamernes prangende udstillingsobjekter på stribe; foran mig fandtes den *virkelige* virkelighed. Idet jeg nåede over til den anden side, var jeg igen omgivet af almindelige danskere. Mange havde boet i disse omgivelser hele deres liv. Gader og husfacader havde ikke forandret sig en tøddel i de sidste hundrede år.

På Christianshavns Torv var arbejdsfolk på vej hjem med fulde indkøbsposer. Børn og unge med skateboards eller løbehjul legede blandt dagdrivere, punkere, junkies og skæve eksistenser. Også grønlændere havde deres selvfølgelig plads i gadebilledet. Dog ingen prostituerede – de trak inde omkring Istedgade, ligesom de altid havde gjort.

Ingen steder så jeg tilløb til vold eller truende adfærd. Alle havde værdi i kraft af deres blotte eksistens som fri individer. Folk viste medansvar overfor hinanden og fællesskabet. Attituden kunne bedst sammenfattes med to ord: Solidaritet og samarbejde.

Kontrasten til mit hjemland var slående: I Danmark fandtes der hverken sleske oliematadorer eller korrupte

erhvervsledere. Kun nogle håndfulde forholdsvis harmløse kræmmere. Med samt én enkelt skibsreder, der ovenikøbet havde foræret hovedstaden et fuldt finansieret operahus til flere milliarder danske kroner.

Jeg gik videre.

Langs Christianshavns Kanal lå husbådene på stribes. Her boede hundredvis af københavnere. I Overgaden Neden og Oven Vandet blev breve og reklamer stadigvæk omdelt på kajkanten. Skønt det formentlig var en kende køligt om vinteren, tvivlede jeg på at nogen var flyttet frivilligt, hvis de var blevet tilbudt en almen bolig. Når de omkringliggende ejendomme en gang blev ubeboelige på grund af oversvømmelser, ville husbådenes værdi skyde i vejret, selv om de nu om dage regnedes som fattigmandshuse.

Jeg passerede Vor Frelses Kirke. Med det særprægede proptrækker-spir passede den særdeles godt ind i de syrede omgivelser. Første gang jeg besøgte København for snart mange år siden, kunne man gå hele vejen op i tårnet, rundt og rundt *udenpå* spiret. Udsigten der oppe fra var storslået: Man kunne endda se over til Sverige. Aldrig mere! Det lave rækværk virkede temmelig utrygt når vinden hev i en deroppe under himlen.

Jeg skyndte mig over gaden og ind gennem hovedindgangen. Fristaden var en kær oase. Her søgte jeg tilflugt når håbløsheden steg mig over hovedet. Her kunne jeg trække vejret frit.

For mange besøgende var Christiania ensbetydende med Pusher Street. Det var lidt uretfærdigt, for den rummede et helt, alternativt samfund. Som teenager havde jeg

og nogle venner fra Oslo tit kommet herud, når vi besøgte København. Det var jo obligatorisk, så vi bagefter kunne prale af at vi havde prøvet det hele.

Hash var ikke noget for mig. Jeg var til øl og fodbold. Forresten bliver man tørstig af cannabis. I den intense varme var det bedre at gå lige til bajerne. Jeg zigzaggede mellem salgsboder, legende børn og løse køtere. Da jeg nåede hen til *Månefiskeren*, mit favorit vandhul, et stykke ind på området, drev sveden. Jeg købte to flasker med det samme og slog mig ned ved et ledigt bord.

Timerne med opsamlet forventning nåede sin forløsning i de første mundfulde. Det gav mig ro i krop og sjæl. Jeg lændede mig tilbage med et suk af dovent velvære og nikkede venligt til mine bordkammerater. De nikkede afmålt tilbage.

Alle vidste at Fristaden levede på lånt tid. Med sin nærhed til havet var den særligt udsat. Huse som de første beboere havde bygget helt nede i vandkanten for mere end halvfjerds år siden, var truet af den stigende vandstand.

Men i det store og hele var Christiania det samme sted, som dengang en gruppe autonome hjemløse besatte den militære kaserne og erklærede den som Fristad. Det ideologiske fundament var uforandret. Fremdeles skulle alle vigtige beslutninger træffes på beboernes Almøder. Jeg er ikke bekendt med noget andet demokrati, der fungerer uden rene økonomiske føringer. Men idealismen var på viggende front. Pengene rådede grunden – her som over alt ellers i samfundet.

Jeg gik for at købe mere øl. Stolen var fremdeles ledig, da jeg kom tilbage. Denne respektfulde gestus var aldrig fundet sted i mit hjemland.

Forelsket i København

København er en by, det er nemt at blive forelsket i. Efter nogle uger i den fremmede by indså jeg, at det ikke var tale om et flygtigt bekendtskab – det havde allerede udviklet sig til et livslangt kærlighedsforhold.

I timevis kunne jeg vandre på kryds og tværs gennem byen. Studere spændende arkitektur og myldrende folkeliv. Tilfældigheder førte mig til bortgemte, historiske perler og naturskønne moser med en pragtfuld, farverig flora og fauna, man ikke ventede at finde midt i en storby.

Jeg blev ligesom aldrig helt færdig med at trave i de samme gader og opsøge de samme steder. De brede boulevarder og de trange gyder; lystige pling fra travle cyklister; lyden af bilhjul mod asfalt; trængsel og uorden – jeg elskede simpelthen det hele.

Sommetider rejste jeg med vilkårlige buslinjer til endeholdepladsen, blot for at se, hvor jeg havnede. Den vidtstrakte bebyggelse blev bare ved og ved. En halv times bus-tur fra centrum havde jeg stadigvæk en fornemmelse af at befinde mig midt i byen.

Alle steder, hvor jeg kom, blev jeg mødt med lutter velvilje. Alle kunne høre, jeg ikke var dansker. Ikke desto mindre skete det aldrig, at nogen afslog at hjælpe, hvis jeg for eksempel for vild og var nødt til at spørge om vej.

Men det skulle snart vise sig, at verden ikke var helt så rosenrød, som jeg gerne ville gøre den. Fuldkomment uforberedt blev jeg konfronteret med et segment af virkeligheden, som jeg var nødt til at acceptere selv om jeg ikke brød mig om det.

Vanen med at drikke en fyraftensbajer betingedes ikke af, at jeg tog helt til Christianshavn. Tæt på min arbejdsplads fandtes der brune værtshuse på hvert gadehjørne, hvor røgen hang tyk over bordene og fadøllene kostede en slik og ingenting.

Jeg fandt hurtigt ud af, at det ikke var noget for mig.

Min modvilje skyldtes nogle højrøstede, selverklærede klimaforbædere, som løste verdensproblemerne over en håndfuld bajere og hovederne på os andre. Selv om de tilhørte mindretallet, gjorde de meget væsen ud af sig selv. Med buldrende røst og store armbevægelser udbasunerede de for alverden, at klimatruslen blot var noget, de venstreorienterede havde fundet på for at indføre endnu flere skatter og afgifter.

Hvordan kunne de dog sige sådan noget, når man bare skulle tage en tur ud i byen for at se konkrete beviser på at klimaforandringerne var en de facto trussel mod mennesker og al vores virksomhed?

Jeg vidste i forvejen, at det var ikke det smarteste, jeg kunne gøre. Men jeg har aldrig været én, der holder borte hvis der er noget, jeg brænder for. Nu oplod jeg min røst og fortalte dem en og anden sandhed om verden.

Som sagt, ikke særlig smart. I klart sprog blev jeg fortalt, at hvis jeg var sådan én, kunne jeg ligeså godt flytte

til et kommunistisk diktatur med det samme. Der var mange at vælge mellem. Jeg behøvede skam ikke at belejre dem med mit blotte nærvær.

Skuffelsen ramte mig som et slag i ansigtet. Havde disse holdninger hele tiden eksisteret i det skjulte lige under overfladen og kom frem i dagslyset nu, fordi det pludselig var blevet politisk opportunt?

I starten havde jeg opsøgt steder og omgåedes personer, jeg delte værdier med. Jeg havde ikke taget højde for, at samfundet rummede dybere og mørkere lag, der gradvist afdækkedes i takt med øgende indsigt.

Jeg gad end ikke at svare. Jeg rejste jeg mig stille og roligt og gik, fast bestemt på at aldrig mere sætte mine ben i det eller lignende værtshuse.

Man giver altså ikke køb på sine principper, bare fordi man er gæst i et fremmed land. I fremtiden ville jeg holde mig til Christiania. Der vidste jeg i det mindste, at jeg var blandt venner.

En bedre verden

Efterhånden som stamgæsterne på *Månefiskeren* genkendte mig som en harmløs og søgende sjæl, kom vi naturligt i snak. De var en smule reserverede i starten. Da de hørte at jeg var norsk og ikke var ude på noget, og at vi havde fælles syn på verden, forsvandt den påtagne høflighed hurtigere end duggen på flaskerne. De tøde op og gav en øl, hvilket jeg med samme selvfølgelighed gengældte.

De ville have at vide, hvad en forvildet nordmand som jeg bestilte i København?

Det var en lang historie. Jeg valgte den korte version.

Et smadret parforhold og en mager bankkonto havde ført mig derud, hvor jeg ikke kunne bunde. Forholdet mellem mig og min norske kæreste var gået i hårdknude, fordi jeg insisterede på at leve en kunstnerisk tilværelse. Efter hendes mening havde jeg ikke forstået forskellen mellem en bohème og en dovenlars.

At kalde mig forfatter var måske at trække den langt. I årevis havde jeg skrevet science fiction, dog uden at have held hos de store forlag. Jeg havde solgt nogle kriminalnoveller til ugeblade, primært fordi jeg skulle bruge pengene. Det meste publiceredes imidlertid vederlagsfrit i alternative tidsskrifter, fanzines og ikke mindst online.

I en alder af femogtredivé levede jeg af tilfældige jobs, dagpenge og kontanthjælp. Åbenbart fandtes der én person som havde andre fordringer på mine vegne. Hun fortalte mig lige ud af posen at hun var møghamrende træt af at høre om mine bogprojekter, der aldrig blev til noget. Det var på høje tid, jeg startede på en uddannelse og fik et 'rigtigt' job. *Hun* ville leve som normale par, købe hus og bil, skaffe børn...

Jeg forhandlede ikke om principper. Var vi enige – fint nok. Hvis ikke – glem det.

Det passede hende dårligt. Da hun indså, jeg ikke var interesseret i at danse efter hendes pibe, samlede hun mine ejendele sammen, stillede dem udenfor og fik skiftet låset i døren ud.

Jeg følte ikke større forpligtelser overfor min eks end hvad hun havde overfor mig. For min skyld kunne hun

rende og hoppe. I stedet var det mig, der skred. Jeg pakkede det mest nødtørftige i rygsækken og tog toget til København.

Jeg var langt fra den første kunstnerspire, der tog til udlandet for at udvide deres kulturelle horisont. For halvfjerds år siden havde frihedselskende vagabonder valgfart til København i den tro, at alt var tilladt. Det var det jo bestemt ikke, men hvem tænkte vel på det dengang?

Man kan måske sige, jeg holdt en gammel tradition i hævd.

Jeg var indstillet på at bo på vandrehjem, men gennem en annonce i *Den Blå Avis* fik jeg lejet et rimeligt værelse på Nørrebro, med adgang til køkken og badeværelse. De andre lejere forstyrrede ikke mig, og jeg forstyrrede ikke dem. Først og fremmest skulle jeg bruge en postadresse og en seng.

Som arbejdssøgende med understøttelse fra et andet land var der dog et krav om, at jeg skulle afsende et vist antal ansøgninger om ugen. Vise at jeg ikke var ude på at udnytte velfærdssystemet. Dét kunne jeg *aldrig* drømme om, vel? Dog.

Ikke i min vildeste fantasi havde jeg forestillet mig, at jeg skulle komme i arbejde. Allerede den første uge blev jeg indkaldt til jobsamtale og blev ansat umiddelbart. Næste morgen mødte jeg til min første arbejdsdag, og dér var jeg fremdeles.

Historien faldt i god jord. De kunne rigtig godt lide at høre, jeg var i arbejde. Indsats blev værdsat – også på Christiania. Gratister var uglest. Intet samfund kunne be-

stå, hvis det blev belemret med for mange snyltere. Det forventedes, at man bidrog. Det manglede da også bare!

Savnede jeg aldrig mit hjemland og min familie?

Jo, selvfølgelig. Men i København havde jeg trods alt et arbejde, og jeg boede billigt. Og jeg kunne rejse og hilse på dem lige så tit, jeg ønskede. Min mor var nysgerrig for at vide, om jeg havde fundet en ny kæreste, mens min far var mere optaget af, hvordan det gik på arbejde. Selv havde han været arbejdsløs i mere end tyve år. Jeg ville bevise både overfor ham og mig selv, at jeg ikke skulle ende ligesom ham.

Men der var bestemt også sider ved det norske samfund, jeg *ikke* savnede. Ifølge den gældende religion skulle alle tjene penge. *Mange* penge. Hvor land efter land afviklede deres brug af de fossile brændsler og gik over til grøn energi, havde man i Norge ingen planer om at gøre ligedan. Det økonomiske præsteskab forsikrede os sagtmødige døgenigte om, at olien ville få vores lykke til at vokse lige ind i himlen. Jo jo, de kunne påstå hvad det skulle være.

Vores samtaler drejede ind på alternative livsstile og modkultur. Sociale eksperimenter. Gadekunst og -kunstnere. Punk. Kampen for klima, natur og miljø. Politikernes manglende vilje til at tage fat om problemerne.

I vandets tidsalder var modkultur noget underligt noget, de talte om i fjernsynet. Ingen lørdag aften var vellykket uden mindst én udsendelse om tiden og musikken der havde præget den vestlige kultursfære i halvfems år. Pludselig var fortiden kommet tilbage. Åh, nostalgi.

Vi var rørende enige om, at de medvirkende i fjernsynet ikke forstod en brik af, hvad oprøret *egentlig* havde handlet om. Hvilke hårde kampe, der var blevet udkæmpede. De manglede slet og ret den historiske forankring og fornødne forståelse, der gav deres 'indsigt' legitimitet. Der kom vistnok godt fjernsyn ud af den slags. Men det byggede på en løgn.

Det var noget af en åbenbaring at opdage, at arven efter den sociale omvæltning, der havde fostret en hel generation af antiautoritære misantroper, stadigvæk levede ligesom en fjern ønskedrøm. Fristaden havde kort og godt *sjæl* – den var den aller sidste skanse. Når den engang faldt, ville drømmen om Utopia endegyldigt være forbi.

Mine mange aftener på Christiania den sommer står for mig som en jævn strøm af grønne flasker, venlige ansigter og meningsfulde samtaler. Jeg behøvede end ikke at overbevise nogen, for jeg var allerede sluppet indenfor i varmen. Vi var altså stadig nogle stykker, der i gyldne øjeblikke lykkedes at snyde os selv og hinanden til at tro, at halvfjerdserne aldrig var hørt op.

Livet i forstæderne

Det var blevet ret sent på sommeren; efteråret havde været et stykke tid undervejs i form af et køligt drag i luften. Med vejrskiftet kom der masser af regn og blæsevejr, hvilket gjorde forholdene endnu meget værre, end hvad de allerede i forvejen var.

Uden nogen påviselig grund var jeg kommet i tvivl om, hvad jeg ville med mit liv. Hvorvidt jeg skulle tage tilbage

dertil, hvor jeg kom fra, efter endnu et mislykket projekt. Følelsen af håbløshed var blevet en fast følgesvend. At skifte miljø havde ikke hjulpet det allermindste. Jeg higede efter at tilfredsstille en tørst, der stak dybere end de basale behov. Jeg vidste ikke hvorhen, jeg ville. Hvad der var meningen med det hele. Hvis der overhovedet var nogen mening. Måske var det tanken på den forestående klimakatastrofe, der forårsagede anfaldet af melankoli.

Men selvfølgelig endte jeg med at blive hængende.

Arbejdslivet fæstede et stadig stærkere greb om mig. Efter seks måneder som midlertidig ansat på det ovenfor benævnte varelager, blev jeg tilbudt fast ansættelse. En kombination af ansvarsfulde opgaver og et arbejdsmiljø fri for intriger og fnidder bekom mig vel. Lønnen var okay, og leveomkostningerne var lave fordi vi var fire beboere til at dele på alle udgifter i kollektivet – husleje, varmt vand, gas og el. Hvad havde jeg så at beklage mig over?

De påfølgende måneder efterlod naturen som et ingenmandsland, der hverken gav genklang efter sidste års sommer eller bar bud om det forestående forår. Hvis den milde temperatur var til at holde ud, var den vedvarende blæst desto mere enerverende. En ordentlig omgang med sne og kulde i starten af marts viste at den danske vinter kunne være lunefuld.

Foråret indvarslede at tiderne var ved at skifte. På et tidspunkt modtog vi et brev fra husejeren: Huset, der tilhørte Kartoffelrækkerne, skulle saneres fordi det lå for tæt på Søerne, så vi blev altså nødt til at flytte. Det var han

selvfølgelig ked af, men han ønskede os held og lykke med at finde et nyt sted at bo.

De andre blev utroligt kede af det, for det var ikke så ligetil at hitte værelser til leje i København. Og priserne var efterhånden blevet så høje, at ingen enlige med almindelig indkomst havde råd til at bo der. Jeg kunne dog intet gøre for at hjælpe dem.

Selv havde jeg mere held. Jeg kontaktede blot de boligelskaber, der lejede sociale boliger ud i en række kommuner på Vestegnen. Jeg havde skrevet mig op lige efter, jeg var flyttet hertil. Jeg var blevet spået flere års ventetid, men jeg blev tilbudt en lejlighed lige med det samme. Det kom an på, i hvilke kommuner og områder man ansøgte om en bolig. Fast arbejde og indkomst talte også til min fordel.

For første gang havde jeg et *eget* bosted. Godt nok kun en etværelses lejlighed, men den føltes større end hvad den var. Alene det at have en dør at låse føltes som en enorm befrielse. Det var dejligt at slippe væk fra kollektivet. De andre beboere var rare og flinke mennesker, men jeg var godt træt af at rydde op og holde rent efter dem. Det var ikke min opgave, hvilket havde medført en del gnidninger.

I forbindelse med flytningen opdagede jeg et fænomen som jeg indtil da ikke havde været opmærksom på: genbrugsgårde. Systemet var intet mindre end genialt og bekræftede at den sunde fornuft fandtes længe før, politikerne begyndte at tale om den grønne omstilling. Her fik jeg fat i møbler, gardiner og husgeråd uden at skulle afgive én eneste krone.

Jeg fandt mig hurtigt til rette i min ny forstadskommune. De landlige omgivelser var en dejlig kontrast til det urbane miljø på Nørrebro. Bebyggelsen bestod af lave boligblokke med flade tage, med grønninger og fælles arealer ind i mellem.

Lige ved S-togstationen lå kommunecenteret. Foruden rådhuset fandtes her et kulturhus med bibliotek, biograf og koncertsal, flere restauranter og værtshuse, et butikstorg med supermarkeder, grønthandlere og en lokal slagter, samt forretninger med tøj og sko. En gang om ugen kom en fiskebil forbi, der solgte (næsten) fersk fisk fra Vestjylland. Jeg var til fisk. Servicetilbuddet var med andre ord upåklageligt.

Befolkningen bestod af en god blanding fra alle verdenshjørner. Hver anden lørdag arrangeredes der lokale markeder, hvor man kunne købe velsmagende madretter, lytte til folkemusik og møde hyggelige og spændende mennesker. Det myldrende folkeliv mindede om Israels Plads inde i København, hvor jeg havde tilbragt mangan lørdag eftermiddag.

Ud af det blå

De siger, at drømme er omkostningsfri. Jeg er slet ikke så sikker på det. Uden forvarsel eller påviselig grund skulle jeg på brutalt vis sande, at retfærdighed og frihed havde sin pris.

Det var en ganske almindelig aften nogle måneder senere. Som sædvanlig sad jeg på *Månefiskeren* og grundede over livets genvordigheder. Tankefuldt stirrede jeg ned

mellem mine militærstøvler. Derfor lagde jeg slet ikke mærke til, at vi var under angreb, før udeområdet foran værtshuset blev invaderet af en armada med pansrede, tungt bevæbnede stormtropper.

Aktionen var sandsynligvis meget omhyggeligt planlagt. Ud af den blå luft fra et antal helikoptere klatrede betjente ned ad lange reb, nåede jorden og gik til angreb. Pludselig lød luften af vilde protester, råben og høje skrig.

Der kan nok findes enkelte betændte situationer, hvor politiet bliver nødt til at gribe ind for at forhindre en vred folkemængde i at gå amok. Men ingen af os havde på noget tidspunkt optrådt provokerende, truende eller rent af voldeligt.

I det ene øjeblik sad vi og drak vore bajere og røg hjemmerullede smøger – i det næste øjeblik befandt vi os midt inde i en kampzone.

Hurtigt udviklede det sig til et voldsomt sammenstød og håndgemæng. Christianitterne mobiliserede spontan modstand. Formentlig var det lige præcis denne reaktion, strisserne håbede på: Man kunne formeligt se deres grin inde bag de ansigtsløse visirer. Forventningsfuldt hævede de kniplerne.

Ukvemsord og verbale angreb på ordensmagten besvarede med tåregas og gummikugler. Mennesker skreg og løb væk, mens de holdt sig for ansigtet og prøvede at beskytte deres øjne. De nåede imidlertid ikke langt, for politiet havde effektivt afspærret alle flugtruter.

Vi var fangede i en fælde. Jeg siger 'vi', for højst ufri-villigt blev jeg både iagttager og passiv deltager i optø-

jerne. Jeg sprang op, ville forsøge at komme mig hen til den nærmeste bygning, få ryggen fri. Men jeg var for skrækslagen til at røre mig ud af pletten.

Deres brutalitet chokerede mig. Enhver, der satte sig til modværge, blev gennempryglet, kastet hensynsløst ned på jorden og fik håndjern på, før de blev ført væk. Alt foregik hurtigt, effektivt og alt andet end smertefrit. Hvilken logik motiverede deres optræden? Var samfundet ikke bedst tjent med at have de utilpassede samlede på ét sted, at der fandtes frirum og nicher for sådan nogle som os? Vi generede ingen.

Jeg var ikke ét sekund i tvivl om, at jeg var vidne til et uacceptabelt overgreb. I Danmark af alle steder! Jeg havde altid betragtet landet som frisindets og fritænkningens arnested. Det havde trods alt fostret videnskabelige størrelser som astronomen Tycho Brahe, fysikeren Niels Bohr og den eksistentialistiske filosof Søren Kierkegaard.

Angrebet stod ikke på mere end i nogle få minutter. Da røgen lagde sig og roen atter sænkede sig over slagmarken, drattede jeg ned på stolen. Jeg var udmattet og fuldstændig tør i munden. Jeg takkede min skaber for, at jeg stadig var i live.

I befippelsen væltede jeg ølflasken, så alt indholdet sprøjtede udover jorden. Jeg bøjede mig ned og samlede den op. Tømte de sidste dråber, og stirrede mig omkring med et vildt blik. Jeg trængte til mere øl for at berolige nerverne. Mine ben rystede under mig, og jeg havde en dårlig smag i munden.

Idet jeg rejste mig, gik det op for mig at ingen andre lod til at være berørt af det indtrufne. Ved de andre borde sad øvrige gæster og snakkede uforstyrret, som om ingenting var sket. Hvordan var det dog muligt at havne så i den grad langt inde i hampen? Godt nok blev man både sløv og introvert, men ét sted gik grænsen altså!

For oprørt til at tage hensyn til almindelig høflighed spurgte jeg dem, der sad nærmest, om de havde set det samme som jeg? De kiggede misbilligende på mig, som var jeg en irriterende flue, der var landet i deres øl. Hvem var jeg til at komme her og råbe op? De havde styr på det, og det skulle jeg blande mig udenom.

Jamen, jamen ... indvendte jeg, men de gad end ikke at svare.

Til sidst var deres tålmodighed tyndslidt. Til sidst bad de mig om at gå et andet sted hen, hvis jeg ikke havde noget mere konstruktivt at bidrage med. Heldigvis var jeg klog nok til at klappe i, inden jeg dummede mig endnu mere foran mennesker, jeg respekterede og beundrede.

Gradvis gik det op for mig, hvorfor jeg var gået galt i byen. Christianitterne var de første til at erkende, at man aldrig kunne tage friheden for givet. De, om nogen, var fuldkomment indforståede med, at der fandtes stærke kræfter, der arbejdede politisk i det skjulte for at fravriste dem deres hårdt tilkæmpede privilegier – om nødvendig ved brug af magt.

Overfor disse højværdige idealister havde jeg ført mig frem med en bedrevidende nedladdenhed, der stillede mig i et mildest talt dårligt lys. Det sidste de behøvede, var at en

storsnudet provinsdreng fra Norge kom rendende med brandsprøjten. De var naturligvis godt forberedt på det, der måtte komme af anslag. I modsætning til store dele af befolkningen i øvrigt, var de jo alt andet end historieløse.

Jeg fik pludselig travlt med at komme væk og sagde farvel. Jeg var simpelthen for flov over mig selv. At jeg med bravur havde opført mig som en nar og et fjols. De ønskede mig held og lykke med at redde verden, og kom *endelig* godt hjem.

Der skulle gå en rum tid, inden jeg vendte tilbage. Det var ikke det mest tossede jeg kunne finde på. I alle landets aviser kunne man efterfølgende læse, at aktionen den anden dag skyldtes, at politiet søgte efter nogle navngivne personer, med angivelig tilknytning til en ulovlig klimaorganisation, der planlagde en forestående terrorhandling.

Efter at civil ulydighed i stadig større grad blev defineret som terrorisme, fandtes der ikke mange klimaaktivister mere. Men hvis man først ønskede at finde nogle, gav det er eller andet sted mening at søge efter dem på Christiania.

I løbet af få dage udviklede det sig til hyppige og stadig mere voldelige sammenstød mellem christianitter og ordensmagten. Brat fik navnet *Knippelsbro* en helt ny betydning. Jævnliges razziaer i Pusher Street, arrestationer og chikane af fastboende så vel som besøgende var dagligdags. Selv små børn på vej i skole blev stoppet af civile politibetjente og kropsvisiteret, uden at deres forældre var til stede eller blot varslet herom.

Da nyhederne nåede offentligheden, nikkede jeg for mig selv: Jeg havde truffet et rigtigt valg. Hvis jeg ikke kunne besøge Christiania uden at risikere et ublidt møde med politiet, kunne det være lige meget. Hvilket formentlig var præcis, hvad de ønskede at opnå: Når omgivelserne blev tilstrækkelig ubehagelige, holdt folk sig også væk.

Henriette

Stadigvæk kørte jeg truck på det samme lager, og jeg havde ingen planer om at søge andet arbejde. Ganske vidst var virksomheden blevet nødt til at flytte til Ballerup efter at det stigende vand havde gjort Kødbyen uegnet. For mig gjorde det ingen forskel. Det indebar kun, at jeg nu skulle tage med en bus i stedet for S-toget når jeg skulle på arbejde.

Der fandtes såmænd udmærkede værtshuse i Ballerup. Men det var mere hyggeligt at tage hjem og gå forbi et af de lokale skænkestuer, spise aftensmad, se en fodboldkamp og slå en sludder for en sladder med de lokale gæster.

På det sociale område var der imidlertid ringe fremgang at spore. Ud over den obligatoriske fyraftensbajer om fredagen havde det ikke udviklet sig til nogen desiderede venskaber. Det undrede mig lidt at jeg aldrig var blevet inviteret hjem til nogen.

Der lod til at findes en usynlig barriere mellem de offentlige fællesskaber og den private sfære, som jeg ikke magtede at bryde igennem. Da følte jeg mig som en indvandrer. Trøsten, som ikke var nogen trøst i det hele taget, var, at jeg jo ikke var alene om ikke at finde fodfæste.

De kvinder, jeg mødte, syntes kun at være interesserede i ren sex og ikke ret meget andet. Med de dystre fremtidsudsigter ville de færreste sætte børn til verden. Det passede også mig fint, men jeg håbede dog alligevel på noget mere end et uforpligtende knald i ny og næ.

Endnu havde jeg ikke opgivet håbet om, at jeg én dag skulle møde en kvinde, der delte mine forestillinger om det gode liv. Jeg var overbevist om, hun fandtes derude et eller andet sted. Når jeg fandt hende, ville jeg filme resultatet og sende det til min eks; så kunne hun jo tænke over, om hun burde have valgt anderledes.

På den lokale bodega, hvor kvarterets arbejdere af enhver afstøbning trofast tilbragte deres eftermiddage og aftener, rendte jeg tilfældigvis på en kvinde der hed Henriette. Hun var et par år ældre end mig, uddannet sygeplejerske og arbejdede på det nærliggende Glostrup Hospital.

Med langt, mørkt hår samlet i en tyk fletning, der nåede hende midt på ryggen, brune øjne og fyldige læber, var hun uden sammenligning den smukkeste kvinde, jeg nogensinde havde set. Hun havde en aura af overnaturlig mystik omkring sig.

Det stod snart klart, at det var os to, det handlede om. Vi var enige om at tage den med ro og lade forholdet få lov til at udvikle sig i et naturligt tempo. Der var ingenting, der hastede. Selv om vi boede hver for os, tilbragte vi de fleste nætter i hinandens selskab, sommetider hos hende, andre gange hos mig. Nogle nætter sov jeg alene, når hun havde nattevagt på hospitalet.

Det faktum at hun kom fra Jylland havde ikke hindret hende i at skaffe sig et stort socialt netværk, som ikke kun omfattede hendes arbejdskolleger. Efterhånden begyndte jeg at få en social omgangskreds, både par og enlige. Uden tvivl havde jeg godt af at komme ud af min egen boble, og jeg opdagede at det at have nogen at dele livet med, løftede mig op af melankoliens dynd.

Henriette introducerede mig for Københavns musik- og kulturliv. Dette var noget, jeg længe havde forsømt. Med fornyet ungdommelighed kastede vi os ud i byens natteliv. De næste mange måneder blev en kulturel *tour de force*. Mindst en gang om ugen forsøgte vi at opleve en biograf-premiere, en koncert eller et andet event, hvis det passede med hendes vagter.

For første gang i flere år smilede lykken og gjorde at livet igen var til at holde ud.

Der gik et par år på den her måde.

Vores forhold havde nu udviklet sig så meget, at Henriette var begyndt at foretage forsigtige sondringer om at få børn. Det, der holdt mig tilbage, var rædslen for at der skulle gå kludder i den på et senere tidspunkt. Alt vi investerede i en fælles fremtid, ville være fuldkomment bortkastet i samme øjeblik, vi eventuelt gik fra hinanden, og hvad så med børnene?

Mønsteret var tydeligt: Lige så snart jeg blev stillet overfor forventninger om at indgå i en forpligtende relation, trak jeg følehornene til mig. Måske var det noget med manglende modenhed; måske var det på tide at jeg blev voksen og begyndte at tage ansvar.

Vand over hovedet

Jeg vågnede med en fornemmelse af at jeg var ved at drukne. Som om jeg havde fået vand over hovedet. Med et halvkvalt skrig satte jeg mig op i stolen og gispede efter vejret. Min puls var oppe i mindst 170, og min hals snørede sig sammen. Der gik noget tid inden jeg forstod, hvor jeg var, og at der ikke var nogen fare på færde. Som sædvanligt havde jeg sovet foran fjernsynet.

Jeg greb den tomme ølflaske og gik ud i køkkenet efter en fuld af slagsen. Så kom jeg i tanke om at der ikke var flere tilbage. Eftersom det var lørdag aften og Henriette havde vagt, bestemte jeg mig for at tage ind til København og få en natbajer. Jeg iførte mig læderjakke og militærstøvler, gik ud og fandt en natbus der kørte ind til København. Ved Emdrup Torv meddelte chaufføren at han ikke kørte længere.

Kollektivtilbuddet var ikke, hvad det engang havde været.

Jeg travede ad Tagensvej og drejede ind i Lygten. På Nørrebro Station passerede jeg under Højbanen og fortsatte ad Nørrebrogade. Det måtte have kommet en ordentlig omgang regn for nylig, for gaderne flød med vand. Heldigvis havde jeg kraftigt fodtøj, som tålte at jeg trådte ud i de dybeste vandpytterne.

Jeg var nået hen til den gule mur for enden af Assistens Kirkegård, inden det slog mig at der var bemærkelsesværdig få mennesker ude. Området omkring Nørrebros Runddel var ellers kendt for sit myldrende natteliv, men jeg så praktisk talt ingen, og der kørte hverken natbusser

eller biler langs gaden. Sandsynligvis skyldtes det alt vandet.

Et stykke længere fremme fik jeg med ét øje på en procession, der langsomt kom gående mod mig. Som de nærmede sig, kunne jeg se at de bar på et kæmpe trækors. Årstiden taget i betragtning virkede det fuldkomment malplaceret – det var et halvt år efter påske. Idet de passerede mig, havde den lave messen steget til højlydte, religiøse besværgelser. Ud fra ordlyden forstod jeg at de ønskede at fordrive 'ondskaben' fra Nørrebro, som de påstod var årsagen til oversvømmelserne, som de mente var Guds straffedom over de van(d)tro.

I samme øjeblik lød der klirren i glas og høje råb bag mig. Jeg vendte mig forskrækket om. På den anden side af Nørrebrogade havde en stor flok samlet sig. Udstyrede med kæppe og sten var de i gang med at smadre samtlige butiksruder. Længere væk havde andre stukket flere bile i brand. Det gav mindelser om den gang, de ryddede og rev Ungdomshuset på Jagtvej.

Det var mere spændende end nogen kriminalroman, eller hvad jeg var komfortabel med. Det var bare et spørgsmål om tid inden strømmerne kom farende med det tunge skyts. Jeg fik pludselig travlt med at lægge størst mulig afstand mellem mig selv og postyret.

Jeg skyndte mig ind gennem porten til kirkegården. Jeg var ikke nået mere end et par hundrede meter, før jeg hørte skarpe skud og lyden af en helikopter over hovedet på mig. Jeg var vist nået at komme væk i sidste øjeblik.

Puha! Et eller andet sted fandtes der vel et natåbent værtshus. Mere end noget andet trængte jeg til en bajer, og det kunne ikke gå stærkt nok.

Halvvejs gennem kirkegården stødte jeg på en ny hindring i form af stadig dybere vandstand. Der var næppe faldet mere regn her end andre steder, men åbenbart var drænet ikke dimensioneret til så store vandmængder. Jeg skiftede retning, men måtte bare konstatere at jo længere jeg gik, jo større blev dybden.

Da jeg kom ud på gaden på den anden side, i nærheden af Blågårds Skole, nåede vandet mig til midt på læggen. Jeg standsede op og spejdede i begge retninger. Et stykke væk kom en kano med to personer om bord glidende lige så stille.

De kaldte ud til mig og spurgte om jeg ville med?

Det var et tilbud, jeg ikke kunne afslå. Jeg tog plads mellem dem. Med kraftfulde, jævne årtag førte de kanoen videre ad den oversvømmede gade. Ingen af os sagde noget. Vi havde rigeligt med at bruge øjne og ører. Det var et nedslående syn: Byen var i færd med at blive slugt af havet.

I Gyldenløvesgade var vandet så dybt, at man kun så tagene på de parkerede biler. Det føltes helt surrealistisk at passere den berømte Søjlevilla på den forkerte side.

I Indre By var tilstanden endnu meget værre. Også her var gaderne fulde af vand. Hærværket på Nørrebro var ved at sprede sig til resten af byen. Høje råb lød mellem husene. Flere steder lå store ansamlinger af både, hvor men-

nesker hæmningsløst smadrede og plyndrede de nærliggende forretninger.

Mærkeligt nok var jeg ikke bange, bare usigeligt bedrøvet over, hvor *hurtigt* nogle mennesker forfaldt til barbari når solidariteten forsvandt. Stigende sirener varslede at ordensmagten var på vej. En helikopter fløj lavt over hustagene. På ny hørtes skudsalver, og de lød stadig nærmere.

Mine to rejsekommerater havde ingen intentioner om at deltage, hverken i hærværket eller plyndringen – vi var bare nysgerrige tilskuere. Vi padlede af sted. Inden vi drejede om gadehjørnet, vendte jeg mig om og nåede at se, hvordan bevæbnet politi gik til aktion mod vandalerne. Denne gang mente jeg, at deres indsats var på sin plads.

Jeg blev sluppet af der hvor de havde taget mig om bord, inden de fortsatte videre ad Åboulevarden. Hvor de egentlig kom fra, ved jeg ikke. Jeg spurgte ikke. Jeg så dem aldrig mere.

Jeg fandt vejen tilbage til Emdrup Torv og tog natbussen hjem.

Jeg vågnede i min egen seng den næste morgen. Da jeg tændte for fjernsynet, kunne jeg dystert konstatere at tilstanden inde i byen var endnu meget værre, end hvad jeg troede.

Skønt var det ikke lige netop dét, jeg altid havde prædikeret om? Hvor meget bedre alting ville blive, når det vi kendte som 'civilisationen' brød sammen og blev erstattet af nye måder at leve og organisere samfundet på? På ingen måde. Jeg havde båret på en naiv ønskedrøm om at se en-

den på undertrykkelse og overgreb mod sagesløse mennesker. Ikke at det land og den by, jeg holdt så meget af, skulle ende som Nordens svar på det sunkne Atlantis (om end Christian IV havde bygget dele af byen efter hollandsk model, med kanaler og hele molevitten).

Mente Henriette i fuld alvor, at det var tilrådeligt at sætte børn ind i denne verden? Jeg fortalte hende aldrig om mine natlige eskapader. Selv om vi delte næsten alt, var der visse ting, jeg valgte at beholde for mig selv. Jeg var bange for, at hun ikke skulle forstå mine motiver.

Operation 'Ararat'

Tøvende vendte jeg tilbage til Christiania. Mens jeg var på arbejde, havde jeg rigeligt med at passe mine opgaver. Men når jeg fik fri, mærkede jeg hvordan rastløsheden kom krybende. Til sidst tog jeg mod til mig. Dem, der havde deres daglige gang i Fristaden var vant til aparte eksistenser og outreret adfærd. Formentlig havde de glemt mig forlængst.

Utvivlsomt havde jeg haft godt af en tænkepause. Langsomt fandt jeg tilbage til mig selv og det fællesskab, jeg for et par år siden havde tilhørt. Forsigtigt drejede jeg samtalen derhen, hvor jeg ville have den. Jeg havde bestemt mig: Jeg ville blive klimaaktivist. Jeg måtte simpelt hen foretage mig noget. Jeg var ikke bange for konsekvenserne.

Efter nogle uger tog de mig med ind bagved og spurgte mig grundigt ud om mine motiver og holdninger. Et par af dem genkendte mig fra fortiden og sagde god for mig. Nu satte de mig ind i planerne for Operation 'Ararat'.

Skønt jeg sympatiserede med mennesker der greb til civil ulydighed, fordi alle døre var lukkede, havde jeg aldrig været med til at besætte huse. Men jeg kendte nogen, der havde. Efterhånden som vandet gjorde stadig flere boliger ubeboelige, var priserne på de tilbageværende byggerier så høje, at hjemløshed igen var blevet et reelt socialt problem. Et problem, som samfundet åbenbart ikke formåede at løse. At besætte fraflyttede huse blev hurtigt lige så kraftigt fordømt fra myndighederne side, som det havde været på BZ'ernes storhedstid i halvfjerdserne og firserne.

Kort fortalt havde de bestemt sig for at besætte Sundholm – den flydende ø i Øresund. *H.C. Andersens Tivoli Land* var gået dundrende konkurs året i forvejen, efter at være drevet med underskud siden starten. De økonomiske kalkuler havde vist en urealistisk forventning om projektets rentabilitet – de besøgende var kort og godt blevet væk. Øen lå opgivet, og politikerne havde endnu ikke besluttet sig for, hvad man skulle bruge den til. Den indbød jo til at blive det nye Christiania.

Overtagelsen af Sundholm var, ret beset, ulovlig.

Operation 'Ararat' blev iværksat en bidende kold, stjerneløs nat i februar. Den vedvarende nordenvind piskede havet til frådende skum, hvilket satte vores armada af gummibåde på store prøvelser. Der skal dog bemærkes, at der skulle meget mere til end lidt blæsevejr for at stoppe os; vi var fast besluttet på at klare skærene når vi først var nået hertil.

Aktionen var meget nøje planlagt og havde været længe undervejs. Den valgte fremgangsmåde var udtænkt i

mindste detalje, kvalitetssikret og givet en grundig konsekvensanalyse. Intet var overladt til tilfældighederne. Om det blev succes eller fiasko afhang blandt andet af, at ingen opdagede os før landgangen var gennemført. Hvad der senere skete, var i højeste grad et åbent spørgsmål.

Egentlig var der tale om flere parallelle, koordinerede anslag. Allerede for flere måneder siden var et antal oppustelige gummibåde blevet smuglet ud til Dragør og gemt af vejen på strategiske steder i udhuse og garager. Kun én person vidste hvor bådene var, frem til det tidspunkt da de skulle søsættes. Alt det andet udstyr, der kunne blive brug for, skulle man selv slæbe på.

Jeg var ingen overtrænet idrætsudøver på steroider, kun en ganske almindelig idealist, men det var også godt nok. Jeg havde gået så tilpas mange vandreture i de norske bjerge med min far i barndommen, at jeg var vant til at bære på tunge rygsække. *Noget* godt var der kommet ud af min faders overdrevne forestillinger om “en sund sjæl i et sundt legeme”: Han havde trods alt lært mig *aldrig* at give tabt om vejen faldt lang.

Vi vidste udmærket, at vi næppe ville få en anden chance, hvis vi dummede os. Blev vi snuppet i gerningsøjeblikket, ventede der os lange fængselsstraffe. Det var slemt nok; landets fængsler er ikke længere de veludstyrede hoteller med roomservice, som de engang var. Værre endnu var risikoen for, at vores eksempel ville blive brugt til at legitimere den gængse opfattelse af, hvem der var skurke og helte i slaget om menneskehedens overlevelse.

For at undgå at blive infiltreret af efterretningsagenter (jo, de findes vistnok stadigvæk, selvom jeg så vidt vides aldrig har mødt nogen i levende live), havde vi organiseret os i lukkede celler. Ingen havde kontakt med de øvrige medlemmer i deres egen celle, men havde en kontaktperson for det tilfælde at noget gik galt under forberedelserne. Ingen havde det totale overblik over hele organisationen (bortset fra PET). Måske derfor kunne vores hemmelige mission lykkes. Det var under alle omstændigheder et forsøg værd.

Målet med vores mission var at i al fald *nogle* af os skulle klare at gå i land, for bagefter at hjælpe nye aktionister i land efterhånden som de nåede frem. Vi regnede koldt med at vi ikke ville møde hård modstand. Vi håbede at lave så meget ballade, at medierne meldte om det.

Vi var nået halvvejs til Sundholm, da et antal gigantiske lyskastere blev tændte, og en flåde af hurtige krydsere kom fossende gennem bølgerne. En drønende røst meddelte at de var fra politiet, og at vi var omringede.

Nogle af os vendte om, blot for at opdage modtagelseskomiteen inde på land. Og dér endte eventyret. Den gode del af historien er, at ingen af os omkom der ude nær salten Østerstrand. Men der hørte også heldet op.

I alt var vi nærmere fyrretyve personer i forskellige aldre som, fordelt på et antal gummibåde, havde iværksat den dristigste besættelse siden firserne. At det var mislykket, var egentlig underordnet, i det vi benyttede den efterfølgende retssag til at rette fokus på, hvordan vi mente at udviklingen bevægede sig i en forkert retning.

Vi blev alle sammen idømt hårde fængselsstraffe, mellem elleve og fjorten års hæfte alt efter hvilken position vi havde haft i planlægningen af missionen.

Henriette blev selvfølgelig sønderknust, da hun forstod hvad det var jeg havde været med til. Jeg prøvede at forklare, at jeg havde gjort det for vores børn og vores fælles fremtid; men så skulle hun jo vente et antal år på at jeg kom ud igen.

Jeg var ked af det, men hvad kunne jeg gøre ved sagen? Jeg mistede mit arbejde, min kæreste og et sted at bo på at være en blåøjet idealist. Men jeg ville have gjort det samme om igen, hvis situationen var opstået på ny.

Nu venter jeg bare på, at jeg bliver forsat på fri fod, så vil jeg tage hjem til Norge. De norske fjelde er så høje, at der ikke er nogen fare for oversvømmelse. Jeg ved at jeg kommer til at savne Danmark, men hvad er alternativet?

Jeg vover simpelthen ikke at tage chancen med at bo i et land, hvor jeg ikke kan gå til bageren hver søndag morgen og købe ferske rundstykker, uden at blive *meget* våd om fødderne.

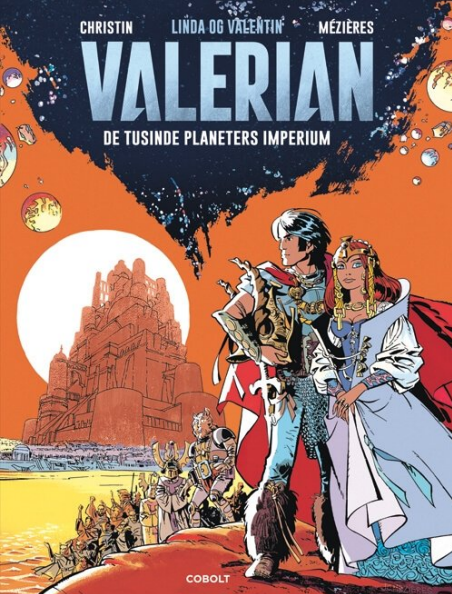
JEAN-CLAUDE MÉZIÈRES, 1938-2022

af Klaus Æ. Mogensen

Den store, franske tegneserietegner Jean-Claude Mézières døde 22. januar, 83 år gammel. Hans navn og oeuvre er uløseligt knyttet til en af verdens bedste science fiction-tegneserier, *Linda og Valentin* (originalt: *Valérian*).

Mézières blev født i Paris og voksede op i den velstående bydel Saint-Mandé. Han begyndte tidligt at tegne, med inspiration fra belgiske tegnere såsom Hergé, Franquin, Morris og Jijé og den amerikanske tegner Jim Davis, blandt andet kendt fra *Mad Magazine*. Han blev uddannet på en kunsthøjskole og arbejdede derefter med at producere illustrationer til bøger, magasiner og reklamer. Fascineret af det Vilde Vesten tog han i

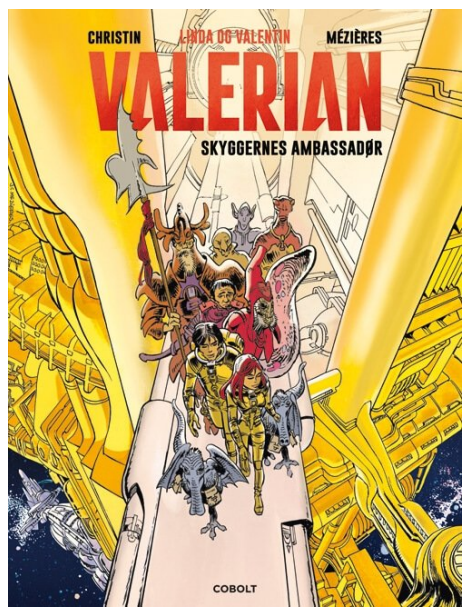

1965 til Amerika for at arbejde som cowboy; en oplevelse der kom til at præge hans senere produktion (se fx tegninger af bjerge og klipper i *Linda og Valentin*). Under opholdet mødte han blandt andre sin barndomsven Pierre Christin og en ung kvinde, Linda, som senere blev hans kone.

Vel tilbage i Frankrig slog han sig sammen med Christin om at skabe en science fiction-tegne-

serie, og resultatet blev *Valerian, agent spatio-temporel*, senere *Valérien et Laureline*, som på dansk blev til *Linda og Valentin*, og resten er, som man siger, historie. Serien gik hurtigt sin sejrsgang over hele Europa og senere også i USA. I 2007 kom en tegnefilmserie i japansk stil i 20 afsnit, og i 2017 lavede den franske filmskaber Luc Besson en engelsksproget film med stort budget, *Valerian and the City of a Thousand Planets* (som har mødt kritik for sin fejlslagne portrættering af seriens to hovedpersoner).

Det var oprindeligt planen at *Linda og Valentin* skulle slutte med albummet *Tordenkilen fra Hypsis* (1985), men Mézières og Christin valgte alligevel at fortsætte og skabte ni yderligere al-

bums i årene 1988 til 2010. Disse albums har generelt svagere historier end de tidligere, men Mézières' tegninger er stadig helt i top. Senere er kommet nogle få særalbums med andre forfattere og tegnere.

Selvom *Linda og Valentin* var det, der fyldte mest i Mézières arbejde, lavede han også andre ting. Blandt andet lavede han concept art til Bessons tidligere science fiction-film, *Det femte element* (1997), og han underviste i en periode i tegneserietegningen på Vincennes-universitetet i Paris, me de senere kendte tegnere Régis Loisel og André Juillard blandt sine elever. I 1987 gennemillustrerede han en roman af Christin, *Lady Polaris*.

Mange har gjort opmærksom på at meget design i George Lucas' oprindelige *Star Wars*-trilogi trak markant på Mézières tegninger fra *Linda og Valentin*. Det kommenterede tegneren selv med nedenstående tegning.

TROFAST

Af Torben Mogensen

Torben Mogensen har med mellemrum bidraget med anmeldelser og noveller til Himmelskibet i mere end et årti. Til dagligt arbejder han som lektor på Datalogisk Institut i København. Torben læser en del science fiction og fantasy, og han har spillet rollespil siden starten af 1980'erne. Blandt hans metier er programmeringssproget Troll, der alene er lavet for at beregne sandsynligheder for forskellige slags terningsslag, og programmet Planet, der laver tilfældige verdenskort. Begge dele (og mere til) kan findes på hans [hjemmeside](#).

I ET LILLE LAND boede der for mange år siden en ung konge. Hans forældre døde da han endnu var en ung dreng, så selv om han med det samme blev udråbt til konge, blev landet styret af forældrenes rådgivere. Kongen havde intet imod det arrangement, da det gav han mere tid til at tage på jagt med sin hest og sine hunde -- når han ikke var tvunget til at sidde til lektioner i styring af små kongeriger.

Kongen voksede op til en ung mand og overtog med tiden mere af landets styring, men tog sig stadig tid til jagt en gang imellem. Ægteskab og familie lå endnu fjernt for ham -- det kunne han tidsnok få. Hans barndoms hest var blevet for gamle til jagt, og de fleste hunde var i mellemtiden døde af alderdom. Kongen holdt dog meget af sin ene overlevende gamle jagthund, så den fik lov til at følge ham rundt på slottet, når kongen udførte sine daglige pligter, og hunden fik endda lov til at sove i en kurv i kongens sovekammer. Og når kongen var på rejse, sov hunden i foden af kongens seng, selv om den godt vidste, at det ikke var velset. Men tjenestefolkene sladrede ikke, og kongen lod som om han ikke vidste noget.

En dag kom der rygter til slottet om, at en prægtig hvid hjort var set i skovene ved de nærliggende bjerge, og kongen tog straks ud med hest og hunde for at finde denne hjort og tage dens hoved med hjem som trofæ. Han tog proviant med til flere dage, for rejsen til bjergene tog næsten en hel dag, og jagten ville nok tage flere dage, før kongen enten havde skudt hjorten eller givet op. Den gamle hund blev som sædvanlig tilbage, og selv om den savnede

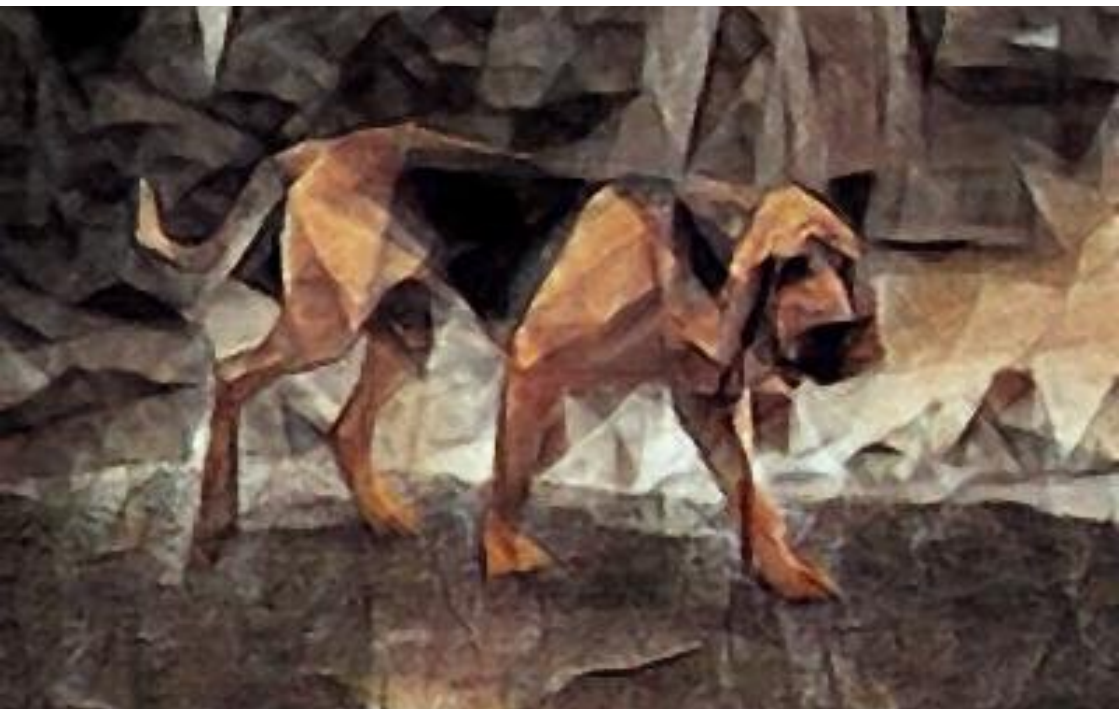
sin herre, trøstede den sig ved at sove i hans seng, hvor den kunne lugte ham. Tjenestefolkene gav også hunden ekstra godbidder til trøst.

Da hunden den anden nat efter kongens bortrejse sov i fodenden af sengen, fik den en mærkelig drøm. Den så kongen sidde i et mørkt kammer og råbe efter hjælp, som ikke kom. Da hunden vågnede om morgenen, var den overbevist om, at det havde været en sand drøm, og den besluttede at tage ud for at finde og hjælpe sin herre. Den besøgte først køkkenet, hvor den spiste al den mad, den kunne få lov til -- for det var ikke godt at vide hvornår, den igen fik chancen for et ordentligt måltid. Dernæst tog den ned til stalden og snakkede med sin gamle jagtven -- kongens barnshest. Hesten fortalte hunden hvilken ung hest og hvilke unge hunde, kongen havde taget med sig. Efter at have snuset til deres båse og kurve, havde hunden færten af dem og fulgte sin næse ud af slottets port og ud ad landevejen.

Den første dag gik med at følge sporet langs landevejen. Selv der hvor hunden kunne lugte, at kongen og hans dyr havde gjort hold ved en kro eller et vandløb, fortsatte hunden uden ophold udover til at tage en lille slurk vand. Men til sidst blev den træt og lagde sig til at sove under et gammelt egetræ. Mens den sov, gentog drømmen sig, og om morgenen var hunden endnu mere fast besluttet på at finde sin herre, så den drog straks videre trods en knurrende mave. Sporet kunne den stadig uden besvær følge, og den nåede midt på dagen til en kro, hvor den kunne lugte at hesten havde været opstaldet for natten. Den var vant til

at kunne få mad i slottets køkken, men da den forsøgte det samme i kroen, blev den jaget væk med kost og skældsord og måtte fortsætte sin sult til trods.

Hen ad aften forlod sporet landevejen og fortsatte ned ad en mindre skovsti. Der var mere dyreliv her, og hunden forsøgte flere gange at løbe efter kaniner for at få mad, men måtte erkende at den var bleve for gammel til at jage. Så den måtte nøjes med en stor, grim tudse som trods alt var for langsom til at løbe væk. Særligt godt smagte den heller ikke, men hunden havde brug for maden og kunne lægge sig til at sove med en knap så knurrende mave som tidligere. Også denne nat drømte hunden om kongen, der dog ikke længere råbte om hjælp -- han sad bare lænet og af en væg og så opgivende ud. Kort efter at have genoptaget sin rejse om morgenen fandt hunden kongens unge jagthunde liggende i en lysning. De var alle døde -- tilsyneladende sparket ihjel af en stor hjort. Hesten og kongen

var der ikke, men hunden kunne følge spor af både hest og hjort, der i stor fart havde forladt lysningen. Efter endnu et par timer fandt hunden også hesten -- lige så død som hjorten. Sadeltaskerne sad stadig over hestens ryg, og hunden kunne lirke den ene taske op og tage noget af det hundefoder, som kongen havde taget med til sine jagthunde. Således mættet fortsatte hunden. Der var dog noget underligt ved sporene. Kongen var selvsagt til fods, og hunden kendte hans lugt godt nok til med lethed at følge sporet, men hjortens spor blev efter et stykke tid erstattet af bare menneskefødder, der på skift løb frem og vendte sig om, som om mennesket havde set sig tilbage og ventet på noget.

Efter at have fulgt dette besynderlige spor i flere timer kom hunden til en klippevæg. I klippevæggen var en åbning, som begge spor ledte ind i. Indenfor åbningen ledte tre smalle, mørke og krogede gange videre ind i bjerget. Den barfodede og kongen var gået hver sin vej, men hunden fulgte sporet efter sin herre ind i mørket. Efter kort tid mandede gangen ud i et lille sekskantet rum med gange på alle sider. Det var helt mørkt, men hunden kunne uden problemer følge duftsporet af sin herres vandring. Sådan fortsatte den i mange timer med mange små rum og mange krogede gange, indtil hunden til sidst fandt sin herre siddende op ad væggen i et af de sekskantede rum. Først da hunden slikkede kongen i ansigtet, ænsede han noget. Kongen blev først bange, men genkendte hurtigt sin hund på den gøen og dens pels. Kongen blev meget glad, og efter at have omfavnet sin hund, rejste han sig op, men

sørgede for hele tiden at holde en hånd på hundens ryg. Kongen gjorde tegn til at hunden skulle føre an, og det gjorde den gladeligt.

Efter nogen timer så de begge dagslyset igen. Kongen fandt hurtigt et lille vandløb, hvor han slukkede sin tørst, og han fandt noget tørt brød frem fra sin skuldertaske og delte dette med sin hun. Da kongen efter et kort hvil rejste sig igen, gik hunden foran i retning mod det hjemlige slot, men kongen kaldte ham tilbage og gik i stedet tilbage til huleåbningen. Hunden blev noget forvirret over dette, men efter at kongen havde lavet fagter og talt til den forstod hunden, at han ville have den til at følge de barfodede spor ind i hulen. Det gjorde den så, og efter at have bevæget sig gennem mange mørke og snoede gange, nåede de endelig til et sted, hvor de kunne se dagslys for enden af gangen. De nåede ud til en lille dal omgivet af stejle klippesider. Dalen selv var dækket af frugttræer og blomstrende buske, og overalt var der fuglesang. En sti fulgte fra huleåbningen ind mod midten af dalen.

Kort efter så både hund og konge, at stien ledte til et lille stråtækt hus omgivet af en lav hæk. De de nærmede sig, kom en ung hvidhåret kvinde ikklædt en hvid kjole ud af huset. Hun talte til kongen, og hunden kunne mærkeligt nok forstå, hvad hun sagde, selv om den normalt ikke kunne forstå menneskesprog.

“Hvordan fandt du herind?” spurgte kvinden, “det har ingen gjort før.” Kongen pegede da på sin hund og sagde noget, som hunden ikke forstod. Men det gjorde kvinden tilsyneladende, for hun nikkede. Til hundens store overra-

skelse gik kongen ned på knæ og sagde noget til kvinden i en bønfoldende stemme.

Kvinden så også overrasket ud, men svarede "Du var ikke kommet hertil uden hjælp fra din trofaste hund, så det er kun rimeligt, at den får lov at bestemme."

Hun vendte sig mod hunden og sagde så, "Er din herre et godt menneske? Og ønsker du, at jeg tager med jer hjem, selv om du må dele din herres opmærksomhed og kærlighed med mig?" Hunden gik hen til sin herre og slikkede ham på hånden som svar på det første spørgsmål. Det andet vidste hunden ikke rigtigt, hvad den skulle svare på, så den gik rundt om kvinden og snuste til hende. Det var ganske rigtigt denne kvinde, der havde sat de barfodede spor i skoven og hulen, men der var også en svag lugt fra den hjort, der havde dræbt kongens hest og hunde.

"Ja, jeg var også den hvide hjort," sagde kvinden, som gættede hundens tanker. "Men jeg havde ikke gjort din herre og hans dyr noget, hvis ikke de havde jagtet mig med tanke på at slå mig ihjel. Men nu bedyrer din herre, at han helt har opgivet den tanke, og kun ønsker mig til hustru. Er det også det, du vil?"

Hunden var meget i tvivl, men da den kiggede på sin herre og så hans bønfoldende øjne, var beslutningen taget. Den logrede med halen, og bed forsigtigt i kvindens kjole, og trak hende hen mod kongen.

"Nuvel, jeg tager med jer," sagde kvinden og tog kongens hånd og trak ham op fra hans knælende stilling. Han omfavnede som svar kvinden, og da de slap hinanden,

rakte han sin hånd ud mod hunden, som også blev omfavnet.

De blev hos kvinden et par dage, men derefter pakkede hun en vadsæk, og de drog alle tilbage mod slottet. Undervejs overnattede de på kroer, og nu var hunden velkommen til al den mad, den kunne ønske sig. Efter de var vendt tilbage til slottet, blev der afholdt en stor fest, hvor kongen og kvinden sad sammen og dansede sammen, og om aftenen gik de begge til kongens sovekammer. Kongen ville først ikke lukke hunden ind, men kvinden overtalte ham til at lade hunden komme ind og sove i sin kurv.

Næste morgen da de to elskende vågnede, var hunden død. Den lange rejse havde været for meget for den i dens høje alder. Hunden fik en statelig begravelse, og som gravsten blev rest en statue af hunden med skriften "Kongens mest trofaste undersåt." Kongen tog aldrig siden på jagt og forbød jagt på hjorte. Enhver, der blev grebet i dette skulle personligt undskylde overfor dronningen, og det havde ingen lyst til. Kongen fik aldrig igen en ny hund, men han besøgte sammen med sin hustru og sidenhen også sine børn dagligt gravstedet.

Og der blev altid efterladt en lille godbid mellem porterne på statuen.

ANDRE STORE SUPERHELTETEGNERE

Af Klaus Æ. Mogensen

I sidste nummers Tegneserieklumme fortalte Tue Sørensen om de ti tegneserietegnere (underforstået af superhelte), som han anså som de mest betydningsfulde gennem tidene. Sådan et udvalg vil altid være præget af personlig smag, og selvom jeg er helt enig med mange af Tues valg, synes jeg alligevel at han overså – eller fravalgte – en håndfuld tegnere som jeg mener er mere betydningsfulde end dem, han har valgt at tage med. Ifølge min personlige smag, naturligvis. Dem vil jeg så præsentere her.

GIL KANE

Gil Kane (1926-2000) var en tegner der i høj grad kom til at præge 'sølvalderen' for amerikanske superhelte med arbejde for DC i 1960'erne og Marvel i 1970'erne. Han var medskaber af den moderne udgave af *Green Lantern* og skabte på egen hånd den moderne udgave af *The Atom*, hvor han blev kendt for sine dynamiske figurtegninger og stærke brug af perspektiv og kameravinkler. Han flyttede til Marvel i 1971 hvor han

Kanes sans for at tegne futuristisk teknologi og fremmedar-

A black and white comic book illustration. In the foreground, a muscular man with a determined, shouting expression stands on a rocky, uneven ground. He is wearing a tactical suit with a large, circular device mounted on his chest, connected by tubes to his shoulders. He holds a handgun in his right hand, pointing it upwards. His left arm is raised, showing a gauntlet. Behind him, a smaller, bald man with a mustache and a similar tactical suit is crouching, looking towards the viewer. The background is a dark, starry sky. A large, bright, circular moon or sun is positioned behind the hero. A spaceship with multiple engines is flying in the upper left, and another smaller aircraft is visible to the right. Numerous tentacles, some with suckers, are reaching up from the bottom of the frame, surrounding the characters.

WALLY WOOD

Wally Wood (1927-1981) er i dag nok mest kendt for sit arbejde for EC Comics i magasinerne *Weird Science*, *Weird Fantasy* og *MAD Magazine*, men tegnede også en del superhelte, blandt andet en håndfuld tidlige *Daredevil*-hæfter og en *The Spirit*-historie hvor den maskerede helt komemr til Månen. Som superheltetegner huskes han dog især for serien *T.H.U.N.D.E.R. Agents*, hvortil han blandt andet tegnede historierne om Dynamo og Noman. Han tegnede også krimiserien *Cannon* og flere erotiske serier, blandt andet *Sally Forth* (da: *Sally*) og *Gang-Bang* med pornografiske parodier på kendte tegneserier fra *Prins Valiant* til *Superman*.

Woods stadigvæk dårligere helbred begrænsede desværre hans arbejde, og i den sidste del af karrieren fungerede han især som rentegner. Indtil han tog livet af sig selv i 1981. Han sidste større bedrift var den flotte fantasy-historie *The King of the World* (1978, da.: *Odkin den Snu*). På trods af sin forholdsvis

begrænsede produktion har Wood i kraft af sit kraftfulde og dynamiske streg, som har inspireret senere generationer af tegnere, bl.a, Jim Steranko, Paul Gulacy og Alan Davis (se Tues klumme fra sidste nummer).

Sort-hvid udgave af Wally Woods coverillustration til *Incredible Science Fiction* # 33 (EC Comics, 1956)

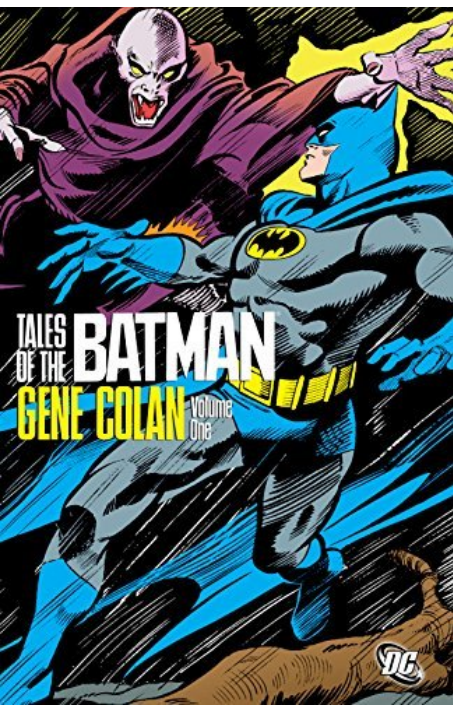
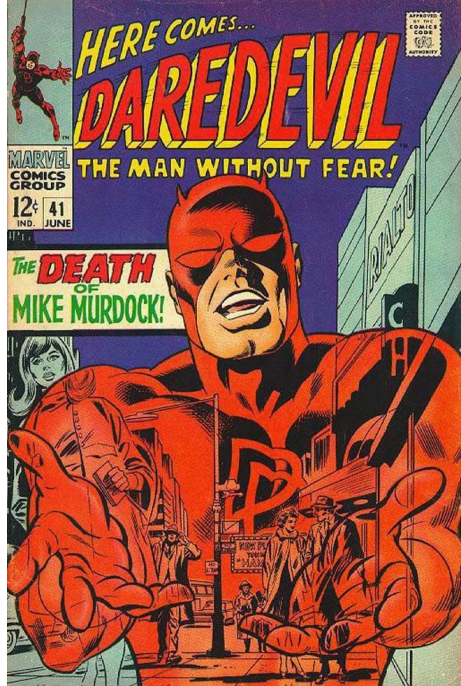
GENE COLAN

Gene Colan (1926-2011) begyndte at arbejde for Marvel Comics i 1946 da det stadig hed Timely Comics. I starten af 1960'erne tegnede han blandt andet *Sub-Mariner*, *Iron Man*, *Captain Marvel*, *Doctor Strange* og *Daredevil*, som han tegnede omkring 100 numre af. Han udviklede en personlig stil med en 'blød' og stemningsmættet streg, der lå langt fra den gængse "Marvel style", der læned sig op ad Jack Kirby og Steve Ditko.

Denne stil kom ham til gode på *Doctor Strange* og især på *The Tomb of Dracula*, en af Marvels horror-superhelteserier fra 1970'erne, som blandt andet introducerede den se-

nere filmatiserede vampyrjæger Blade, og Steve Gerbers humoristiske *Howard the Duck*.

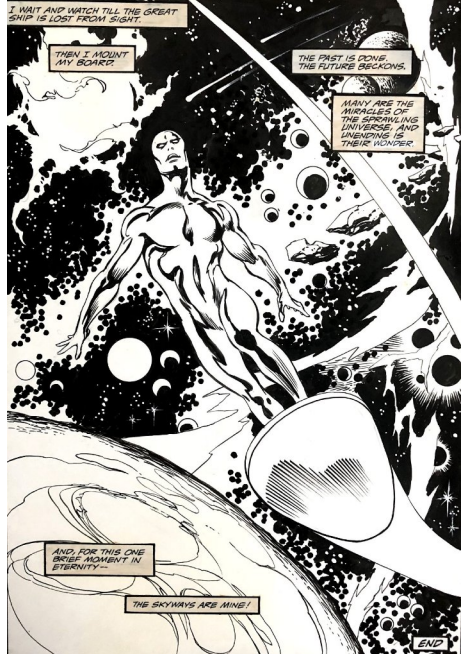
Efter kontroverser med redaktøren Jim Shooter gik Colan til DC, hvor han blev den primære tegner på *Batman* og *Detective Comics* 1981-86. Herefter blev det til spredte opgaver for forskellige forlag, hvoraf det bedste nok er krimiserierne *Nathaniel Dusk* (DC) og *Detectives, Inc.* (Eclipse).

JOHN BUSCEMA

John Buscema (1927-2002) var en meget benyttet tegner hos Marvel fra 1960'erne og frem til kort før sin død. Han afløste Jack Kirbys som tegner på flere af de serier, denne tegnede for Marvel, efterhånden som han forlod dem: Fantastic Four, Thor og Avengers. Det var en tung arv at følge, men Buscema klarede det fint, med en stil der (efter bestilling) lignede Kirbys, men efterhånden mere blev mindre kantet og mere blød og personlig, måske med inspiration fra førømtalte Gene Colan.

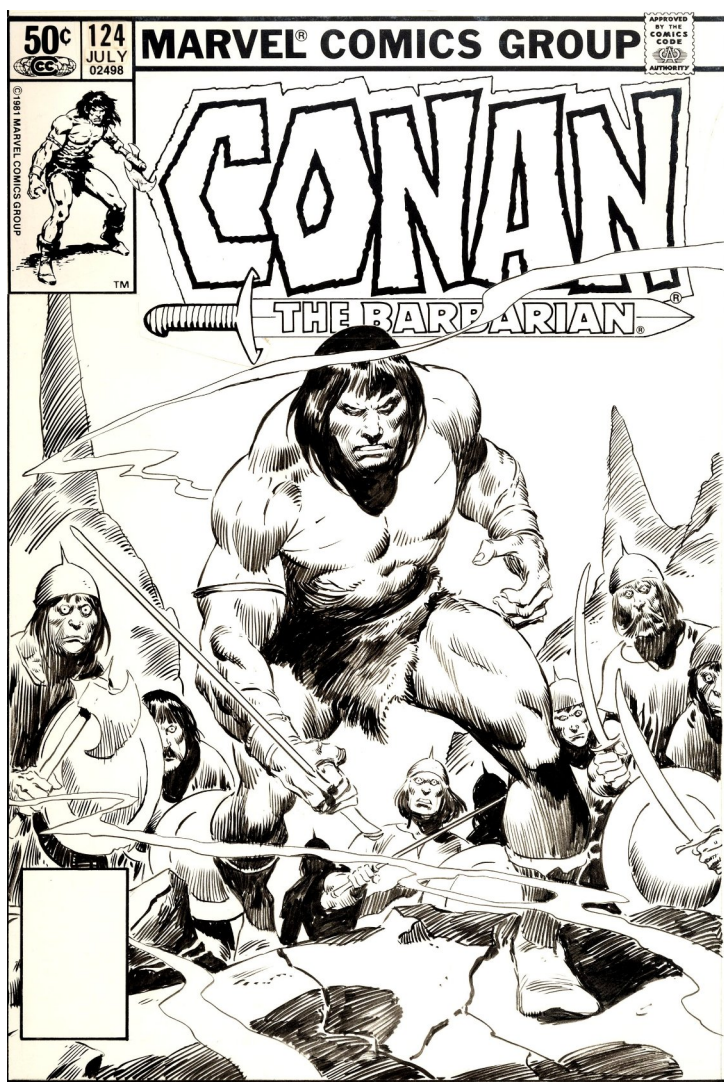

Buscema tegnede den første soloserie med *Silver Surfer*, skrevet af Stan Lee, men huskes nok især for sit mangeårige arbejde på *Conan the Barbarian* og sort/hvid-magasinet *Savage Sword of Conan* (hvorfra en håndfuld historier er udgivet som albums i Danmark). I det meste af sin karriere tegnede han i gennemsnit to serier om måneden – i perioder op til fire – og var dermed i høj grad med til at definere Marvels look.

Nogle højdepunkter sidst i 1970'erne var de første 18 numre

af Marvels *Tarzan*-serie samt miniserien *Weirdworld*, skrevet af Dough Moench, udgivet i stort format med flot farvelægning. I 1980'erne koncentrerede han sig om at tegne Conan i tre samtidige serier, men vendte også tilbage som tegner af *Fantastic Four* og *Avengers*, og han tegnede de første 15 numre af *Wolverines* soloserie. Han var kendt for en dynamisk, klar, letlæselig og anatomisk korrekt streg uden overflødige dikkedarer, der inspirerede mange senere tegnere såsom Ron Frenz og Mike Zeck.

I det foregående har jeg især beskæftiget mig med ældre tegnere – især fordi de ældre tegnere har haft stor betydning for nutidens tegneserier og fordi nyere tegnere, hvor gode de end måtte være, ikke endnu har nået at få den helt store betydning. Jeg vil dog slutte af med to nulevende tegnere, som er vokset op med og inspireret af de ældre tegnere, men har udviklet helt personlige og meget dynamiske streger, som har vakt begejstring og en hvis grad af efterligning – selvom begge er ganske svære at efterligne.

WALT SIMONSON

Den første er Walt Simonson (født 1946). Han begyndte at arbejde for DC i start-70'erne og fik et stort gennembrud i 1973 med backup-serien *Manhunter* i Batman-bladet *Detective Comics*. Han udviklede en meget energisk stil med inspiration fra Jack Kirby og Gil Kane, men med en mere løssluppen streg; en stil han fik lov at eksperimentere med i to ikke så populære serier *Hercules Unbound* og *Metal Men* (begge 1976). I 1979 lavede han tegneserieudgaven af Ridley Scotts *Alien*; et højdepunkt i film-tegneserier.

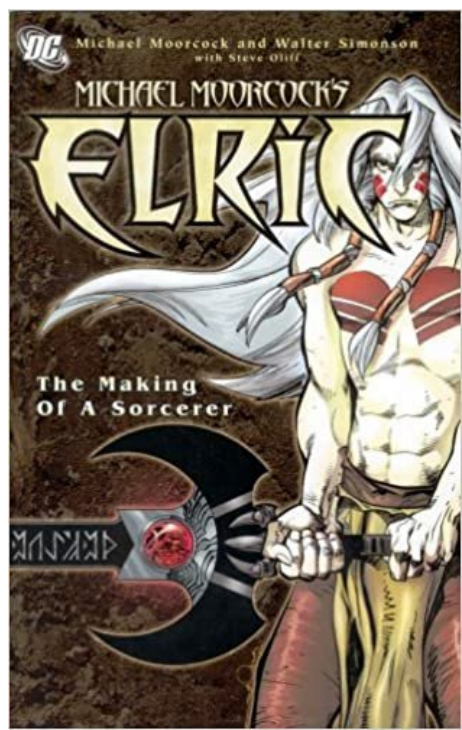
Det helt store gennembrud for Simonson var hans lange periode i 1980'erne på Marvels *Thor*, som han både skrev og tegnede i fire år. De vilde, kosmiske historier han skrev fornyede figurens popularitet og har dannet skole for de fleste senere *Thor*-forfat-

tere. Herefter tegnede han *X-Factor*, skrevet af hans kone Louise Simonson, og derefter skrev og tegnede han nogle over-the-top historier med *Fantastic Four*, hvor han blandt andet introducerede organisationen Time Variance Authority, senere kendt fra tv-serien *Loki*. I 1990'erne fik han også tid til at lave en fortsættelse af hans tidlige graphic novel *Star Slammers*.

I 2000'erne vendte Simonson tilbage til DC, hvor han skrev og tegnede serien *Orion*, baseret på Jack Kirbys New Gods, men ellers især nødtes med at skrive. Tegnearbejdet blev efterhånden han til mere personlige projekter, blandt andet en *Elric*-miniserie skrevet af figurens skaber Michael Moorcock. Senest har han lavet indtil videre tre graphic novels, *Ragnarök*, om hvad der sker efter Ragnarok, med en udød Thor i hovedrollen. Det kan ses som en form for fortsættelse af Simonsons Thor-serie fra Marvel, men den undlader af rettighedshensyn alle specifikke Marvel-skabte elementer.

BILL SIENKIEWICZ

Bill Sienkiewicz (født 1958) begyndte som tegner i 1979 på (og medskaber af) Marvels Batman-inspirerede serie *Moon Knight*, som i begyndelsen var tegnet i en streg meget lig Batman-tegneren Neal Adams. Sienkiewicz udviklede dog hurtigt en personlig, ekspressionistisk stil, som slog helt igennem da han i 1984 overtog tegnearbejdet på Chris Claremonts *X-Men*-spinoff *New Mutants*, med en meget dramatisk

stil, der var at radikalt skift fra den ret traditionelle tidligere tegner Sal Buscema (Johns lillebror). Her anvendte han blandt andet mixed media, collage og maling ud over den traditionelle tuschpen.

Sienkiewicz stil blev yderligere udviklet 1986-87 i miniserien *Electra Assassin* og *Daredevil*-albummet *Love and War*, begge skrevet af Frank Miller, hvorefter han tegnede de første 6 numre af DC's *The Shadow*, en fortsættelse af Howard Chaykins miniserie, der genintroducerede pulp-figuren til nutiden. I de senere årtier har han især rentegnet andre tegnere, tegnet massevis af

covers og arbejdet med animation, men hvad han mangler i kvantitet, har han mere end gjort op for i kvalitet og fornyelse af mediet.

TEGNESERIEKLUMMEN

Af Tue Sørensen

Advarsel: MCU spoilers kan forekomme!

Denne gang er tegneserieklummen en kort, spekulativ snak om den største, bedste og mest succesfulde tegneseriebaserede filmfranchise nogensinde: Marvel Cinematic Universe (MCU). I skrivende stund befinder vi os imellem Marvel-filmene *Spider-Man: No Way Home* og *Doctor Strange in the Multiverse of Madness*, og Disneys Marvel-film-univers står altså nu på vippen til at springe ud i multiverset. Dette er interessant af mange grunde: dels er det et nødvendigt trick for at luge ud i skuespillerne, mange af hvilke er blevet for dyre til at være med i ret mange flere film, og samtidig er det en undskyldning for at introducere, eller re-introducere, nye, eller gamle, skuespillere fra de Marvel-film som Fox og Sony lavede forud for MCU-serien. Og dels er det en mulighed for at dykke ned i mange flere af de tegneserier, som filmene jo er baseret på, og give fans'ene meget mere af hvad de/vi gerne vil have.

Spider-Man: No Way Home er blevet en enorm publikumssucces og står lige nu til at indtjene flere penge end James Camerons *Avatar*. Da jeg skulle ind og se filmen, forventede jeg at plottet i den ville være meget komplekst, med virkelig mange figurer der gæsteoptrådte, men det viste sig ikke at være tilfældet. Historien i filmen var ret en-

kel, kun med nogle relativt få store gæstestjerner fra tidligere filmudgaver af Sonys Spider-Man franchise, og i øvrigt var det i meget høj grad en komediefilm, hvor bl.a. Doctor Strange opførte sig lige lovlig komisk og uansvarligt. Jeg er ret spændt på om denne useriøse adfærd bliver adresseret og forklaret i næste film, eller om der bare var tale om den famøse “Marvel-humor”, der måske dyrkes lidt

for meget i MCU-filmene. *Spider-Man: No Way Home* var i sin helhed baseret på en række elementer fra filmene i Sonys Spider-Man-serier med Tobey Maguire og Andrew Garfield – man kan sige at de udnyttede de gamle film så meget, at der næsten ikke var noget rigtigt nyt i den nye film; den bestod simpelthen mest af nostalgi. Hvilket så også gik rent ind hos rigtig mange publikummer. Personligt fandt jeg filmen udmærket og ganske sjov og behagelig, men slet ikke helt oppe og ringe, og slet ikke blandt mine MCU-favoritter.

Men det er lidt interessant at gøre sig nogle tanker om hvordan de nye film bruger de gamle – især fordi den netop udkomne trailer til *Doctor Strange in the Multiverse of Madness* indeholder en stemme, der ret tydeligt tilhører Patrick Stewarts Professor X fra Fox’s *X-Men* filmfranchise. Jeg er sådan lidt i syv sind omkring hvad jeg synes, Disney bør gøre i denne forbindelse. På den ene side vil jeg langt helst have helt nye og rebootede udgaver af tegneseriernes

X-Men-figurer i kommende MCU-film, men på den anden side kan jeg ikke lade være med at være imponeret over hvilken marketing-genistreg, det er fra Disneys side, at inkorporere Fox-filmenes univers i MCU. For Disney har jo købt Fox-studierne og deres film, og hvis de fortsat skal tjene så mange penge som muligt på at blive ved med at vise de ældre film (f.eks. *X-Men*) igen og igen på streamingtjenesten

Disney+, ja, så giver det jo enormt meget mening at drive minedrift på de gamle film og lade elementer af dem komme til hæder og ære igen i de nye film, så publikum hele tiden vil blive ledet tilbage til de gamle igen. Og fans'ene vil jo elske det. Så det er dét, de er i gang med, og det er dødsdart – og megafedt, hvis de ellers gør det ordentligt, med gode historier og god humor. Og dét tyder det da på, indtil videre.

Ja, for vi skal nemlig ikke glemme den animerede tv-serie *What If...?*, som kom på Disney+ for ikke så længe siden (anmeldt i sidste nummer; red.). Se den! Og se den så igen! For alle indikationer er at den er ekstremt MCU-kanonisk og at de fleste af tingene i dén serie vil få betydning for den næste lange række af MCU-film. Agent Carter vender tilbage. Der kommer Marvel-zombier! Og muligvis en ny variant af Scarlett Johanssons Black Widow. Og The Illuminati. Og America Chavez, som kan åbne portaler mellem universer. Og adskillige forskellige versioner af Doctor

Strange – og det meste af dette er blot hvad rygterne siger vil ske i *Doctor Strange in the Multiverse of Madness*. Enten i dén eller den næste MCU-film skulle vi også få introduceret Namor – og figurer fra både *Fantastic Four* og *X-Men* kan ikke være ret meget længere væk. Meget tyder på at *X-Men*, eller nogen af dem, gemmer sig i *The Savage Land* (en stor og frodig hemmelig vulkandal på Antarktis). Og der er allerede rygter om at den tredje film i

Doctor Strange-trilogien bliver baseret på graphic novel'en *Triumph and Torment*, hvor Strange og ingen ringere end Dr. Doom tager til (Mephistos) helvede for at redde Dooms mors sjæl.

Alt i alt er der faktisk, overraskende nok, en tendens til at filmene bliver mere og mere tro overfor tegneserierne, også især i det visuelle design. Et andet rygte siger f.eks. at den første *X-Men* film fra Marvel Studios bliver løst baseret på det ikoniske Marvelhæfte *Giant-Size X-Men* #1 fra 1975, hvor det moderne X-hold introduceres, og kommer til at foregå delvist på Krakoa; øen som i sig selv er en mutant, og som i øvrigt lige nu spiller en større rolle i tegneseriehistorierne end nogensinde før. MCU-filmene tager tit det ældste og det nyeste tegneseriemateriale og laver en skønsom blanding til filmene, som ofte fungerer rigtig godt.

Doctor Strange in the Multiverse of Madness skulle ifølge den oprindelige plan være kommet i biograferne før *Spider-Man: No Way Home*, men pga. pandemien gik der ged i disse planer, hvilket førte til at mange sekvenser i begge film måtte ændres betydeligt. Når man ved det, kan man godt se det, og det kommer nok til at skæmme *Spider-Man: No Way Home* en smule, når man f.eks. ved at det skulle have været America Chavez, og ikke Ned Leeds, der åbnede portalerne for de tidligere franchisers udgaver af Peter Parker. Men hvis Marvel-studierne er gode til noget, så er det at lappe på diverse fejl og revisioner; det så vi også i tv-serien “Falcon and the Winter Soldier”, hvor hele det oprindelige plot (skrevet før pandemien) handlede om en verdensomspændende virus, hvilket de klarede at få ændret ret fundamentalt, kun med få *reshoots*, ved hovedsageligt bare at omredigere det hele, og manipulere lidt med billede og lyd, så der f.eks. blev tilføjet en masse ny dialog, som effektivt drev den nye historie, uden at de fleste seere anede nogen uråd. *Doctor Strange in the Multiverse of Madness*, som skal komme til maj, har også undergået væsentlige *reshoots* for at få tingene til at passe, og forhåbentlig er det lavet så kompetent at det igen bliver en glat og uafbrudt oplevelse. Jeg glæder mig i hvert fald til at se, hvad de finder på. Det kommer forhåbentlig til at dreje sig en del om Elizabeth Olsens Scarlet Witch – i endnu en storyline inspireret direkte fra tegneserierne. Og nu må I have mig undskyldt, for det er på tide at jeg sætter mig til at gense den første *Doctor Strange*-film!

NORREBRONX

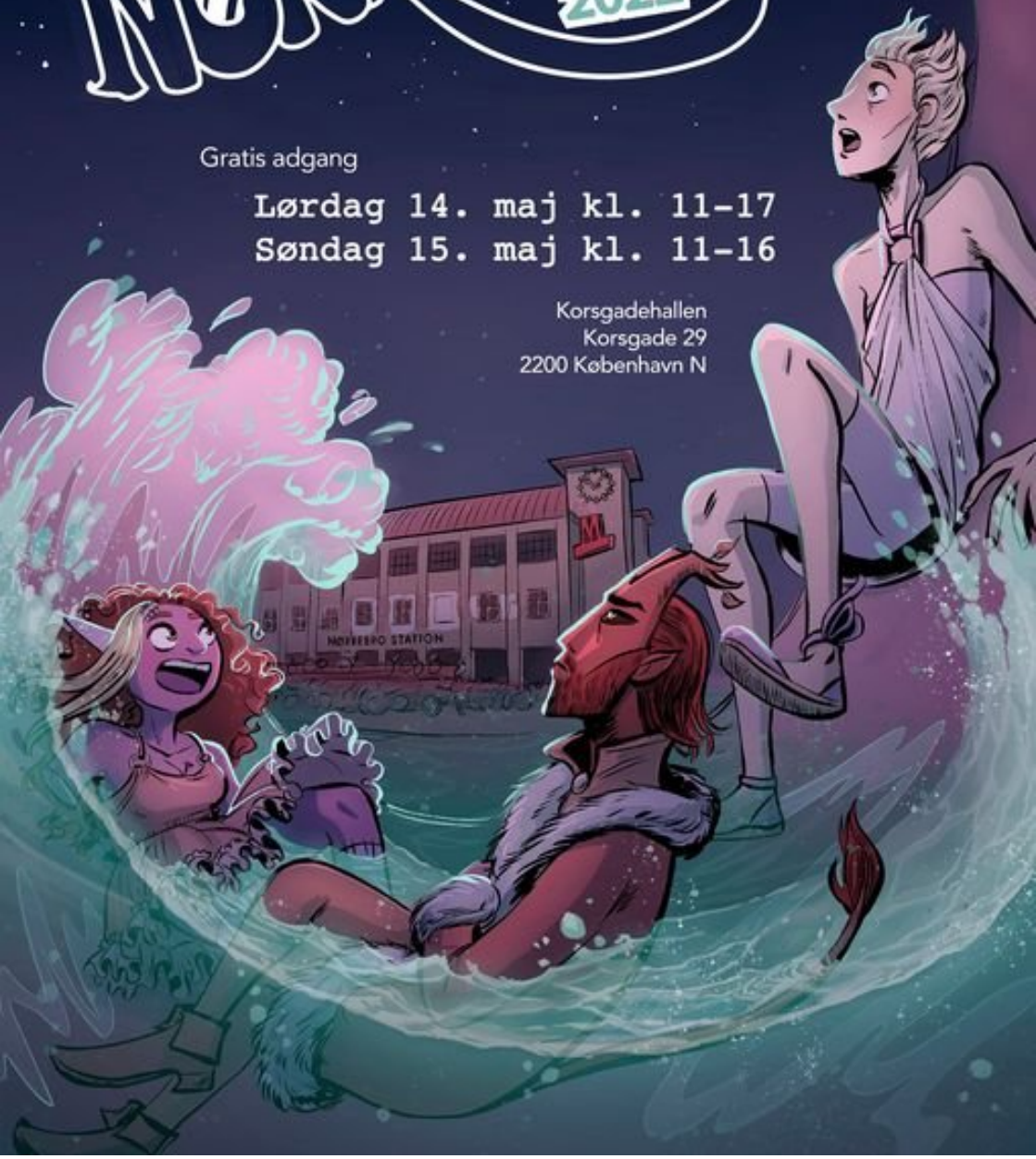
TEGNESERIEDAGE
2022

Gratis adgang

Lørdag 14. maj kl. 11-17

Søndag 15. maj kl. 11-16

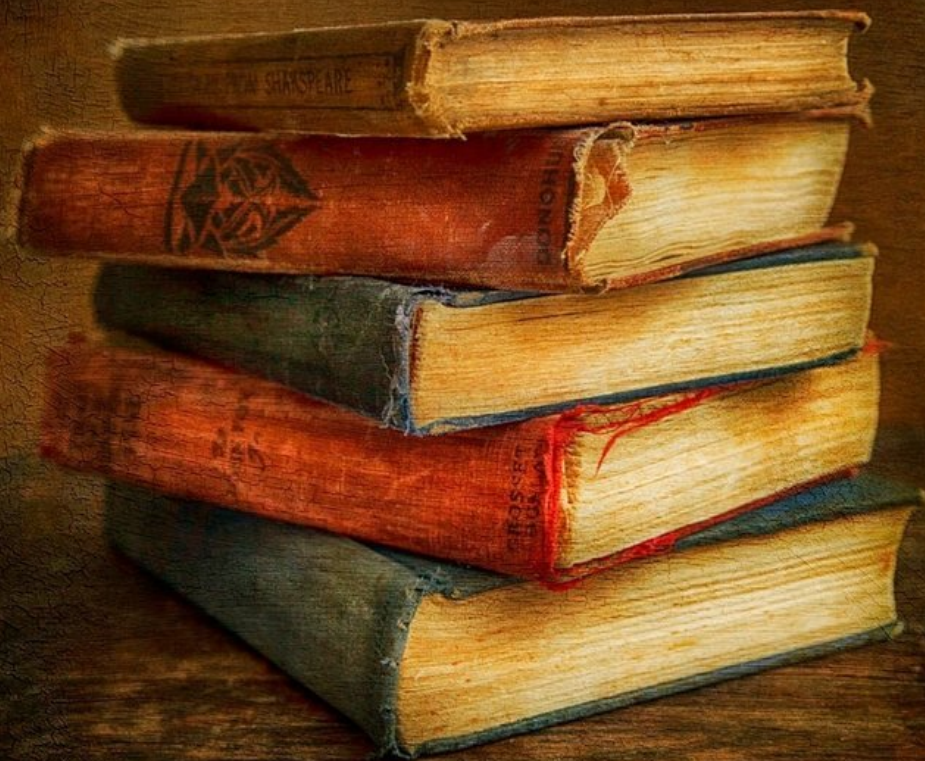
Korsgadehallen
Korsgade 29
2200 København N

NY FANTASTIK PÅ DANSK

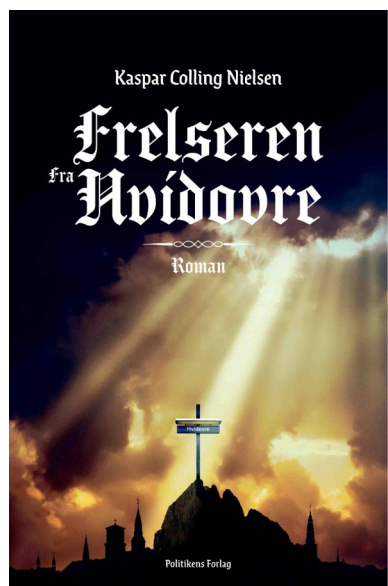
Af Janus Andersen

*Nye fantastisk-udgivelser på dansk
Midt august 2021 til januar 2022*

Skønlitteratur for voksne

- Balle, Solvej: *Om udregning af rumfang*. Pelagraf, 176 sider
- Bjerring, Viggo: *Verdenshjertet*. Ekbátana, 258 sider
- Bjørn, Marie: *Apokalypse* (Dramatisk dansk, 14). Koppelwrite, 43 sider
- Bomann, Anne Cathrine: *Blå toner*. Lindhardt og Ringhof, 337 sider
- Bork, Claus: *Mr. Blue Sky*. BoD, 428 sider
- Boye, Karin: *Kallocain: roman fra det 21. århundrede*. Palomar, 246 sider
- Brask, Morten: *Måske et spinkelt jordskælv*. Lindhardt og Ringhof, 186 sider
- Colling Nielsen, Kaspar: *Frelseren fra Hvidovre*. Politiken, 261 sider, 36 sider
- data. Life Publishing, 55 sider
- DeLillo, Don: *Stilheden*. Batzer, 150 sider
- Doerr, Anthony: *Byen i skyerne*. Politiken, 665 sider
- Einar Már Guðmundsson: *Islandske forbrydere*. Lindhardt og Ringhof, 264 sider
- Emezi, Akwaeke: *Ferskvand*. Rebel With a Cause, 231 sider
- Estrup, Adam: *Guldhornene: det danske monarkis sidste dage*. mellemgaard, 202 sider
- Granström, Erik: *Vredesværk* (Krøniken om den femte konfluks, 3). DreamLitt, 760 sider

- Guldberg Mikkelsen, Hanne: *I pestens tid: en coronakomedie*. Brændpunkt, 136 sider
- Haig, Matt: *Midnatsbiblioteket*. Svane & Bilgrav, 287 sider
- Herbert, Frank: *Profeten på Dune* (Gaia-serien, 004). A Mock Book, 295 sider
- Hjelm Jacobsen, Siri Ranva: *Dafnesyndromet*. Lindhardt og Ringhof, 221 sider
- Hodgson, William Hope: *Den okkulte detektiv: de samlede Carnacki-fortællinger*. SerieKlubben, 233 sider
- Holm, Johanne Lykke: *Strega*. Gad, 177 sider
- Hvid, Unna: *Laksekongen: en moderne folkefortælling*. BoD, 71 sider
- Hviid, Erik Bagger: *Afhornet*. Escho, 127 sider
- Jacobsen, Per: *Udhængt*. HumbleBooks, 361 sider
- Jonia, Jacob: *Enhjørningens befrielse*. Hovedland, 222 sider
- Just, Nicolai: *Et liv under solens lys: kollektivroman*. Brændpunkt, 264 sider
- K, Oscar: *Dødedans*. Jensen & Dalgaard, 85 sider
- Karila, Juhani: *Jagten på den lille gedde*. Jensen & Dalgaard, 345 sider
- Katzeff, Ask: *Befri fremtiden*. Antipyrine, 92 sider
- Kilick, Jane: *I skyggen af Deimos*. Character, 360 sider
- King, Stephen: *Blodtørst og andre fortællinger*. Hr. Ferdinand, 475 sider

- Kølle, Anders: *Platons kvinde*. mellemgaard, 107 sider
- Lagerlöf, Selma: *Legenden om juleroserne*. kahrius.dk, 43 sider
- Lapidus, Jens: *Paradise city*. Modtryk, 380 sider
- Le Guin, Ursula K.: *Større end riger og langsommere* (Bestiarium). Virkelig, 57 sider
- Lem, Stanislaw: *Eden*. Kosmos, 303 sider
- Lindqvist, John Ajvide: *Venligheden*. Modtryk, 692 sider
- Machen, Arthur: *Den store gud Pan og andre fortællinger*. Hoff & Poulsen, 196 sider
- Motoya, Yukiko: *Den ensomme bodybuilder*. Korridor, 177 sider
- Munkholm Jensen, Jacob: *Sommerfuglen fra Tunguska*. Brændpunkt, 317 sider
- Maarløw Nicolaisen, Gert: *Rød cyklus 2.0: uhøjtidelige dystopier om køn*. Saxo Publish, 121 sider
- Neutsky-Wulff, Erwin: *Historier*. Havndal, 676 sider
- *Noget er på vej: 24 fortællinger om nordisk folketro*. KRA-BAT, 408 sider
- Ogawa, Yōko: *De tabte minders ø*. Gyldendal, 301 sider
- Schwaner, Maja Lindberg: *Tærskel: syv noveller*. Aleatorik, 153 sider
- Serviss, Garrett P.: *Edisons erobring af Mars*. Science Fiction Cirklen, 240 sider
- Sherman, L.: *Bogens triumf* (Det magiske manuskript, 2). Augusta, 385 sider

- Silvestri, A.: *Vardekød*. Brændpunkt, 201 sider
- Sinisalo, Johanna: *Englenes blod*. Jensen & Dalgaard, 272 sider
- Steenhold, Jørn Martin: *Konventet – gensynet* (Konventet, 3) ExP, Saxo, 392 sider
- Strandbygaard, Jens: *Vindmøllen i Licentia*. Byens, 211 sider
- Tawada, Yoko: *Hvor Europa begynder & En gæst* (Korridor novella, #15). Korridor, 136 sider
- Thiele, Jan: *Fristdag*. EgoLibris, 216 sider
- Trías, Fernanda: *Lyserødt snask*. Aurora Boreal, 319 sider
- *Udenfor intet* (Lige under overfladen, 16), red. Carl-Eddy Skovgaard. Science Fiction Cirklen, 390 sider
- Vedsø Olesen, Anne-Marie: *Vølvens vej – Snehild* (Vølvens vej, 1). Lindhardt og Ringhof, 415 sider
- Wangsgaard Jürgensen, Martin: *Blodbaner*. Calibat, 250 sider
- Witt, Henrik Mansfeldt: *Et eventyr om hjerterigelighed i kongeriget, der flød med mælk og data*. Life Publishing, 60 sider.
- Wolters, C. A.: *Den som hvisker* (Det røde daggry, bog 1). Ulven og Uglen, 515 sider
- Zürn, Unica: *Jerikos trompeter*. Sidste Århundrede, 77 sider

Faglitteratur

- Algoud, Albert: *Professor Tournesols konversationsleksikon: en hyldest til et videnskabeligt universalgeni*. Cobolt, 95 sider
- Burroughs, William S.: *Katten indeni*. Antipyrine, 108 sider
- Dalgaard, Niels: *Litteraskopet 2: 30 spalter om science fiction*. Science Fiction Cirklen, 256 sider
- Hjorth-Jørgensen, Anders: *Le magicien Albert Merling alias Knud V. Larsen alias - ?* desAHJn, 148 sider
- Karjalainen, Tuula: *Tove Jansson: arbejde og kærlighed*. Turbine, 303 sider
- Langstrup, Steen: *Forfattersind: interviews og tanker om drømmejobbets bagsider*. 2 Feet Entertainment, 296 sider
- Lund, Georg, F. W.: *Den oldnordiske litteratur: en kort oversigt* (Heimskringla reprint, 28). BoD, 96 sider
- Sandemo, Margit: *Livsglæde*. Jentas, 333 sider
- Skyum-Nielsen: *Islands litterære mirakel*. Information, 252 sider
- Suvin, Darko & Ursula K. Le Guin: *Om science fiction-genrens poetik. Om ikke at læse science fiction* (Bestiarium). Virkelig, 23, 10 sider
- Sørensen, Christian: *Gilgamesh* (Bibliofilier, 10). Dansk Bibliofil-Klub, 46 sider
- Zeruneith: *Da de tog land: historie, drømme og digtning i sagatidens Island*. Gyldendal, 383 sider

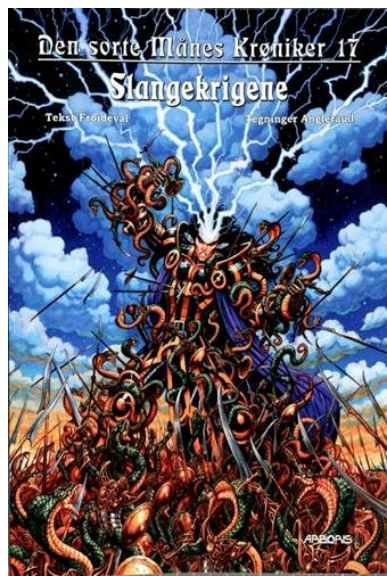

Tegneserier

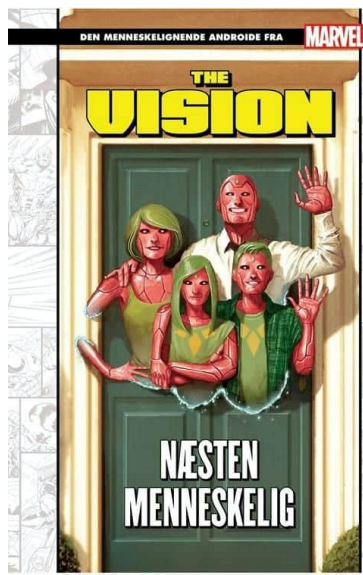
- Aimi, Zakiya: *Sød og blød*. Gad, 66 sider
- Arleston, Christophe: *Deep south* (Ekho spejlverdenen, 6). Shadow Zone, 47 sider
- Bajram, Denis: *Kundskabens frugt* (Universal war one, bind 2). Shadow Zone, 47 sider
- Barks, Carl: *Carl Barks & Don Rosa: originalerne og fortættelserne*. Story House Egmont, 287 sider
- Barks, Carl: *Walt Disney's Carl Barks 120 år*. Egmont Publishing, 432 sider
- Bec, Christophe Bec: *Eternum – Eva* (Eternum, 3). Evoke, 50 sider
- Behling, Steve: *Hvem er hvem i Marvel universet?* Carlsen, 144 sider
- Bødker, Benni: *Slangeilden* (Homunculus, 1). Fahrenheit, 83 sider
- Canales, Juan Diaz: *Blacksad: det store samlebind*. Cobolt, ca. 310 sider
- Casey, Joe: *Jordens mægtigste helte* (The Avengers). Faraos Cigarer, Fahrenheit, ca. 390 sider
- Cordurié, Sylvain: *Sherlock Holmes society – in nomine dei* (Sherlock Holmes society, 2) Zoom, 110 sider
- Cordurié, Sylvain: *Sherlock Holmes Society – Keelodge-affæren* (Sherlock Holmes society, 1). Zoom, 110 sider
- Cornelis, Patrick: *Wardane – indlysende* (Wardane, 1). Pangolin Comics, ca. 50 sider

- Delep, Félix: *Vintermargueritter* (Dyreriget, 2). Shadow Zone, 55 sider
- Dufaux, J.: *Rovdyr*. E-voke, 60 sider
- Falch, Malin: *Nordlys – vikingerne og oraklet* (nordlys, 2). Turbine, 147 sider
- Froideval, F. Marcela: *Slangekrigene* (Den Sorte Månes krøniker, 17). Arboris, 48 sider
- Fumasoli, Gianmarco: *Samuel Stern – det sorte mau-soleum* (Samuel Stern, 2, Shadow Zone serier). Shadow Zone, 97 sider
- Fumasoli, Gianmarco: *Samuel Stern – legion* (Samuel Stern, 3, Shadow Zone serier). Shadow Zone, 98 sider
- Gazzotti, Bruno: *Oprør i Neosalem* (Alene, 12). Zoom, 48 sider
- Gijé: *Cypriens hemmelighed* (Spilledåsen, 2). Cobolt, 59 sider
- Gijé: *Velkommen til Pandorien* (Spilledåsen, 1). Cobolt, 60 sider
- Goscinny, René: *Romernes skræk!. Olympisk mester* (Den store Asterix, 6). Cobolt, 160 sider)
- Hickman, Jonathan: *Fantastic four – broen*. Faraos Cigarer, Fahrenheit, ca. 380 sider
- Ibañez, F.: *En dårlig opfindelse* (Flip & Flop, 24). Zoom, 62 sider
- Jodorowsky, Alexandro: *Rubedo, den røde proces* (Ridderne af Heliopolis, 3). ShadowZone, 55 sider

- Katz, Gabriel: *De blodige ruiner* (Kaosstenen, 1). E-voke, 47 sider
- Kibuishi, Kazu: *Amulet – ildfuglen* (Amulet, bog 7). Alvilda, 201 sider
- Kibuishi, Kazu: *Amulet – supernova* (Amulet, bog 8). Alvilda, 201 sider
- King, Tom: *The Vision – næsten menneskelig* (The Vision, bind 1). Faraos Cigarer, Fahrenheit, ca. 140 sider
- Kjær Jan: *Gekko: en letlæst tegneserie* (Super-serien). Agama, 28 sider
- Kjær, Jan: *Arkon mod Englen: en letlæst tegneserie* (Super-serien). Agama, 28 sider
- Kjær, Jan: *Rubina: en letlæst tegneserie* (Super-serien). Agama, 28 sider
- Korneliussen, Ina: *Der findes ikke monstre*. Hunov & Haffgaard, 52 sider
- Leo: *Mermaid project*. Zoom, 234 sider
- Matena, Dick: *Storm – det grønne helvede* (Krønikerne fra dybets verden, del 4) E-voke, 46 sider
- Morvan, Jean-David: *Overvåget vagt* (Konvojen, 15). Arboris, 46 sider
- Morvan, Jean-David: *Prinsesse Navis* (Konvojen - Navis' ungdomsår, 5). Arboris, 47 sider
- Niles, Steve: *Bigfoot*. E-voke, ca. 100 sider
- Noach, Ditte Maja: *Wittenbergjournalerne*. Cobolt, 241 sider

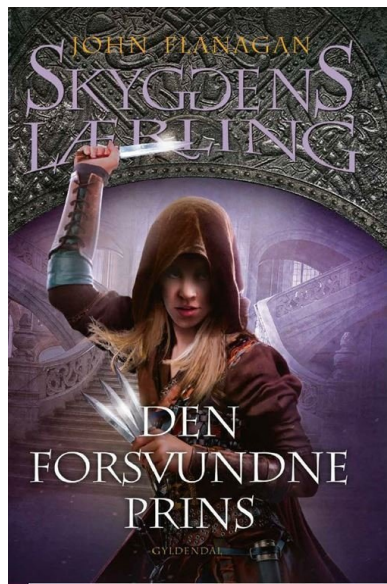
- Pilkey, Dav: *Hundemand – forbrydelse og bjæf* (Hundemand, 9). Carlsen, 236 sider
- Rosa, Don: *Walt Disney's Don Rosa 70 år*. Story House Egmont, 432 sider
- Rosinski, Grzegorz: *Den sidste rejse* (Thorgal). Cobolt, 160 sider
- Tabary, Nicolas: *Iznogood – fra far til søn*. Zoom, 144 sider
- Will: *Monstret vender tilbage* (Tim & Thomas). Zoom, 46 sider

Ungdomsbøger

- Ahrensbach, Ida: *Halvgudens skæbne* (Gudekrigen, 1). mellemgaard, 496 sider
- Alrø, Rikke Havner: *Stormtid (Serien om de underjordiske, 1. bind)*. Superlux, 493 sider
- Bahrt, Stine: *Urværkerne – Kuppelbyens hemmelighed* (Urværkerne, 1). KRABAT, 389 sider
- Bardugo, Leigh: *Når ulve hersker* (King of scars, bog 2, Grishaverse). CarlsenPuls, 512 sider
- Berger, K. L.: *Tilbage til Lugnasad* (Lugnasad, #2). Tellerup, 394 sider
- Bilotto Davidsen, Danny: *Dødemandstagen* (Destin, 3). Mellemgaard, 284 sider

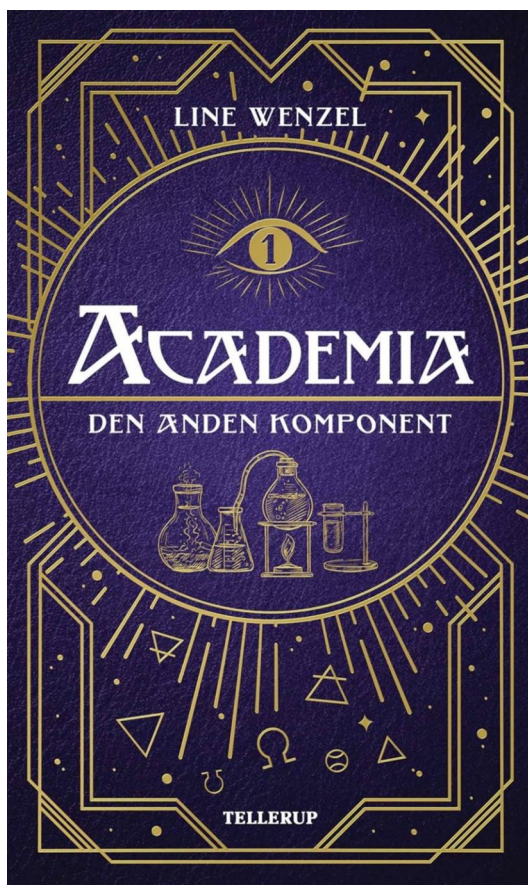
- Bro, Tobias Stenbæk: *Kymoras masker* (Et varsel om storm, 3). Ulven og Uglen, 658 sider
- Cramer, Majbrit Ravnholt: *Mæsker – trubaduren* (Mæsker, bind 2). Facet, 379 sider
- Egeskjold, Eva: *Vaals hær – Islandet* (Vaals hær, 3). DreamLitt, 380 sider
- Egeskjold, Eva: *Vaals hær – Uteria* (Vaals hær, 2). DreamLitt, 423 sider
- Elvedal, Anne: *Den sorte brud* (Dødens spil-trilogien, bog 2). Straarup & Co, 342 sider
- Engkilde, Christian: *Jordskælv* (Pandora, 3). Silhuet, 497 sider
- Evigheden. *Klippe*, 272 sider
- Flanagan, John: *Den forsvundne prins* (Skyggens lærling, 15, Kongens ranger, 4). Gyldendal, 332 sider
- Fogh, Ida Søby: *Kaldet* (Arias fortælling, bind 1). Facet, 324 sider
- Fogh, Ida Søby: *Synet* (Arias fortælling, bind 2). Facet, 351 sider
- Fornia, Namina: *Dødløs* (De blodgyldne, 1). Gutkind, 409 sider
- Hesselholdt, Henriette: *Gudernes krig – solens magt* (Gudernes krig, 4). Tellerup, 376 sider
- Holm, Claus: *Slaget ved Danubris* (Skyggefjenden, 1). Superlux, 378 sider

- Johansen, Erika: *Invasjonen af Tearling*. Nyt Dansk Litteraturselskab, 289 sider
- Johansen, Erika: *Tearlings skæbne*. Nyt Dansk Litteraturselskab, 278 sider
- Kammeyer, Martin M.: *Nattens sang* (Den anden verden, bog 1). Books on Demand, 197 sider
- Lakserytteren: *Legender fra Odysia – månebibliotekets forbandelse* (Legender fra Odysia, 2). Lakse Publishing, 503 sider
- McNeil, Gretchen: *#StøtEtMord* (#Seetmord, 2. del). Straarup & Co, 344 sider
- Maas, Sarah J.: *Throne of glass – ildbringer* (Throne of glass, 6). Tellerup, 497 sider
- Maas, Sarah J.: *Throne of glass – ildhjerte* (Throne of glass, 7). Tellerup, 425 sider
- Neergård, Pernille: *Genkendelsen* (Verdensherrerne, 3). DreamLitt, 425 sider
- Pettersen, Siri: *Jernulven* (Vardari, 1. bog). Gyldendal, 464 sider
- Ramskov, Christina: *Kærlighedens pris*. mellemgaard, 422 sider
- Schack-Lindhardt, Mads: *Illiéndirs Flamme* (Stjernekrønikerne, #5). DreamLitt, 415 sider
- Silvera, Adam: *Evighedsdøden*. CarlsenPuls, 474 sider
- Stenby, Penille L.: *Et manipuleret liv*. Ulven og Uglen, 468 sider

- Tahir, Sabaa: *En himmel bag stormen* (An ember in the ashes, bog 4). Alvilda, 564 sider
- Valentin, C. G.: *Dragesværdet* (Dragernes æra, bind 2). Klippe, 334 sider
- Wendelboe, Mikkel: *Natteblod*. Superlux, 437 sider
- Wenzel, Line: *Academia - den anden komponent* (Academia, 1). Tellerup, 343 sider
- Willer, Martin: *Den fabelagtige Christopher Nevermind – Alfa trilogien* (Den fabelagtige Christopher Nevermind) Horizon, 619 sider
- Zander, Simon: *Inden det blå lys falmer*. Petunia, 367 sider

[Ældre numre kan downloades fra Himmelskibets hjemmeside!](#)

